

ວົກຍໍ ສ່າງມຽນ

ປຶກທີ ១៤ ຈັບກີ່ ៤ດ ມកຣາຄມ - ມັນາຄມ ២៥៥៦ ISSN ១៩៩៣ - ៩០៤៨

หนังสือวิทยุสารழرمย์

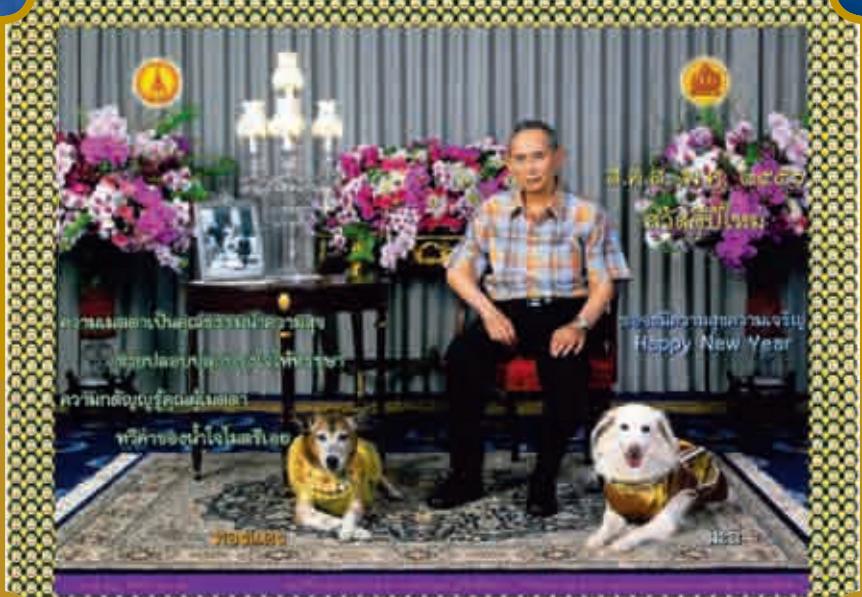
ISSN ๑๕๗๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๕๘ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๖

กิจลักษณะรวม

AM 15-

www.mfa.go.th

พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย

ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๔

ณ โรงพยาบาลศรีราช ความว่า

“ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย บัดนี้ ถึงวาระขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่ง ความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุกคนให้มีความสุข มีความเจริญ และความสำเร็จ สมประสงค์ในสิ่งที่ปรารถนา

ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่พรั่งพร้อมกันมาอำนวยชัย แก่ข้าพเจ้าในคราวนี้ เกิดด้วยความหวังดีจากใจจริง น้ำใจไมตรีจิต ที่ทุกคนทุกฝ่ายแสดงออกในวันนี้ยังประทับอยู่ในความทรงจำของ ข้าพเจ้าไม่รู้ลืม

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าจึงปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะเห็นคนไทยตั้งจิตตั้งใจ ให้มั่งคงอยู่ในความเมตตา และหวังดีต่อกัน ดูแลเอาใจใส่กัน ช่วยเหลือ กันให้กำลังใจแก่กันและกัน ผูกพันกันไว้อย่างถาวรสัมภันธ์ ทุกคนทุกฝ่ายได้ร่วมมือสร้างสรรค์ความสุข ความเจริญมั่นคงให้แก่ตน แก่ชาติได้อย่างที่ตั้งใจปรารถนา ขออาสาภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จงคุ้มครองรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจ ตลอดกาลหน้านี้โดยทั่วโลก”

สารบัญ

หน้า
๙

ถ้อยแคลง

๑๑

ทิศทางการต่างประเทศของไทย

พิชณุ โสภณ

๒๑

แนวโน้มนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียในรัฐบาลสมัยที่สอง
ของประธานาธิบดีโอบามา

พิชณุ โสภณ

๒๑

RCEP & TPP: โอกาสและความท้าทายของประเทศไทย
ในรัฐบาล ริตรัตน์คินันท์

๓๕

สถานการณ์ในควบสมุทรภาคใต้ : ปัญหาที่แก้ไม่透กจริงหรือ
ณัฐพล ทรัพย์สินสุนทร

๔๗

ตามั่งกรให้ยู่จะพ่นไฟที่ไร้ก้าชเรือนกระจก :
จินกับนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ดร.เศรษฐพันธ์ ประจำวงศ์

๕๕

พันธมิตรแปซิฟิก : มหาอำนาจดาวรุ่งหรือเสือกระดาษ?
มนัสสินี มุหาราหาร

๖๕

A Separation – หนังดี ไม่มีพรแมเดน
ชาครีย์นรทิพย์ เสวิกุล

๗๔

“ความตกลงคุ้มครองการลงทุน” และเศรษฐกิจไทยในบริบทโลก
ในรัฐบาล ริตรัตน์คินันท์

๘๑

อะไรดี ๆ ในเอเปค

รัชนี เอ็วอไฟเรน์กิจ และรัถราวรรณ ณ นคร

“สีมุ่มรัฐ” ของสหรัฐอเมริกา (ตอน ๑)

๙๖

สุภาศิริ อมาตยกุล

สปีริตแห่งอาเซียนในกรุงเทพฯ

๑๑๑

ชาคริย์นรทิพย์ เสวิกุล

กฐินพระราชทานในแขวงเชียงขวางและ

๑๑๗

การสร้างอาคารคอมพิวเตอร์ในแขวงหัวพัน

สมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ

มิง กระบา...เมียนมาร์ (ภาคแรก)

๑๓๖

สุวรรณฯ พองสมุทร

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศไทย :

๑๖๐

บนเส้นทางสู่การบูรณาการระดับภูมิภาค

บรรจง ออมรชีวน, ดร. ทัยชนก ศิริวัฒนกุล

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและความหวังของรากหญ้าไทย

๑๗๔

เมื่อข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องให้โกรธเตอร์

จุฬาภรณ์ วงศ์ขัน

ชุมชนบ้านบาร

๑๘๖

วีร摊์ ชอนทรงศร

ไขมันในเลือดสูง

๑๙๔

กองบรรณาธิการ

ถ้อยแต่ง

สวัสดีครับ
 ท่านผู้อ่านหนังสือ
 วิทยุสารัญรมย์
 ทุกท่าน

หนังสือวิทยุสารัญรมย์ฉบับนี้ถือเป็นฉบับต้อนรับปี ๒๕๕๖ เป็นปีมหามงคล (ງูเล็ก) ซึ่งถือเป็นปีแห่งความฉ่ำชื้นและความมีโชค ในโอกาสนี้ ผมและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุสารัญรมย์ทุกคนขอาราธนาคุณพระศรีวัฒนตรัยดลบันดาลให้ผู้อ่านหนังสือวิทยุสารัญรมย์ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ อายุยืนยาว ปราศจากโรคภัยและภัยตรา弩หั้งปวง ตลอดจนมีความก้าวหน้าในการงานที่ทำ

หนังสือวิทยุสารัญรมย์ฉบับนี้มีเนื้อหาที่สอดรับกับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในยุคปัจจุบัน จึงเป็นฉบับที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่ติดตามความเปลี่ยนแปลงของการเมืองและเศรษฐกิจของโลกในยุคที่เริ่มมีการแข่งขันทางการค้าทั่วโลก การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ไม่ใช่แค่ปรากฏการณ์โลกภัยวัตตน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาบันทึกไว้ แต่เป็นการปรับเปลี่ยนชีวิตประจำวันจากการเดินทางในอดีตมี ๒ ขั้ว (bi-polarism) เป็นแบบหลายขั้ว (multi-polarism) ก่อปรัดแปรไปตามสถานะทางการเมืองและภูมิศาสตร์ ที่ต่างแข่งขันกันมีอิทธิพลในภูมิภาคหรือในบางครั้งก็ข้ามภูมิภาค จึงทำให้ภูมิภาคเชื่อมต่อและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น นักวิชาการรายสังคมศาสตร์

การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศข้างต้นทำให้มหาอำนาจต่างหันมาให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชียมากขึ้น โดยเฉพาะสหรัฐฯ ที่ได้เปลี่ยนทิศทางนโยบายต่างประเทศทางภูมิภาคนี้ (US Pivot to Asia) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนอย่างแน่นอน โดยไทยจะต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อรักษาดุลยภาพทางการทูตกับมหาอำนาจแต่ละชั้น ในขณะเดียวกัน ก็ต้องระวังมิให้เกิดผลกระทบทางลบต่อกำลังมั่นคงในภูมิภาค ด้วยเหตุนี้ เราจึงต้องผลักดันให้เกิดความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรม ภายใต้ขอบเขตอันสมควร ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้วย เพื่อให้เกิดเสถียรภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาคให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

เพื่อให้ท่านผู้อ่านเกิดความกระจ่างถึงบทบาทของไทย โดยเฉพาะกระบวนการต่างประเทศ ใน การรักษาดุลยภาพดังกล่าว ท่ามกลางภาวะของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญครั้งนี้ ครั้งที่นโยบายต่างประเทศของไทยต้องปรับทิศทางให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลง หนังสือวิทยุสารัญรมย์ฉบับนี้จึงขอนำเสนอบทความเกี่ยวกับอำนาจการเมืองใหม่ (new political order) ที่จะอธิบาย การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อาทิ การที่สหรัฐฯ หันมาดำเนินนโยบายให้ความสำคัญ และต้องการกลับคืนสู่ภูมิภาคเอเชีย การที่จีนเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่อินเดียกำลังพยายามเข้าสู่ภูมิภาค การที่เกิดตลาดใหม่ ๆ เช่น ละตินอเมริกา แอฟริกา และ การเกิดปัญหาข้ามชาติ หรือภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ อันเป็นผลกระทบจาก ปรากฏการณ์โลกวิวัฒน์ ที่ทำให้ทุกประเทศต้องหันมาร่วมมือกันแก้ไขปัญหา โดยไม่มีประเทศใดมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด หรืออยู่ต่ำตามลำพังได้อีกต่อไป

นอกจากมิติทางการเมืองและความมั่นคงแล้ว ประเด็นเศรษฐกิจก็เป็นอีกหนึ่ง สำคัญเพิ่มมากขึ้น เพราะการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจและการเมือง ระหว่างประเทศข้างต้น ส่งผลให้ประเทศไทยกำลังพัฒนาเข้ามายึดบทบาทในการกำหนดกฎเกณฑ์ของการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศไทยในกลุ่ม BRICS (布拉圭 รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้) ส่งผลให้ไทยต้องเพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจในเวทีโลกเพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของเศรษฐกิจโลก ด้วยเหตุนี้ หนังสือวิทยุสารัญรมย์ฉบับนี้จึงขอนำเสนอบทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะบทบาทของไทยในการประชุมเอเปค หรือกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจใน

เอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation – APEC) และความรู้เรื่องความตกลงคุ้มครองการลงทุน โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากความตกลงเหล่านี้เพื่อคุ้มครองนักลงทุนไทย

เช่นเดียวกับ หนังสือวิทยุสารณรัมย์บังเมีบความปกิณกะอื่น ๆ ที่น่าสนใจและชวนติดตาม ไม่ว่าจะเป็นบทความเกี่ยวกับกฎหมายในประเทศลาว หรือภูพยนตร์ในประเทศอิหร่าน นอกจากนี้ยังมีบทความที่น่าสนใจเกี่ยวกับ กิจกรรมของสถานทูตประเทศไทยอาชีwyn ในกรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน และหนังสือวิทยุสารณรัมย์ฉบับนี้ก็ยังมีบทความนำเที่ยวเช่นเดีย โดยฉบับนี้จะ ขอนำเที่ยวเมียนมา นอกจากนี้ยังมีบทความอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกในเล่ม

มีท่านผู้อ่านกีท่านกันหนอที่เป็นแฟนพันธุ์แท้ของสถานี ที่คอยติดตาม ทั้งรายการวิทยุ และตั้งหน้าตั้งตารอหนังสือสารณรัมย์ของเราทุก ๆ ๓ เดือน เมื่อตอนที่เราตั้งใจผลิตรายการและละเมิดกับหนังสือสารณรัมย์ ให้สมกับที่ ท่านผู้อ่านตั้งตารอคอย ยุคนี้ สมัยนี้ เทคโนโลยีก้าวไกล ไม่ต้องรอแต่คลื่นวิทยุ AM 1575 kHz แต่ท่านสามารถรับฟังวิทยุออนไลน์ได้ทาง saranrom.mfa.go.th หรือจะติดต่อผ่าน facebook จากที่อยู่ www.facebook.com/ThaiMFA และทาง YouTube รายการ “สายตรงบัวแก้ว” ได้จากเว็บไซต์ www.mfa.go.th อาย่าลีมนະครັບວ່າ สถานีวิทยุสารณรัมย์อยู่ได้ด้วยกำลังใจจาก แฟนรายการทุกท่านเช่นที่เคยเป็นตลอดมา หากว่าง กีเขียนไปรษณียบัตรและ จดหมายมาหาบ้าง หากสะดวก กีส่งอีเมลมาชี้หรือเล่าเรื่องราวให้เราฟังบ้าง หากคิดถึงกันวันไหน กีกด LIKE มาให้เราด้วย เสียงสะท้อนของท่านทำให้เรา จัดรายการด้วยรอยยิ้มນະครັບ ขอบคุณครับ

รอพบกันใหม่ฉบับหน้านะครับ

ด้วยความปราณนาดี

ស. ນ. ຕ. ຫ. ມ. ຕ. ງ.

(บัณฑิต หลิมสกุล)

นายสถานวิทยุสารณรัมย์

ทิศทาง การต่างประเทศของไทย

ชลพิพา วิญญุนวารรณ

การต่างประเทศทุกวันนี้ไม่ใช่เรื่องไกลตัว หรือถือเป็นภาระหน้าที่เฉพาะของกระทรวงการต่างประเทศ หรือส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่งอีกต่อไป เพราะไม่ว่าในกิจกรรมทางการ ภาคธุรกิจ เอกชน ภาคประชาสังคม ประชาชน หรือสาธารณะทั่วไป ล้วนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสามารถมีส่วนร่วม ในด้านการต่างประเทศได้ ไม่ทางตันก็ทางอ้อม นับตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้อง ไปจนถึงการแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกำหนดนโยบายต่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้ กระทรวงการต่างประเทศจึงมุ่งให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเด็นด้านการต่างประเทศที่อยู่ในความสนใจ หรืออาจส่งผลกระทบต่อสาธารณะในวงกว้าง เพื่อความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ของประชาชน ในฐานะส่วนหนึ่งของการกิจ “การทูตเพื่อประชาชน” เพื่อให้การต่างประเทศเป็นเรื่องใกล้ตัวและตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวันของประชาชนได้มากที่สุด

บ่อยครั้งที่ทั้งภาครัฐและเอกชนได้เขิญปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ไปบรรยายสรุปเรื่อง “ทิศทางการต่างประเทศของไทย ในปี ๒๕๖๙” ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์ในภูมิภาคและ

สถานการณ์โลกในปัจจุบัน ซึ่งต้องนับเป็นความโชคดีของผู้เขียนที่มีโอกาสได้ไปร่วมรับฟัง และสรุปผลการบรรยายดังกล่าวในหลายโอกาส ตลอดจนมีโอกาสได้รับฟังการประชุมระดมสมองระหว่างผู้บริหารกระทรวงการต่างประเทศ กับกลุ่มนักวิชาการ ผู้เขียนจึงขอประมวลสาระสำคัญจากที่ได้สัมมนาและรับฟังมาเล่าสู่กันฟัง เพื่อประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านไม่มากก็น้อย

นับตั้งแต่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งนโยบายรัฐบาล ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงขณะนี้ ต้องถือว่าประเทศไทย ประสบความสำเร็จอย่างมากในการเรียกคืนความเชื่อมั่นของชาวต่างชาติต่อประเทศไทย ที่เห็นได้จากการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับผู้นำจำนวนมาก ทั้งที่เราไปเยือนเขา และเขามาเยือนเรา ซึ่งการไปมาหาสู่ระหว่างกันในระดับผู้นำ พร้อมกับการนำคณะนักธุรกิจเยือนด้วยเหล่านี้ สะท้อนถึงการยอมรับและความเชื่อมั่นในการเข้าลงทุนในประเทศไทย

ถึงวันนี้ คงกล่าวได้เต็มปากแล้วว่า ไทยกลับคืนสู่จตุราร์แล้ว ทั้งจาก ปัจจัยภายในของไทย ความสำเร็จที่เด่นชัดในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน ตลอดจนสถานการณ์ในภูมิภาค และสถานการณ์โลกที่สนับสนุนการมีบทบาทสำคัญของไทยในภูมิภาคและโลก

ปัจจัยภายในที่เรียกคืนความเชื่อมั่นของชาวต่างชาติต่อประเทศไทย คือ สถานการณ์การเมืองและเศรษฐกิจของไทยที่มีเสถียรภาพมากขึ้น ซึ่งเสถียรภาพด้านการเมืองและเศรษฐกิจนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินนโยบายต่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยตอกย้ำให้ความสำคัญกับประชาธิปไตย

และให้การยอมรับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ในขณะที่เศรษฐกิจไทยได้กลับฟื้นตัวขึ้นมา มีความเข้มแข็งอีกรั้ง หลังเหตุการณ์อุทกรัยครั้งใหญ่ เมื่อปี ๒๕๕๔ ทำให้ชาวต่างชาติและนักลงทุนมีความมั่นใจที่จะเข้าลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่บริษัท Fitch Ratings (Fitch) ได้ประกาศปรับเพิ่มระดับเพเดานอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทยจากระดับ BBB+ เป็น A- เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๖

ในขณะเดียวกัน ความสำเร็จในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทย เพื่อนบ้าน ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการที่ไทยดำเนินนโยบายต่างประเทศเชิงรุกมากขึ้น โดยเน้นการเสริมสร้างความเข้มมั่น และการส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศไทยเพื่อนบ้าน โดยเน้นการใช้ soft power diplomacy คือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาและความช่วยเหลือทางวิชาการ เพื่อสร้างความมั่งคั่ง มั่นคงร่วมกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน รวมถึงการใช้การทูตวัฒนธรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชน ด้วยกิจกรรมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ทั้งด้านอาหาร ดนตรี กีฬา ภาษาญี่ปุ่นและศาสนา เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้ชายแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านเป็นชายแดนแห่งความร่วมมือและแก้ไขปัญหาข้ามแดนร่วมกัน

ปัจจัยภายนอก หรือสถานการณ์ในภูมิภาคและสถานการณ์โลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทำให้นานาประเทศหันมาให้ความสำคัญกับอาเซียน และประเทศไทยมากขึ้น ได้แก่ วิกฤติเศรษฐกิจโลกที่เกิดขึ้นทั่วในสหัสฯ ยุโรป และจีน ที่ยังมีแนวโน้มชะลอตัว เนื่องจากขาดคลังการแก้ปัญหาที่ชัดเจน ทำให้ชาติตะวันตกหันมาให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชียมากขึ้น ในฐานะหัวจักรขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก ตลอดจนอาเซียนในฐานะตลาดใหญ่ที่มีประชากรมากกว่า ๖๐๐ ล้านคน และการที่ไทยตั้งอยู่ศูนย์กลางของอนุภูมิภาค และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อไทยมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงอนุภูมิภาคและอาเซียน ทำให้ไทยกลายเป็นประตูสู่อาเซียน

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น การที่สหัสฯ หันมาดำเนินนโยบายให้ความสำคัญและต้องการกลับคืนสู่ภูมิภาคเอเชีย การที่จีนเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่อินเดียกำลังพยายามเข้าสู่ภูมิภาค การที่เกิดตลาดใหม่ ๆ เช่น ลาตินอเมริกา และแอฟริกา และการเกิดปัญหาข้ามชาติหรือภัยความมั่นคง รูปแบบใหม่ ที่ทำให้ทุกประเทศต้องหันมาร่วมมือกันแก้ไขปัญหา และไม่มีประเทศใดมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด หรืออยู่ต่ำมลำพังได้อีกต่อไป

นโยบายสำคัญที่สร้างความน่าเชื่อถือและทำให้ไทยได้รับความไว้วางใจจากนานาชาติ คือ การมองไกด์กว่าแค่ผลประโยชน์ของไทย การมองผลประโยชน์

ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน อาเซียน และภูมิภาคเพื่อสันติภาพและความมั่นคงร่วมกัน การแสดงบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมโลกมากขึ้น โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาข้ามชาติต่าง ๆ ที่เป็นภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาประเทศในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เช่น ประเด็นสภาพภูมิอากาศโลก การก่อการร้าย ภัยพิบัติ การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ และการแสดงท่าทีที่ชัดเจนต่อสถานการณ์ในภูมิภาค เช่น ในด้านอุตสาหกรรม และการส่งเสริมค่านิยมสากล เช่น สิทธิมนุษยชน และการเป็นประชาธิปไตย

หากถามว่า ประเด็นท้าทายในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย ในขณะนี้คืออะไร คงไม่พ้นเรื่องการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กรณีกัมพูชา ไทยได้แยกประเด็นปัญหาดีปราสาทพระวิหารออกจากกิจกรรมทางการเมือง โดยเน้นความสำคัญที่ว่าไทยและกัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่จะต้องดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือในด้านอื่น ๆ ต่อไป และไม่ว่าผลการตัดสินคดีป่าฯ อุปสรรคต่อการดำเนินความสัมพันธ์ หรือถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองภายในประเทศไทยของทั้งสองฝ่าย

ส่วนกรณีของเมียนมาร์ ไทยเน้นการสนับสนุนการปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจ และกระบวนการประชาธิปไตยของเมียนมาร์ โดยเฉพาะโครงการทวาย ซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยและภูมิภาค และไทยพร้อมเป็นตัวเชื่อมเมียนมาร์กับโลกตะวันตก โดยให้การสนับสนุนทั้งทางของchanzji และประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ในฐานะผู้นำการปฏิรูปและประชาธิปไตยสู่เมียนมาร์ นอกจากนี้ ไทยยังให้ความสำคัญกับการปักปันเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเร่งการเชื่อมโยงอนุภูมิภาค และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนร่วมกันเพื่อสร้างความมั่งคั่ง สันติภาพ และความมั่นคงที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ประเด็นท้าทายถัดมา คือ การรักษาบทบาทนำของไทยในอาเซียน อย่างต่อเนื่อง และการขับเคลื่อนอาเซียนให้คงความเป็นหนึ่งเดียว โดยการส่งเสริมการสร้างประชาคมอาเซียน การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และการเชื่อมโยงในอนุภูมิภาค โดยเฉพาะอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและ ประเทศไทยเพื่อบ้านของไทย การใช้ประโยชน์จากการรอบความร่วมมือต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น GMS แม่โขง-ญี่ปุ่น แม่โขง-เกาหลีใต้ ตลอดจนสนับสนุนให้อาเซียนเป็น แกนกลางของสถาปัตยกรรมในภูมิภาค มีความเป็นเอกภาพและความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันภายในอาเซียน และทำให้ประชาคมอาเซียนมีประชาชน เป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์

ประเด็นท้าทายที่สำคัญของอาเซียนในขณะนี้ คือ ปัญหาทะเบียนใต้ซึ่งเป็นปัญหาระหว่างจีนกับประเทศไทยและมาเลเซีย (ฟิลิปปินส์ เวียดนาม บруไน มาเลเซีย) ไม่ใช่ปัญหาระหว่างอาเซียนกับจีน ซึ่งมีความร่วมมือระหว่างกั้นครอบคลุมในหลายมิติ แม้อาเซียนยังไม่สามารถแสดงท่าทีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต่อปัญหานี้ได้ ไทยในฐานะประเทศผู้ประสานงานอาเซียน-จีน สามารถดำเนินบทบาทสร้างความไวเนื้อเชื่อใจและความเชื่อมั่นโดยเน้นการพูดคุยเพื่อสร้างความเข้าใจและจุดร่วม เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างสันติ

การรักษาดุลยภาพระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาคเป็นอีกประเด็นท้าทายที่น่าสนใจ เพราะในขณะที่จีนกำลังเพิ่มอิทธิพลมากขึ้น สาธารณรัฐจีน ก็ได้ดำเนินนโยบาย Strategic Rebalancing เพื่อรักษาอิทธิพลของสาธารณรัฐจีนในภูมิภาคเอเชียและคานอำนาจกับจีน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐจีนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ในภูมิภาคและสถานการณ์ความมั่นคงของโลก ไทยต้องรักษาดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจทั้งสองประเทศ โดยไทยต้องสนับสนุนให้ทั้งสองประเทศเข้ามาร่วมบทบาทในภูมิภาคอย่างสร้างสรรค์ในขอบเขตที่จะไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อ

ความมั่นคงในภูมิภาค และช่วยหนุนเสริมภาพและการพัฒนาของภูมิภาค เช่น การส่งเสริมการค้า การลงทุนในภูมิภาค เพื่อให้ตอบสนองวาระของอาเซียนมากที่สุด

อีกประเด็นท้าทายที่ไม่อาจมองข้าม คือ เรื่องสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงการต่างประเทศมีภารกิจสำคัญในการซึ่งจะทำความเข้าใจกับโลกมุสลิมและองค์กรความร่วมมืออิสลาม หรือ OIC เพื่อไม่ให้ประเด็นนี้กลایเป็นประเด็นระหว่างประเทศ ซึ่งอาจกลایเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับผู้ก่อความไม่สงบในเวทีระหว่างประเทศ และกระทรวงการต่างประเทศได้นำการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิมและ OIC อย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการสนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาทักษะของนักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

ดร. สารสิน วีระผล รองกรรมการผู้จัดการบริหารเครือเจริญโภคภัณฑ์ อดีตเอกอัครราชทูตและนักวิชาการด้านจีน ได้เสนอแนวคิดในการประชุมระดมสมองระหว่างผู้บริหารกระทรวงการต่างประเทศกับนักวิชาการ เรื่อง

การพัฒนาภาคใต้ให้เป็นพื้นที่ที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่สร้างความพอใจให้ชุมชนได้ และการเชื่อมโยงท้องถิ่นกับโลกในระดับประชาชน ด้วยการส่งเสริมโอกาสทางธุรกิจระหว่างมุสลิมไทยกับมุสลิมในยุโรป เช่น อาหารยาลาล และมะพร้าว ซึ่งเป็นพื้นเศรษฐกิจที่สามารถนำไปใช้เป็นอาหาร ทำกระดุม เชือก และแปรรูปเป็นน้ำตาล ฯลฯ โดยใช้กลไกที่รัฐบาลมีอยู่แล้ว เช่น ธนาคารอิสลาม และเครือข่ายในยุโรป

การนำธุรกิจมาส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชนนี้ เป็นแนวคิดเดียว กับ การใช้เศรษฐกิจสร้างความมั่งคั่งและมั่นคงของประเทศ และใช้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมบทบาทและนโยบายการทูต หรือการทูตเศรษฐกิจ คือ การเน้นการเชื่อมโยงนโยบายต่างประเทศกับนโยบายในประเทศเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนและนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ได้อย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด เช่น การแสวงหาตลาดใหม่ ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชน และการเคาระประเพณีหรือเปิดประเพณีตลาดที่มีศักยภาพแต่ยังต้อง

พัฒนา เช่น แอฟริกา ต้องอาศัยกลไกการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา ทั้งแบบทวิภาคีและตัวภาคี ซึ่งนอกจากเป็นการแสวงหาตลาดใหม่แล้ว ยังเป็นการเพิ่มบทบาทของไทยในฐานะประเทศผู้ให้หรือประเทศหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน ในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ด้วย

ประเด็นท้าทายสุดท้าย คือ การดำเนินการทูตภายนประเทศ เพื่อส่งเสริม การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เช่น รัฐสภา นักวิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสาธารณะทั่วไป การทำงานร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศอย่างมีบูรณาการ โดยอาศัยจุดแข็งของการทูตภายนประเทศ ซึ่งมีสำนักงานอยู่ในพื้นที่ทั่วโลกและสามารถเข้าถึงข้อมูล เชิงลึกได้ และการมีทีมประเทศไทยทั้งในต่างประเทศและภายนอกประเทศไทย ตลอดจนการดำเนินงานการทูตสาธารณะเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจด้าน การต่างประเทศที่ถูกต้องแก่ประชาชนและสาธารณะทั่วไปทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติ

ไม่ว่าการต่างประเทศของไทยจะปรับทิศทางไปทางใด นโยบาย ต่างประเทศที่ดีต้องสะท้อนและมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน ในประเทศเป็นหลักเสมอ นั่นคือ ต้องมีประชาชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินนโยบาย และการสร้างความเชื่อมั่นของต่างชาติต่อไทยด้วยการเพิ่มบทบาทนำ ของไทยในอนุภูมิภาค อาเซียน หรือในเวทีระหว่างประเทศ โดยเน้นการแสดง ท่าทีที่ชัดเจนต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโลก โดยมองไปไกลกว่าแค่ประโยชน์เฉพาะหน้าของไทย ต้องนำมาซึ่งประโยชน์และ ตอบสนองความต้องการของประชาชนและประเทศไทยได้ในท้ายที่สุด

แนวโน้มนโยบายของ สหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย^๑ ในรัฐบาลสมัยที่สองของ ประธานาธิบดีโอบามา

พิษณุ โสภณ

การสถาปัตยนาเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐฯ เป็นสมัยที่สองของนายบารัค โอบามา และเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๖ นอกจากจะปิดประเด็นว่า โครงเป็นหัวเรือใหญ่ของรัฐบาลสหรัฐฯ ในอีก ๔ ปีข้างหน้าแล้ว ยังได้รับการต้อนรับจากหลายฝ่ายในภูมิภาคเอเชียด้วยความยินดี เนื่องจากในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา รัฐบาลสหรัฐฯ ของนายโอบามา ได้ให้ความสำคัญและสนใจต่อ

การพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือกับเอเชียอย่างเป็นรูปธรรมอย่างไรก็ตาม คำตามที่ตามมา คือ นโยบายของรัฐบาล “โอบามา ๒” จะต่อเนื่องหรือแตกต่างจาก “โอบามา ๑” หรือไม่ อย่างไร จะให้ความสำคัญต่อเอเชีย-แปซิฟิก เช่นในรัฐบาลสมัยแรกหรือไม่

นโยบายต่อเอเชีย ของ “โอบามา ๑” – เราจะกลับสู่เอเชีย

หากมองกลับไปเมื่อ ๔ ปีก่อน ประธานาธิบดีโอบามาเข้ารับตำแหน่ง สมัยแรกภายใต้ความสนใจจากทั่วทุกมุมโลก เพราะเขามีความโดดเด่นจากการเป็นประธานาธิบดีผู้ชำนาญและรักในประวัติศาสตร์สหรัฐฯ และจาก “สาร” ที่เขาได้พยายามสื่อในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ที่เน้นเรื่องการมีความหวังและความเชื่อมั่นที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงให้สหรัฐฯ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ “ได้ใจ” หลาย ๆ คนในสหรัฐฯ ที่เริ่มล้าและเบื่อหน่ายกับสังคมในอิรักและอัฟغانistan ที่ครอบงำนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลอดีตประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช มาเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ผู้คนในภูมิภาคเอเชียก็มีความสนใจประวัติการเติบโตในอินโดนีเซียในวัยเด็กของนายโอบามา ว่าจะมีส่วนช่วยให้เขากลับมาให้ความสนใจและความสำคัญกับเอเชียมากเป็นพิเศษด้วยหรือไม่

เมื่อเข้ามารับตำแหน่งสมัยแรก นายโอบามาได้ประกาศว่านโยบายต่างประเทศของชาจะให้ความสำคัญกับการดำเนินการทางการทูตเพื่อการคงไว้ซึ่งบทบาทและอิทธิพลของสหรัฐฯ ในฐานะผู้นำในระดับโลกมากกว่าการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้กำลังทางทหาร และมุ่งปรับปรุงภาพลักษณ์ของสหรัฐฯ โดยการให้ความสำคัญกับการกระชับมิตรกับสหภาพเก่าและใหม่ของสหรัฐฯ มากยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงสหภาพเก่าแก่ในเอเชียอย่างไทย ผลงานที่เด่นชัดของนโยบายดังกล่าว คือการที่นายโอบามาได้ถอนทหารออกจากอิรักภายใต้ประกาศปี ๒๕๕๔ และได้ประกาศจะถอนทหารออกจากอัฟغانิสถานทั้งหมดภายในปี ๒๕๕๗

สำหรับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ไฮไลท์ของนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลนายโอบามาสมัยแรก คือ การที่สหรัฐฯ ประกาศจะให้ความสำคัญกับเอเชียมากขึ้น โดยประธานาริบดีโอบามาได้เดินทางไปร่วมการประชุม East Asia Summit ที่บาหลี อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ ๑๘ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และได้ประกาศว่าสหรัฐฯ จะกลับมาเป็นบทบาทมากขึ้นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในฐานะ “Pacific power”^๑ และหลังจากนั้น ผู้แทนระดับสูงของสหรัฐฯ ได้กล่าวว่า “ในทุกเวทีตลอดปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕ ถึงการปรับนโยบายดังกล่าว ซึ่งได้รับการเรียกขานว่า เป็นการปรับความสมดุลทางยุทธศาสตร์ (strategic rebalancing) เพื่อให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกยิ่งขึ้น ในขณะที่ยังคงไว้ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันออกกลางซึ่งยังคงมีความสำคัญอย่างมากต่อสหรัฐฯ โดยเป็นยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมมิติทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ การค้าและการพัฒนา ที่เน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และประเทศมิตรเก่าและมิตรใหม่ในภูมิภาค และพยายามหลีกเลี่ยงการแข่งขันแบบเผชิญหน้ากับจีนโดยตรง ซึ่งที่ผ่านมาความสนใจได้พุ่งไปสู่มิติด้านการทหารและความมั่นคงกับการที่สหรัฐฯ จะปรับ

๑ โดยเป็นประธานาริบดีสหรัฐฯ คนแรกที่เข้าร่วมประชุม East Asia Summit (<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/11/19/fact-sheet-east-asia-summit>)

กำลังทหารสหรัฐฯ ให้อยู่ในสัดส่วน ๖๐ : ๔๐ ระหว่างในมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรแอตแลนติกภายในปี ๒๕๖๓ แทนระดับ ๕๐ : ๕๐ ในปัจจุบัน^๒ ซึ่งได้เปิดดงการปรับความสมดุลในมิติด้านอื่น ๆ ไปพอสมควร

ในความเป็นจริงแล้ว สหรัฐฯ ไม่เคย “ไปจากເອເຊີຍ” เพราะสหรัฐฯ เองก็ถือว่าตนคือมหาอำนาจในภูมิภาคแปซิฟิก (resident Pacific power) อยู่แล้ว แต่การประกาศนโยบาย strategic rebalancing เป็นการส่งสัญญาณว่า สหรัฐฯ จะหันมาให้ความสำคัญกับເອເຊີຍ กับพันธมิตรเก่าแก่ในภูมิภาค เช่น ญี่ปุ่น ไทย พิลิปปินส์ มากยิ่งขึ้น และแน่นอนที่สุดก็เป็นการส่งสัญญาณต่อมหาอำนาจอื่นในภูมิภาค คือ จีนและอินเดียด้วย รวมทั้งใช้เป็นกรอบเพื่ออธิบายการปรับเปลี่ยนการวางแผนทางทหารของสหรัฐฯ บางส่วน

การดำเนินนโยบายต่างประเทศตามแนวทางนี้ เป็นเพราะสหรัฐฯ ตระหนักถึงความสำคัญที่เด่นชัดขึ้นเรื่อย ๆ ของภูมิภาคເອເຊີຍ-แปซิฟิก ทั้งในมิติด้านการทหาร ความมั่นคง การเมือง และเศรษฐกิจ จากการที่ເອເຊີຍตะวันออกเฉียงใต้ตั้งอยู่ในจุดที่มีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ มีเส้นทางการขนส่งสินค้าทางทะเลที่สำคัญยิ่งต่อการค้าโลก คือ เส้นทางที่เชื่อมระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก และเส้นทางที่เชื่อมระหว่างօสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ กับภูมิภาคເອເຊີຍตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ การที่มหาอำนาจใหญ่ของເອເຊີຍอย่างจีนมีความเข้มแข็งขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและพัฒนาการทางทหาร และได้เริ่มแพร่ขยายอิทธิพลไปในภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในแอฟริกาและເອເຊີຍตะวันออกเฉียงใต้ ก็ทำให้สหรัฐฯ ต้องเร่งกระซับความสัมพันธ์กับพันธมิตรเก่าและแสวงหาพันธมิตรใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อไม่ให้ตกขบวนรถไฟที่กำลังวิ่งเข้าหาโอกาสใหม่ ๆ

^๒ สุนทรพจน์ที่นาย Leon Panetta รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ กล่าวที่ Shangri-La Dialogue ที่สิงคโปร์ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ (<http://www.defense.gov/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=5049>) เป็นการสรุปมิติด้านการทหารของ rebalancing ที่ชัดเจน

ที่เกิดขึ้นในเอเชีย รวมทั้งผลักดันนโยบายทางการค้าและเศรษฐกิจในเอเชีย ที่สหรัฐฯ มีบทบาทสำคัญ เช่นการจัดทำ Trans - Pacific Partnership (TPP) เพื่อสนับสนุนการค้าการลงทุนของสหรัฐฯ ในภูมิภาค โดยสมาชิก TPP ซึ่งไม่รวมจีน^๓ เป็นเขตเศรษฐกิจใหญ่ของเอเชียที่มีมูลค่าการส่งออกเกือบ ร้อยละ ๔๐ ของมูลค่าการส่งออกรวมของเขตเศรษฐกิจใน APEC ซึ่งหลายฝ่าย ได้มองการดำเนินการต่าง ๆ ของสหรัฐฯ ในภูมิภาคว่าเป็นการดำเนินการเพื่อล้อมกรอบจีน

^๓ ประเทศที่เจรจา TPP อยู่ในปัจจุบันประกอบด้วยออสเตรเลีย บรูไนฯ ชิลี แคนาดา มาเลเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ เปรู สิงคโปร์ และเวียดนาม โดยล่าสุดญี่ปุ่นได้ประกาศที่จะเข้าร่วม เมื่อต้นเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ และไทยได้แสดงความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการเข้าร่วม ในขณะที่ยังไม่ร่วมระหว่างประธานาธิบดีสหรัฐฯ และนายกรัฐมนตรีไทย ในโอกาสการเยือนไทยอย่างเป็นทางการ ของประธานาธิบดีสหรัฐฯ เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕ (<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/11/18/joint-press-statement-between-president-barack-obama-and-prime-minister->)

แนวโน้มนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียในรัฐบาลสมัยที่สอง : ๒๕
ของประธานาธิบดีโอบามา

แนวโน้มนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลโอบามา สมัยที่สอง

เมื่อเอเชียได้รับความสำคัญและสนใจจากรัฐบาลโอบามาสมัยแรก คำถามที่ตามมาคือ เอเชียจะยังได้รับความสนใจเช่นเดิมภายใต้รัฐบาล โอบามาสมัยที่สองหรือไม่ ซึ่งก็น่าจะตอบได้ในระดับหนึ่งว่า นโยบายของ รัฐบาลโอบามาต่อภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกน่าจะดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง เมื่อคำนึงถึงความสำคัญของภูมิภาคต่อยุทธศาสตร์การเมือง ความมั่นคง และ เศรษฐกิจของสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม ก็ต้องคำนึงเสมอว่าสหรัฐฯ เป็นประเทศ มหานาจของโลก มีผลประโยชน์และข้อผูกพันในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลก ดังนั้น ความสนใจที่สหรัฐฯ จะให้ต่อภูมิภาค ก็จะต้องควบคู่ไปกับความสำคัญ ที่สหรัฐฯ ย่อมต้องให้กับภูมิภาคอื่น ๆ ดังที่ได้เคยกระทำเสมอมา เช่น กับตะวันออกกลาง ยุโรป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการดูแลกิจการภายในของ สหรัฐฯ เอง

การส่งสัญญาณที่ชัดเจนที่สุดของความต่อเนื่องทางนโยบายต่อภูมิภาค เอเชียของรัฐบาลโอบามา คือ การที่ประธานาธิบดีโอบามาได้เดินทางมาเยือน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายในหลังการมีชัยชนะในการเลือกตั้ง ประธานาธิบดีไม่ถึงสองสัปดาห์ โดยได้เยือนประเทศไทยเป็นประเทศแรก เมื่อวันที่ ๑๙-๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ก่อนที่จะเดินทางไปเยือนเมียนมาร์ และไปร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียน-สหรัฐฯ และการประชุม East Asia Summit ที่กัมพูชา

ในขณะเดียวกัน หากอ่านสุนทรพจน์แถลงนโยบายต่อรัฐสภาสหรัฐฯ ของประธานาธิบดีโอบามา (State of the Union Address) เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จะเห็นได้ว่าสาระให้ความสำคัญกับประเด็นการแก้ไขปัญหาภายในประเทศและการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเน้นเรื่องการสร้างความแข็งแกร่งและขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ เศรษฐกิจสหรัฐฯ อาทิ การหาทางออกสำหรับปัญหาการขาดดุลทางงบประมาณ อย่างสมดุลเพื่อไม่ให้ต้องถูกปรับลดงบประมาณโดยอัตโนมัติ (sequester) ตามที่กฎหมายบังคับ โดยเน้นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ และการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมและระบบภาษี

การพัฒนาภาคพลังงานคุ่นนานไปกับการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปฏิรูประบบคนเข้าเมืองอย่างเต็มรูปแบบ และการสนับสนุนให้บริษัทสหรัฐฯ ที่ไปลงทุนในต่างประเทศ กลับมาลงทุนในสหรัฐฯ เพื่อสร้างงานในประเทศ

ส่วนในด้านต่างประเทศ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ได้กล่าวยืนยันเจตจำนงน์ การถอนทหารสหรัฐฯ ออกจากอัฟกานิสถานตามกำหนดเวลาเดิม คือปี ๒๕๕๗ และให้ความสำคัญกับนโยบายปราบปรามเครือข่ายก่อการร้าย

---

๔ สามารถอ่านสุนทรพจน์ได้ที่ (<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/02/12/president-barack-obamas-state-union-address>)

แนวโน้มนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียในรัฐบาลสมัยที่สอง : ๒๗ ของประธานาธิบดีโอบามา

ป้องกันการแพร่ขยายของอาชุดที่มีอำนาจทำลายล้างสูงโดยการร่วมมือกับพันธมิตรมากขึ้นในการโดยเดียวแก้หนี้เงื่อนและเรียกร้องให้ผู้นำอิหร่านเข้าสู่การเจรจาเพื่อป้องกันการพัฒนาอาชุดนิวเคลียร์ พร้อมทั้งได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงในโลกไซเบอร์ และการสนับสนุนอิสราเอลในการแสวงหาสันติภาพที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ ประธานาธิบดีสหราชอาณาจักร ได้แจ้งเจตนาرمณ์ที่จะขยายความร่วมมือด้านการค้ากับต่างประเทศ โดยตั้งเป้าหมายให้บรรลุผลเจรจา TPP ภายในปี ๒๕๕๖ และเริ่มเจรจา Comprehensive Transatlantic Trade and Investment Partnership กับสหภาพยุโรป และยืนยันที่จะส่งเสริมและร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาและส่งเสริมประชาธิปไตยในต่างประเทศ โดยได้ยกตัวอย่างการปฏิรูปสู่ประชาธิปไตยของเมียนมาร์

จากสุนทรพจน์ดังกล่าว มองได้ว่าในด้านการต่างประเทศ ภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือน่าจะเป็นจุดที่รัฐบาลสหราชอาณาจักร จะให้ความสนใจมากขึ้น เนื่องจากมีประเทศที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการก่อการร้ายของสหราชอาณาจักร เช่น เยเมน ลิเบีย และโซมาเลีย และกับเสถียรภาพในตะวันออกกลาง เช่น อิสราเอล อียิปต์ ซีเรีย โดยประธานาธิบดีโอบามาได้ระบุว่าจะเยือนภูมิภาคดังกล่าวในเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ และการเยือนต่างประเทศครั้งแรกของนายจอห์น เคอร์รี่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศคนใหม่ของนายโอบามา ก็คือการเยือนยุโรปและตะวันออกกลางตามลำดับเมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์-ต้นเดือนมีนาคม ๒๕๕๖

ในขณะเดียวกัน สุนทรพจน์ดังกล่าวก็ไม่ได้กล่าวถึงนโยบายต่อภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือประเด็นเกี่ยวกับจีนนัก แต่ไปผูกโยงเข้ากับนโยบายเศรษฐกิจ อาทิ การเจรจา TPP และการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศเพื่อลดการลงทุนในจีน ซึ่งการยืนยันเรื่องการบรรลุผลการเจรจา TPP ในปีนี้ถือเป็นการย้ำท่าทีของสหราชอาณาจักร ที่จะเพิ่มปฏิสัมพันธ์ด้านการค้าการลงทุนกับ

ภูมิภาค นอกจานี้ การที่ได้มีการกล่าวถึงเมียนมาร์เป็นการเฉพาะในบริบทของการส่งเสริมประชาธิปไตยในต่างประเทศ ทำให้มองได้ว่าสหรัฐฯ ยังคงให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเมียนมาร้อย่างต่อเนื่อง เพื่อปูทางสู่การเอื้อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ทางเศรษฐกิจในการขยายโอกาสให้ภาคเอกชนสหรัฐฯ เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ได้มากขึ้น

นโยบายต่อเอเชียของ “โอบามา ๒” – เรขาคดเอเชียไม่ได้

ดังนั้น เมื่อพิจารณาทั้งการกระทำการของประธานาธิบดีโอบามา ควบคู่ไปกับสารการแฉลงนโยบายต่อรัฐสภา ก็พอมองได้ว่า รัฐบาลโอบามาสมัยที่สองน่าจะดำเนินนโยบายต่อภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในลักษณะที่ต่อเนื่องจากสมัยแรก โดยมองว่าภูมิภาคนี้มีความสำคัญต่อสหรัฐอเมริกาในทางยุทธศาสตร์ความมั่นคง และเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เพื่อเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาเอง ขณะเดียวกันก็ต้องการคงหรือเพิ่มบทบาทและอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค โดยเฉพาะในบริบทที่จีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจที่มีบทบาทและอิทธิพลอย่างสำคัญในภูมิภาค และอินเดียก็กำลังเจริญรอยตาม

เพราะปัจจัยเหล่านี้ รัฐบาลโอบามาจึงจะยังคงให้ความสำคัญสูงสุด กับการปฏิสัมพันธ์กับอาเซียน โดยเฉพาะกับจีนและอินเดียในฐานะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจพร้อม ๆ กับการโน้มน้าวให้จีนเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีบทบาทและความรับผิดชอบต่อประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในประเด็นร้อนที่สามารถส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของภูมิภาค เช่น ปัญหาในคาบสมุทรเกาหลี และข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ โดยจะให้ความสำคัญกับการดำเนินการผ่านกลไกในภูมิภาคที่สหรัฐฯ สนับสนุน เช่น ASEAN Regional Forum (ARF) และ East Asia Summit (EAS) Lower Mekong Initiative (LMI) และ TPP

อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายต่อภูมิภาคอาเซียน-แปซิฟิกในทางปฏิบัติ จะต้องได้รับผลกระทบจากปัจจัยและข้อเท็จจริงหลายประการซึ่งมีสิทธิเปลี่ยนแปลงแนวโน้มใจและกำลังแรงของรัฐบาลสหรัฐฯ เช่น

๑. บทบาทของนายจอห์น เคอร์รี่ ที่ผ่านมานางยิลลารี คลินตัน รัฐมนตรีต่างประเทศในรัฐบาลโอบามาสมัยแรก เป็นผู้ที่มีบทบาทสูงในการส่งเสริมความสัมพันธ์และการปฏิสัมพันธ์ของสหรัฐฯ กับภูมิภาคอาเซียน-แปซิฟิก ทั้งในด้านการเดินทางมาภูมิภาคอย่างสม่ำเสมอ และการมีบทบาทโดยตรงในการผลักดันผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ อาทิ ความริเริ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Initiative) หรือยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ E๓ (Economic Engagement Initiative) ที่สหรัฐฯ เสนอต่ออาเซียน ซึ่งแม้นายจอห์น เคอร์รี่ รัฐมนตรีคนใหม่ จะเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคย

กับภูมิภาคเป็นอย่างดี จากประสบการณ์เป็นทหารสหรัฐฯ ในสมรภูมิสงคราม เวียดนามในอดีต และต่อมากับฐานะสมาชิกและประธานคณะกรรมการอธิการ ต่างประเทศของวุฒิสภาสหรัฐฯ ตามลำดับ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า นายкор์จะให้ความสนใจต่อเอเชียเป็นพิเศษ หรือเทียบเท่าทางคลินตัน

ในการให้การต่อคณะกรรมการอธิการต่างประเทศของวุฒิสภาสหรัฐฯ ในช่วงการรับรองเขารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมื่อปลายเดือนมกราคม ๒๕๕๖ นายкор์ได้กล่าวถึงนโยบายด้านการต่างประเทศที่เขาให้ความสำคัญ อาทิ การรื้อฟื้นการเจรจาสันติภาพตะวันออกกลางขึ้นมาใหม่ เพื่อแสวงหาสันติภาพอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหาสังคมกลางเมืองในเชิงเรียก การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับโครงการพัฒนาอาชุนนิวเคลียร์ของอิหร่าน รวมทั้งสถานการณ์ความไม่สงบในแอฟริกาตอนเหนือ ความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ กับรัสเซียและจีน ปัญหาในอพกานิสถานและปากีสถาน และนโยบายการทูต เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งรวมถึง การสนับสนุนนโยบายพลังงานสะอาดเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างงาน ในสหรัฐฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเด็นต่าง ๆ ในตะวันออกกลางเป็นสิ่งที่อยู่ในเรดาร์ของนายкор์มาก

นอกจากนี้ นายкор์ได้ประกาศจะให้ความสำคัญกับนโยบาย economic statecraft ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งคือ การดำเนินนโยบายต่างประเทศและการใช้การทูตในมิติต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจของสหรัฐฯ อาทิ การช่วยขยายการส่งออกของสหรัฐฯ เปิดตลาดใหม่ และสร้างโอกาสให้ธุรกิจสหรัฐฯ โดยนายкор์ได้เคยยกตัวอย่างการที่สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำประเทศไทยได้ช่วยส่งเสริมให้บริษัทสหรัฐฯ ได้รับสัมปทานการสร้างดาวเทียมดวงใหม่ของไทยในมูลค่ากว่า

๔ สามารถอ่าน text ของคำให้การได้ที่ <http://iipdigital.usembassy.gov/st/english/texttrans/2013/01/20130124141423.html#ixzz2lvnRWYtL>

๑๖๐ ล้านдолลาร์สหราชูปpa โดยขณะคู่แข่งจากฝรั่งเศสและรัสเซีย และส่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในเชิงบวกถึงชุมชนสหราชูปpa ทั้งทางผู้ตัวแทนออกและตะวันตก^๖

๒. สถานะทางงบประมาณของรัฐบาลสหราชูปpa รัฐบาลสมัยที่สองของประธานาธิบดีโอบามาเริ่มบริหารงบประมาณโดยใช้ปรับลดการซัดเย้งทางอุดมการณ์และทิศทางนโยบายอย่างรุนแรงในรัฐสภาสหราชูปpa ระหว่างพรรครเดโมแครตของนายโอบามาที่คุ้มเสียงข้างมากในวุฒิสภา และพรรครีพับลิกันที่คุ้มเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องการผ่านงบประมาณประจำปีของรัฐบาล และผลสุดท้ายเมื่อต้นปี ๒๕๕๖ ก็ทำให้เกิดการตัดงบประมาณโดยอัตโนมัติข้ามทุกหน่วยงานของรัฐบาลกลาง (automatic sequestration) ตามกฎหมาย ๒๐๑๑ Budget Control Act ซึ่งแม้จะคาดการณ์ว่า รัฐบาลโอบามาและพรรครเดโมแครต

^๖ สุนทรพจน์ของนายเคอร์รี่ที่มหาวิทยาลัยเวย์โรร์จิเนีย ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ (<http://www.state.gov/secretary/remarks/2013/02/205021.htm>)

ในรัฐสภาฯจะหาทางตกลงกับพระคริพบลิกันในรัฐสภา เพื่อให้มีการผ่านงบประมาณประจำปีของรัฐบาลได้ แต่ก็ค่อนข้างแน่นอนว่าจะต้องมีการตัดงบประมาณบางส่วนเพื่อลดระดับการขาดดุลงบประมาณ ซึ่งน่าจะกระทบต่องบประมาณด้านการต่างประเทศและการทหาร และอาจมีผลในทางลบต่อประสิทธิภาพของรัฐบาลโอบามาในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งต่อกฎมิภาคເອເຊີຍ ອາທີ ຈາກຕ້ອງລດຈຳນວນກອງເວົ້ອບຣຖຸເຄື່ອງປິນທີປົງບັດທີ່ໃນກູມີກາຄລົງ ລດການຝຶກອບຮມທາງທຫາ ລດຈຳນວນທຸນກາຮສຶກຂາແລະຄວາມໜ່ວຍເຫຼືອທາງວິຊາການຕ່າງໆ ເປັນຕົ້ນ

๓. การสร้างมรดกทางการเมืองของประธานาริบดี พิธีสถาบันตนเข้ารับตำแหน่งประธานาริบดีสหราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๖ มีประชาชนชาวอเมริกันเดินทางไปร่วมชมพิธีเพียงประมาณ ๘ แสนคน น้อยกว่า ๑.๙ ล้านคนที่ไปชมพิธีสถาบันตนเป็นประธานาริบดีสมัยแรกเมื่อปี ๒๕๕๒ มา ก ซึ่งเป็นการสะท้อนสถานะการเป็นประธานาริบดีสมัยสุดท้ายของนายโอบามาเป็นอย่างดี คือการขาดความสดใหม่ และเปี่ยมไปด้วยความหวังเหมือนเมื่อปี ๒๕๕๒ ແຕ່ໃນขณะเดียวกันการเป็นประธานาริบดีสมัยสุดท้าย ก็ย่อมเปิดโอกาสให้ประธานาริบดีโอบามามุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างผลงานของตนเพื่อเป็นมรดกทางการเมืองสำหรับชนรุ่นหลัง (legacy) ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งหลายฝ่ายประเมินว่า ประเด็นที่นายโอบามาน่าจะให้ความสำคัญกับการสร้างผลงานมรดกทางการเมือง และจะทุ่มเทความพยายามในช่วงรัฐบาลสมัยที่สอง คือ การแสวงการสันติภาพที่ยั่งยืนในตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นเป้าหมายของประธานาริบดีสหราชอาณาจักร มาหลายຍຸດໍາລັງສັນຕະພາບ ในการช่วยให้อิสราเอลกับอียิปต์บรรลุ Camp David Accords เมื่อปี ๒๕๒๑ ซึ่งได้มีส่วนช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของนายкар์เตอร์ในฐานะผู้ส่งเสริมสันติภาพในปี ๒๕๔๕ ระหว่างประเทศ จนได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในปี ๒๕๔๕

บทสรุป

สหราชูฯ ไม่อาจไม่ให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกได้ แม้จะมีปัจจัยหรือประเด็นอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ดึงดูดความสนใจโดยเป้าประสงค์และความท้าทายของรัฐบาลโอบามาสมัยที่สองในการดำเนินนโยบายของสหราชูฯ ต่อภูมิภาคฯ ได้รับการสะท้อนเป็นอย่างดีเร็วๆ นี้ในคำให้การของนาย Joseph Yun เจ้าหน้าที่อาชีวะสังเคราะห์ตรวจสอบการต่างประเทศสหราชูฯ ต่อกรรมการต่างประเทศของสถาบันราษฎรสหราชูฯ ดังนี้

In conclusion, Mr. Chairman, I would underscore that from a strategic perspective, as we continue to implement our strategic rebalance, we are acting in recognition of the emerging realities of the new Indo-Pacific world. Our commitment to the Asia-Pacific region is strong and irreversible, and we support and welcome the involvement of India and other countries of South Asia in the Asia-Pacific region as well. We face numerous challenges in continuing our involvement in the region, but the United States will also realize multiple benefits as well.”^๗

^๗ “The Rebalance to Asia: Why South Asia Matters” คำให้การของนาย Joseph Yun รักษาการผู้ช่วยรัฐมนตรีด้านกิจการเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก กระทรวงการต่างประเทศสหราชูฯ ต่อคณะกรรมการด้านเอเชีย-แปซิฟิกของคณะกรรมการต่างประเทศ สถาบันราษฎรสหราชูฯ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ (<http://www.state.gov/p/eap/rls/rm/2013/02/205208.htm>)

หมายเหตุ: บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน

RCEP & TPP: โอกาสและความท้าทาย ของประเทศไทย

.....
นายไกรจักร ธิรตยาคินันท์
กรรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ในช่วงปลายปี ๒๕๕๕ เราอาจได้ยินข่าว
เกี่ยวกับการเข้าร่วมเจรจาความตกลงการค้าเสรีที่
มีชื่อว่า RCEP (Regional Comprehensive
Economic Partnership) และ TPP (Trans-Pacific
Partnership) อุյံบ่อຍครัง ซึ่งหลายคน

อาจสังสัยว่าความตกลงทั้งสองฉบับนี้คืออะไร การเข้าเป็นสมาชิกของประเทศไทย จะมีผลให้ภาคธุรกิจต้องปรับตัวหรือมีโอกาสเพิ่มขึ้นมากน้อยแค่ไหน และภาคประชาชนจะได้รับประโยชน์หรือไม่ อย่างไร คำถามเหล่านี้คงจะเกิดขึ้น ในใจหลาย ๆ ท่าน ไม่มากก็น้อย ในบทความนี้ เราจะมาทำ ความรู้จัก กับความตกลงทั้งสองฉบับ และวิเคราะห์ถึงโอกาสและความท้าทายของประเทศไทยในการเจรจา กัน

ก่อนที่เราจะมาทำความรู้จักกับความตกลง RCEP และ TPP ซึ่งเป็น ความตกลงการค้าเสรีหรือที่มักเรียกว่าติดปากว่า FTA (Free Trade Agreement) เราต้องทำความเข้าใจถึงบริบทของระบบการค้าระหว่างประเทศ ภายใต้องค์กรการค้าโลก (World Trade Organization – WTO) กันเสียก่อน เพื่อที่จะรู้ที่มาที่ไปของความตกลงการค้าเสรีเหล่านี้

ปัจจุบัน WTO มีสมาชิก ๑๕๘ ประเทศ (ลาวเป็นประเทศที่ ๑๕๘ ซึ่งเข้าเป็นสมาชิกในเดือน ก.พ. ๒๕๕๖) เป็นองค์กรหลักที่กำกับดูแลการค้า ระหว่างประเทศ มีหน้าที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) เป็นเวทีให้สมาชิกเจรจาเปิด เสรีการค้าและกำหนดกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศ โดยทำการเจรจา เป็นรอบ ๆ (รอบปัจจุบัน คือ การเจรจารอบโดฮา ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๔) ๒) บังคับใช้กลไกระจับข้อพิพาทระหว่างสมาชิก โดยผ่านองค์กรระจับข้อพิพาท (Dispute Settlement Body – DSB) และ ๓) ตรวจสอบนโยบายการค้าของ สมาชิก โดยผ่านกลไกทบทวนนโยบายการค้า (Trade Policy Review Mechanism – TPRM)

ถึงแม้ว่า WTO จะเป็นที่ยอมรับในเรื่องระหว่างประเทศว่าทำหน้าที่ในประการที่ ๒ และ ๓ ได้เป็นอย่างดี แต่ WTO กลับล้มเหลวในการผลักดันให้สมาชิกทางข้อสรุปให้กับการเจรจารอบโดฮาได้ แม้ว่าจะเริ่มเจรจานานกว่า ๑๑ ปีแล้วก็ตาม ด้วยเหตุนี้ สมาชิก WTO จึงได้หันมาให้ความสนใจกับการเจรจา FTA กันมากขึ้นเรื่อย ๆ

ทำความรู้จัก FTA: RCEP & TPP

การเปิดเสรีการค้าภายใน FTA จะต่างจากการเปิดเสรีภายใน WTO เนื่องจากเป็นการเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศภาคีเท่านั้น โดยไม่เปิดให้กับประเทศอื่น ๆ ในขณะที่การเปิดเสรีภายใน WTO จะเป็นการเปิดตลาดให้กับประเทศสมาชิกที่เหลือทั้ง ๑๖๗ ประเทศ และในทางกลับกันก็จะสามารถเข้าสู่ตลาดของทั้ง ๑๖๗ ประเทศได้ด้วย และโดยที่การเจรจา FTA ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยประเทศภาคีเพียงไม่กี่ประเทศ จึงมักเป็นที่เข้าใจกันว่า FTA สามารถเจรจาให้สำเร็จได้ง่ายกว่าการเจรจารอบโดฮา

หากสมาชิก WTO จะเจรจา FTA สักฉบับหนึ่ง สมาชิกนั้นมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ WTO ทราบ เพื่อให้มีความโปร่งใสและช่วยให้สมาชิกอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นภาคีของ FTA นั้น ๆ สามารถปรับตัวเพื่อรับผลกระทบได้แต่เนิ่น ๆ ทั้งนี้ ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๘๔ – ๒๐๑๑ มี FTA (ที่แจ้งต่อ WTO และยังมีผลใช้บังคับ) ไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ฉบับ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

สำหรับประเทศไทย ความตกลงการค้าเสรีไม่ใช่เรื่องใหม่แต่อย่างใด จนถึงปัจจุบัน เราได้ทำความตกลงในลักษณะนี้มาแล้วถึง ๑๑ ฉบับ^๑ คือ ระดับทวิภาคี ๕ ฉบับ (ไทย-อสเตรเลีย ไทย-อินเดีย ไทย-ญี่ปุ่น ไทย-นิวซีแลนด์

^๑ FTA บางฉบับอาจทำการเจรจาในส่วนของสินค้าแล้วเสร็จ แต่ยังอยู่ในระหว่างการเจรจาบทการค้าบริการและบทลงทุน เช่น FTA ไทย-เบรุต และ อาเซียน-ญี่ปุ่น เป็นต้น

และ ไทย-เปรู)^๒ และภายใต้กรอบอาเซียนอีก ๖ ฉบับ (เขตการค้าเสรีอาเซียน อาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ อาเซียน-จีน อาเซียน-อินเดีย อาเซียน-ญี่ปุ่น และอาเซียน-เกาหลีใต้)

มาถึงตรงนี้ ท่านผู้อ่านคงพอที่จะเข้าใจแล้วว่า ความตกลงการค้าเสรี เป็นส่วนหนึ่งของระบบการค้าระหว่างประเทศ ที่มี WTO อยู่กำกับดูแลอย่างไรก็ตาม จากความชงกันของการเจรจารอบโดฮา ทำให้ประเทศไทยต่าง ๆ หันมาให้ความสนใจกับ FTA มากขึ้น ซึ่ง FTA ที่อยู่ระหว่างการเจรจาและมีความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ (โดยวัดจากขนาดเศรษฐกิจของประเทศภาคีและปริมาณการค้า) คงหนีไม่พ้นความตกลง RCEP และ TPP นั้นเอง

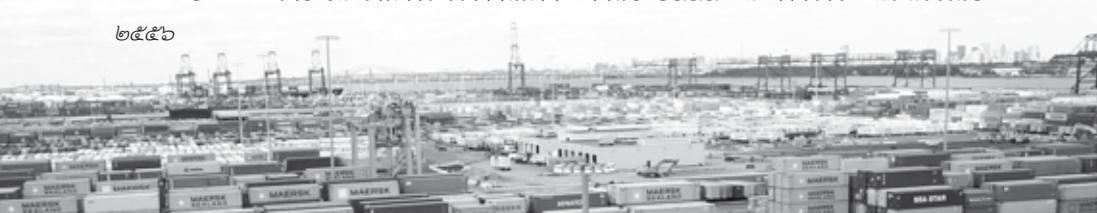
RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership) เป็นความตกลงการค้าเสรีระหว่าง ๑๖ ประเทศ ซึ่งประกอบด้วยประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ (บруไนฯ กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ พิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม) ออสเตรเลีย จีน อินเดีย เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ ความตกลงนี้พัฒนามาจากแนวคิดที่จะจัดทำความตกลง ASEAN+๖ โดยสมาชิกทั้ง ๑๖ ประเทศ ได้แสดงเจตจำนงที่จะเริ่มเจรจา RCEP ในเดือนพฤษจิกายน ๒๕๕๔ และมีแผนที่จะเริ่มเจรจาจริงในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยตั้งเป้าหมายที่จะเจรจาให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๕๘

ที่นี่ เรามาทำความรู้จัก TPP กันบ้าง

TPP (Trans-Pacific Partnership) เป็นความตกลงการค้าเสรีระหว่าง ๑๑ ประเทศ ซึ่งประกอบด้วยออสเตรเลีย บруไนฯ ชิลี แคนาดา มาเลเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ เปรู สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม จุดเริ่มต้นของ

๒ FTA ไทย-ชิลี ได้มีการเจรจาภักดีตั้งแต่ต้นปี ๒๕๕๔ และคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี

๒๕๕๖

TPP เริ่มมาจาก บรูไนฯ ซีลี นิวไฮแลนด์ และสิงคโปร์ (P4 – ภาคี ๔ ประเทศไทย) หันมาเจรจา FTA กันเมื่อปี ๒๕๔๘ ต่อมา เมื่อปี ๒๕๕๓ อาเซียนเริ่ม มาเลเซีย เปรู สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม ตกลงใจเข้าร่วมการเจรจาดังกล่าว (ภายเป็น P5) และเมื่อปลายปี ๒๕๕๕ แคนาดาและเม็กซิโกก็ได้เข้าร่วมการเจรจา เป็นสองประเทศล่าสุด โดยประเทศไทยมีความตั้งใจที่จะเจรจาให้แล้วเสร็จ ในเดือนตุลาคมของปี ๒๕๕๖ คราวได้ ได้ ได้ ได้ ได้ ได้ ได้ ได้

แน่นอนว่า เมื่อ RCEP และ TPP เจรจาแล้วเสร็จ ก็จะมีผลกระทบต่อ ประเทศไทยและประเทศอื่นๆ เป็นอย่างมาก ผลกระทบที่ว่านี้จะแตกต่างกัน ออกไป ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยด้วยกัน

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเป็นผลเสีย เนื่องจากประเทศไทยจะให้สิทธิประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนที่ดีกว่าแก่ ประเทศไทยในภาคี เช่น ภายใต้เขตการค้าเสรีไทย-เปรู ผู้ส่งออกเปรูสามารถส่งออก สินค้ามายังไทยได้โดยไม่ต้องเสียภาษี ขณะที่ผู้ส่งออกจากอุรุกวัยไม่สามารถ ทำได้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ส่งออกอุรุกวัยส่งออกมายังไทยได้น้อยลงกว่าเดิม เพราะ ราคาสินค้า (บางภาคี) สูงกว่าสินค้าจากเปรูที่ไม่ต้องเสียภาษี ดังนั้น ประเทศไทย นอกภาคีจึงมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันกับประเทศไทยในภาคี นั่นเอง

สรุปว่า ในทางทฤษฎีแล้ว ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเสียประโยชน์ จึงไม่น่าแปลกใจที่ประเทศไทยมีมักจะปรับตัวรับผลกระทบจาก FTA หนึ่ง ๆ โดยการจัดทำ FTA กับประเทศไทยของ FTA นั้น ๆ เช่น การที่ประเทศไทยสมาชิกอาเซียนทยอยจัดทำ FTA ระดับทวิภาคีกับญี่ปุ่น หลังจากสิงคโปร์และมาเลเซีย ได้จัดทำ FTA กับญี่ปุ่นสำเร็จในปี ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๘ ตามลำดับ^๗

^๗ ลำดับการจัดทำ FTA กับญี่ปุ่นของประเทศไทยอาเซียน ตามเวลาที่ความตกลง มีผลบังคับใช้ ดังนี้ ไทย (พ.ย. ๒๕๕๐) บรูไนฯ (ก.ค. ๒๕๕๑) อินโดนีเซีย (ก.ค. ๒๕๕๑) พิลิปปินส์ (ธ.ค. ๒๕๕๑) และเวียดนาม (ต.ค. ๒๕๕๒)

ในทางกลับกัน ในการเปิดเสรีภายในตัว FTA ประเทศภาคีจะสามารถทำการค้าข่ายและแลกเปลี่ยนการลงทุนระหว่างกันได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การพิจารณาว่า FTA หนึ่ง ๆ ให้ประโยชน์แก่ประเทศภาคีได้ภาคีหนึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายและมีวิธีคิดได้หลากหลาย ซึ่งบางครั้ง เราอาจให้ความสำคัญกับค่าตัวเลขได้ตัวเลขหนึ่ง เช่น ตัวเลขการส่งออกสินค้าจากไทยไปอินเดียที่เพิ่มขึ้นหลังจากการจัดทำ FTA ไทย-อินเดีย เป็นต้น แต่ว่าตัวเลขการส่งออก “สินค้า” ก็อาจไม่เพียงพอที่จะใช้ตัดสินว่า FTA ไทย-อินเดีย ให้ประโยชน์ต่อไทยจริง ๆ และมากเท่าใด โดยเฉพาะเมื่อคิดรวมถึง “การค้าบริการ” และ “การลงทุน”^๔

ดังนั้น การพิจารณาว่า FTA หนึ่ง ๆ จะให้ประโยชน์แก่ประเทศภาคีได้ภาคีหนึ่ง อาจมีตัวชี้วัดได้หลายตัว ซึ่งทำให้ยากต่อการคิดคำนวณ และหลายครั้ง ตัวชี้วัดบางตัวอาจมีความคลาดเคลื่อนหรือยากที่จะเก็บรวบรวมในเชิงสถิติ เช่น ปริมาณการค้าบริการระหว่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากการพิจารณาในเชิงปริมาณแล้ว ยังมีการพิจารณาในเชิงคุณภาพ อีกด้วย (เช่น ความร่วมมือในด้านการส่งเสริมทักษะในด้านต่าง ๆ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นต้น) ซึ่งทำให้การพิจารณาว่า FTA หนึ่ง ๆ ให้ประโยชน์ต่อไทย หรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่ยากและมีความซับซ้อนมาก

ข้อห่วงกังวลหลัก ๆ ของภาครัฐกิจไทยต่อการเจรจา FTA คือ การแข่งขันที่จะเพิ่มขึ้นจากการเปิดเสรีการค้าภายในตัว FTA โดยเฉพาะในส่วนของสินค้าอ่อนไหว (เช่น สินค้าเกษตร เป็นต้น) และในส่วนของภาคบริการและการลงทุน ในทางกลับกัน ผู้ส่งออก-นำเข้าของไทยอาจได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าภายในตัว FTA เนื่องจากอัตราภาษีที่ต่ำลงและกฎเกณฑ์ที่เอื้อต่อการทำธุรกิจระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ภาคประชาชนก็จะได้รับประโยชน์จากการที่สินค้าและบริการที่นำเข้าจากประเทศภาคีมีราคาถูกลง เช่นกัน

---

^๔ FTA ไทย-อินเดีย อยู่ระหว่างการเจรจาบทบริการและการลงทุน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๕๖

จะเห็นได้ว่า การมี FTA สักหนึ่งฉบับ อาจมีผลดีและผลเสียต่อภาคส่วนต่าง ๆ ของไทยแตกต่างกัน สิ่งที่สำคัญสำหรับรัฐบาล คือ จะทำอย่างไรที่จะให้ผลกระทบโดยรวมเป็นบวกกับประเทศไทย (ถ้าผลกระทบโดยรวมไม่เป็นบวกก็ไม่ควรเจรจาตั้งแต่ต้น) และจะมีมาตรการที่จะช่วยเหลือหรือเยียวยาภาคส่วนที่ได้รับผลเสียจาก FTA ได้อย่างไร

RCEP และ TPP จะทำให้เราต้องกังวลกันมากแค่ไหน

สำหรับ RCEP มีข้อห่วงกังวลว่า ความตกลงนี้จะให้ประโยชน์อะไรเพิ่มเติม (value-added) จาก FTA ASEAN+๑ ที่อาเซียนได้จัดทำกับทั้ง ๖ ประเทศ แล้ว การที่อาเซียนมีความตกลง ASEAN+๑ กับอสเตรเลีย จีน ยังไนเติย เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ นั้น ทำให้อาเซียนได้เปรียบประเทศทั้ง ๖ เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนกลายเป็น “hub” (“ศูนย์กลาง”) และประเทศทั้ง ๖ เป็น “spokes” (“หัวเมือง”) ในการค้าระหว่างกัน

ความสัมพันธ์ “hub-and-spokes” คืออะไร เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ผู้ขายยกตัวอย่างผู้ส่งออกชาวอินเดียบังต้องเสียภาษีเมื่อส่งสินค้าไปขายที่อสเตรเลีย เพราะว่าอินเดียมี FTA กับอสเตรเลีย แต่เนื่องจากทั้งสองประเทศมี FTA กับอาเซียน ผู้ส่งออกชาวอินเดียอาจหันมาตั้งฐาน

การผลิตสินค้าในスマชาิกอาเซียนเพื่อใช้ประโยชน์จาก ๑) FTA อาเซียน-อินเดีย (นำเข้าวัตถุดิบจากอินเดียเข้ามาในอาเซียนโดยไม่เสียภาษี) และ ๒) FTA อาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (ส่งสินค้าที่ผลิตเสร็จแล้วจากอาเซียนไปยังออสเตรเลียโดยไม่เสียภาษี) สถานการณ์เช่นนี้ เราจะถือว่าอาเซียนว่าเป็น “hub” ส่วนอินเดียและออสเตรเลียเป็น “spokes” ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยสามารถดึงดูดการค้าและการลงทุนจากประเทศที่เป็น “spokes” ได้

การจัดทำ RCEP จึงจะมีผลให้ความสัมพันธ์ “hub-and-spokes” ระหว่างอาเซียนกับทั้ง ๖ ประเทศ เปลี่ยนไป เนื่องจากภายใต้ RCEP ออสเตรเลีย จีน อินเดีย เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ จะสามารถทำการค้าและลงทุนระหว่างกันได้โดยเสรี ดังนั้น อาเซียนก็จะสูญเสียความได้เปรียบจากการเป็น “hub” ไปอย่างไร้ตาม ผู้สนับสนุน RCEP เห็นว่า การที่ RCEP เป็นความตกลงการค้าเสรีที่มีตลาดขนาดใหญ่มากนั้น น่าจะทำให้การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยทั้ง ๑๖ ประเทศ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างมาก และหักล้างกับการที่อาเซียนจะต้องสูญเสียความได้เปรียบจากการเป็น “hub” ไป

นอกจากนี้ ยังมีความกังวลว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง FTA ASEAN+๑ ที่มีอยู่กับ RCEP จะเป็นเช่นไร เนื่องจากการมี FTA ให้เลือกใช้หลายฉบับสำหรับประเทศไทยคู่ค้าหนึ่ง ๆ นั้น อาจทำให้เกิดความสับสนและเพิ่มต้นทุนให้กับภาคธุรกิจ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยได้ประโยชน์จาก RCEP ไม่มากเท่าที่ควร

สำหรับข้อห่วงกังวลที่สำคัญข้อหนึ่งของ TPP คือ มาตรฐานการให้การคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่สูงมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขยายระยะเวลาของสิทธิบัตรยา (patent) และการควบคุมการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (data exclusivity) ซึ่งหมายฝ่ายกังวลว่าจะกระทบต่อการเข้าถึงยาของคนไทยด้วยราคาที่สูงจนคนทั่วไปไม่สามารถซื้อได้ และรัฐบาลจะไม่สามารถบังคับใช้สิทธิบัตร (compulsory licensing – CL) ได้ ข้อห่วงกังวลนี้ เป็นข้อห่วงกังวลที่ละเอียดอ่อน และเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การเจรจา FTA ระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกา ต้องล้มเลิกไปเมื่อปี ๒๕๔๙

ข้อห่วงกังวลอีกข้อหนึ่งสำหรับ TPP คือ การที่ประเทศไทยอาจจะต้องเปิดเสรีการค้าในภาคบริการและการลงทุนในระดับที่สูงมาก ซึ่งสหรัฐอเมริกา ผลักดันมาโดยตลอดภายใต้ความตกลงการค้าเสรีของตน นอกจากนี้ ภาคธุรกิจไทยยังจะต้องปรับตัวเพื่อให้ผ่านมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและแรงงานที่ระบุไว้ภายใต้ TPP ซึ่งคาดว่าจะมีระดับสูง และส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตอย่างแน่นอน

โอกาสของไทยใน RCEP และ TPP

มาถึงตรงนี้ ก็พอจะเห็นได้ว่า RCEP และ TPP มีศักยภาพที่จะสร้างโอกาสให้กับภาคธุรกิจและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อเศรษฐกิจไทย แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีความท้าทายไม่น้อยที่เราจะต้องคิด วิเคราะห์ และพิจารณาด้วยรอบคอบ เพื่อให้ประเทศไทยได้ประโยชน์สูงสุดจากการตกลงทั้งสอง (ในกรณีของ TPP ถ้าผลกระทบโดยรวมเป็นบวกกับประเทศไทย และประเทศไทยตัดสินใจเข้าร่วมเจรจา)

อย่างไรก็ตาม กระบวนการและขั้นตอนในการเจรจาความตกลงทั้งสอง มีความแตกต่างกัน และอาจส่งผลต่ออุตสาหกรรมและทำทีของประเทศไทย

สำหรับ RCEP ประเทศไทย ในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นหนึ่งในประเทศภาคีอยู่แล้ว และสามารถรักษาทำทีและผลประโยชน์ของไทยได้จากกระบวนการเจรจาที่กำลังจะเริ่มขึ้น

แต่สำหรับ TPP ประเทศไทยยังถือว่าเป็นประเทศอภิภาคีและไม่สามารถมีอิทธิพลได้ ๆ ต่อการเจรจาที่ประเทศสมาชิกทั้ง ๑๖ ประเทศ กำลังดำเนินการอยู่เลย

ถึงแม้ว่าเราจะได้แสดงเจตนาณ์ที่จะเข้าร่วมการเจรจา TPP ในระหว่างการเยือนประเทศไทยของประธานาธิบดี บารัค โอบามา เมื่อเดือนพฤษจิกายน ๒๕๕๕ ก็ไม่ได้หมายความว่าประเทศไทยจะสามารถเข้าร่วมการเจรจา TPP ได้เลย ในความเป็นจริง มีกระบวนการสองอย่างที่จะต้องเกิดขึ้นเสียก่อน คือ ๑) ประเทศสมาชิกทั้ง ๑๖ ประเทศ จะต้องมีฉันทามติให้ประเทศไทยเข้าร่วม และ ๒) รัฐบาลต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดภายใต้มาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ซึ่งกระบวนการทั้งสองนี้ อาจใช้เวลาอีกนานพอสมควรที่เดียว ดังนั้น การเข้าร่วมเจรจา TPP ของประเทศไทย จึงยังคงต้องใช้เวลาและอาจมีความไม่แน่นอนอีกมาก

ประเด็นสำคัญประdeenหนึ่งที่มีการพูดถึงในการเปรียบเทียบ RCEP และ TPP คือ การที่ RCEP เป็นความตกลงที่สืบทอดความสำคัญ ในขณะที่ TPP เป็นความตกลงที่สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญ สำหรับไทยนั้น ประเทศทั้งสอง

---

๔ มาตรา ๑๙๐ วรรค ๒ ระบุไว้ว่า หนังสือสัญญาระหว่างประเทศที่มีผลระบบท่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสัมคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศ อย่างมีนัยสำคัญ (ซึ่งรวมถึง FTA) ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาต่อกรอบการเจรจา เลียก่อนจึงจะสามารถดำเนินการเจรจาได้

เป็นคู่ค้าอันดับต้น ๆ ของเรา และคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์ “รักพี่เสียดายน้อง” เราเองก็อยากรู้ว่าจะเพิ่มการค้าและการลงทุนกับจีน ผ่านทาง RCEP และกับสหรัฐอเมริกาผ่านทาง TPP

อย่างไรก็ตาม เป็นที่เข้าใจว่า จีนคงจะไม่เข้าร่วม TPP ในอนาคตอันใกล้ (เนื่องจากมาตรฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งผลักดันโดยสหรัฐอเมริกา) ในขณะที่สหรัฐอเมริกาก็คงจะไม่เข้าร่วม RCEP ในอนาคตอันใกล้เช่นกัน (เนื่องจาก RCEP เป็นความตกลงระหว่าง ASEAN+6) นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังมีนโยบายที่จะไม่เจรจา FTA อีน ๆ นอกจาก TPP ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการที่จะมี FTA กับสหรัฐอเมริกา TPP ก็ต้องเน้นจะเป็นหนทางเดียวในขณะนี้

ทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาต่างก็ให้ความสำคัญต่อกฎมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากวิกฤตการเงินแฮมเบอร์เกอร์เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ที่คลุกคลามจนกลายมาเป็นวิกฤตเศรษฐกิจโลก ในขณะที่ทั้งสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ตลาดในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (โดยเฉพาะเอเชีย) กลับรอดพ้นมาได้และมีความโดดเด่นเพิ่มมากขึ้น จึงไม่น่าแปลกใจว่า ทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาต้องการที่จะใช้ RCEP และ TPP ในการเพิ่มโอกาสและบทบาทของตนในภูมิภาคนี้

สำหรับประเทศไทยนั้น เราคงจะต้องวางแผนตัวให้เหมาะสม แต่เนื่องจาก การเข้าร่วมเจรจา TPP ของไทยยังต้องผ่านกระบวนการอีกมาก การเปรียบเทียบระหว่าง RCEP และ TPP บนเหตุผล “จีน-สหรัฐอเมริกา” คงยังไม่จำเป็นในขณะนี้

สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับธุรกิจล่าจะเป็นการหาทำที่ใช้เด่นในการเจรจา RCEP (และ TPP ในอนาคต) โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนที่ถูกต้อง นอกจากนี้การบูรณาการนโยบาย FTA กับแผนการพัฒนาประเทศก็เป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อที่จะได้วางยุทธศาสตร์ทั้งระยะสั้น และระยะยาวได้อย่างถูกต้อง เช่น การส่งเสริมและพัฒนาแรงงานคุณภาพ การมีนโยบายที่จะพัฒนาระบบขนส่งแบบรางและถนนระหว่างตะวันออก-ตะวันตก และ เหนือ-ใต้ ของประเทศไทย เพื่อร่วมปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี ๒๕๕๘ และ RCEP (เมื่อเจรจาแล้วเสร็จ) ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถรองรับการขนส่งสินค้าในภูมิภาคได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (ศูนย์กลางโลจิสติกส์)

ท้ายสุด รัฐบาลควรจะให้ความรู้และอำนวยความสะดวกให้กับภาคธุรกิจ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จาก FTA ที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ และที่สำคัญ รัฐต้องไม่ลืมที่จะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอและยั่งยืน ☎

สถานการณ์ใน ภาคสมุทรภาคหลี: ปัญหาที่แก้ไม่透กจริงหรือ*

ณัฐพล ทรัพย์สินสุนทร

นักการทูตชำนาญการ กองเอเชียตะวันออก กรมเอเชียตะวันออก

เมื่อเอ่ยถึงสถานการณ์ในภาคสมุทรภาคหลี หลายคนคงจะคิดถึงปัญหาโครงการพัฒนาอาชานิวเคลียร์และการพัฒนาชีปนาوارของภาคหลีเหนือขึ้นเป็นอย่างแรก ที่ผ่านมา ภาคหลีเหนือทดลองอาชานิวเคลียร์มาแล้ว ๓ ครั้ง ในปี ๒๕๔๙ ปี ๒๕๕๒ และล่าสุดในปี ๒๕๕๖ นี้ และนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ ภาคหลีเหนือได้ทดลองชีปนาوارมาเป็นระยะ ทั้งชีปนาوارวิสัยกลางและวิสัยใกล้ รวมทั้งการเพิ่มสมรรถนะของกองทัพและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดความตึงเครียดในภาคสมุทรภาคหลี และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ สืบมวนจนต่าง ๆ ก็มักให้ความสนใจเสนอข่าวในประเด็นดังกล่าวเป็นพิเศษทำให้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่า สถานการณ์ความตึงเครียดในภาคสมุทรภาคหลีเกิดขึ้นจากการกระทำของภาคหลีเหนือ เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม เรายังคงจะพิจารณาความเป็นมาของประเด็นปัญหา สถานการณ์ในภาคสมุทรภาคหลีตั้งแต่เริ่มต้น และตั้งคำถามว่า เพาะะเหตุใด ภาคหลีเหนือถึงต้องขวนขวยที่จะเสริมสร้างอำนาจทางทหารของตนในลักษณะที่เป็นนโยบายแห่งชาติว่านโยบายการทหารต้องมาก่อน (Military First Policy) และเราจะหาทางออกของเรื่องนี้อย่างไรต่อไป

* บทความนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน

รากเหง้าของปัญหา

ในภาษาเกาหลีมีการขนานนามคาบสมุทรเกาหลีว่าเป็น “ดินแดนรุ่งอรุณอันสงบสุข” (Land of the Morning Calm) ซึ่งบ่งบอกถึงความสงบงามทางธรรมชาติที่สงบเงียบ อย่างไรก็ได้ ตั้งแต่อดีต คาบสมุทรเกาหลีเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างจีน รัสเซีย และญี่ปุ่น รวมทั้งยังเป็นทางออกทะเลที่สำคัญโดยกล่าวกันว่า ประเทศที่สามารถครอบครองดินแดนดังกล่าวได้จะสามารถควบคุมเส้นทางยุทธศาสตร์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือได้ทั้งหมด ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ในภูมิภาคจึงต่างแข่งขันกันเพื่อมีอิทธิพลเหนือดินแดนแห่งนี้ ประวัติศาสตร์ของประเทศเกาหลีจึงเต็มไปด้วยสงครามแย่งชิงอำนาจระหว่างประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะระหว่างจีน ญี่ปุ่น และรัสเซีย รวมถึงสหรัฐอเมริกาด้วยในเวลาต่อมา

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ คาบสมุทรเกาหลีถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนที่เส้นกลางที่ ๓๘ เนื่องจากสหภาพโซเวียตเป็นผู้ปลดอาوارญี่ปุ่นทางตอนเหนือ และสหรัฐฯ เป็นผู้ปลดอาوارญี่ปุ่นทางตอนใต้ ซึ่งต่อมาพื้นที่บริเวณตอนเหนือของเส้นกลางนี้ก็ได้ถูกสถาปนาขึ้นเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีหรือเกาหลีเหนือซึ่งปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ซึ่งมี

ประเทศพัฒนามิตรสำคัญ คือ สหภาพโซเวียตและจีน ในขณะที่ประเทศที่อยู่ใต้เส้นขีดก๊อกสถานปานาขึ้นเป็นสาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้ซึ่งปกครองโดยระบบประชาธิปไตย มีสหรัฐฯ เป็นพันธมิตรที่สำคัญ โดยรัฐบาลที่ตั้งขึ้นใหม่ของทั้งสองเกาหลีต่างมีนโยบายที่จะรวมประเทศโดยยึดถือแนวทางของตนเป็นหลักจึงนำมาซึ่งการกระทบกระแทกทางพร้อมแคนระหว่างกันเป็นระยะจนในที่สุดได้นำไปสู่การเกิดขึ้นของสงครามเกาหลี ในช่วงปี ๒๕๔๓ – ๒๕๔๖ ซึ่งเกาหลีเหนือส่งกองทัพบุกลงมาจังหวัดตากยูนอึคูรุกยูดกรุงโซล ได้เพียงไม่กี่วัน และกองทัพเกาหลีเหนือสามารถยึดครองพื้นที่ของเกาหลีใต้ได้เกือบทมดยกเว้นพื้นที่บริเวณรอบ ๆ นครปูซานทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ จนกระทั่งกองกำลังสหประชาชาตินำโดยกองทัพสหรัฐฯ เข้ามาร่วมรับผิดชอบด้านเกาหลีเหนือให้ล่าถอยกลับไป และต่อมาเมื่อกองทัพของจีนเข้ามาร่วมรับกับฝ่ายเกาหลีเหนือทำให้การสงครามยืดเยื้อออกราคา แต่ในที่สุดสงครามเกาหลีก็ยุติลงในปี ๒๕๔๖ โดยทั้งสองฝ่ายได้จัดทำข้อตกลงหยุดยิงระหว่างกองกำลังสหประชาชาติกับกองทัพจีนและเกาหลีเหนือ และได้จัดตั้งเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone: DMZ) ขึ้นมาโดยทั้งสองฝ่ายร่วมกันดูแล

สงครามดังกล่าวถือเป็นการทำลายล้างระหว่างคนชาตideiyakanที่ได้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อทั้งสองประเทศ บ้านเมืองถูกทำลายและประชาชนกว่าหลายล้านคนต้องล้มตาย

ปัจจุบันคุณเมื่อันว่าสังคมการเกษตรได้ยุติไปแล้วกว่า ๖๐ ปี แต่ในทางเทคนิค ยังสามารถเรียกได้ว่าทั้งฝ่ายเกษตรเหนือกับฝ่ายสหรัฐ และเกษตรใต้ยังคงอยู่ใน สภาวะสังคม เนื่องจากยังไม่ได้มีการทำสนธิสัญญาสันติภาพระหว่างกันเพื่อ ยุติสถานะความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันอย่างเป็นทางการ ดังนั้น ในปัจจุบัน สถานการณ์ในคาบสมุทรเกษตรยังมีการเผยแพร่หน้าและการประทกำลังกัน เป็นระยะ ๆ โดยมีเหตุการณ์สำคัญ ๒ ครั้งคือ (๑) กรณีรือรบซ่อนน้ำของเกษตรใต้ ถูกต่อรปภโดยยิงจนอับปางลงที่บริเวณใกล้เส้นพรอมแดนทางทะเลระหว่างเกษตรใต้ และเกษตรเหนือในทะเลตะวันตก (ทะเลเหลือง) เมื่อเมษายน ๒๕๕๓ ส่งผลให้ นักเรียนนายเรือของเกษตรใต้เสียชีวิตกว่า ๔๖ นาย ซึ่งเกษตรใต้เชื่อว่าเป็น การกระทำการของเกษตรเหนือ และ (๒) เหตุการณ์เกษตรเหนือยิงปืนใหญ่ถล่ม เกษตรยอน-พยองของเกษตรใต้ในบริเวณใกล้เส้นพรอมแดนทางทะเลระหว่าง เกษตรใต้และเกษตรเหนือในทะเลตะวันตก (ทะเลเหลือง) เมื่อเดือนพฤษจิกายน ๒๕๕๓ ส่งผลให้นายทหาร ๒ นายและประชาชน ๒ คนเสียชีวิต การประท ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์การเผยแพร่หน้าที่ร้ายแรงที่สุดนับตั้งแต่การยุติสังคม การเกษตรเป็นต้นมา

จัตุรัศกิม อิล ซูง กรุํงเปียงยาง

เราจึงเห็นได้ว่าปัญหาในควบสมุทรເກາຫລີທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນທຸກວັນນີ້ເປັນຜລສີບເນື່ອງມາຈາກຄວາມຂັດແຍ້ງທາງອຸດມກາຮົນທາງການເມືອງທີ່ໄມ້ໄດ້ຮັບກາຣແກ້ໄຂມາຕັ້ງແຕ່ສໍາມັຍສົງສອງເກາຫລີ ໃປົງໜ່ວຍສົງສອງເກາຫລີເຢັນ ນຳໄປສູ່ກາຣແພື່ນໜ້າແລະຄວາມຫວາດຮະແວງເຊິ່ງກັນແລະກັນມາຈານຄື່ງທຸກວັນນີ້ ໂດຍເລັພາວຍ່າງຍິ່ງເກາຫລີເໜືອມີຄວາມຫວັນເງິນວ່າສຫ້ຮູ້ ມີເປົ້າມາຍທີ່ຈະລັ້ມລ້າງຮບອບກາຣປກຄອງຂອງເກາຫລີເໜືອ ເຊັ່ນເດີຍກັບອັພການີສຕານ ອີຣັກ ແລະ ລີເບີຍ ຈຶ່ງນຳໄປສູ່ກາຣທຸ່ມເທງປະປະມານສ່ວນໃໝ່ໄປໃນກາຣເສຣິມສ້າງສມຽນນະຂອງກອງທັພ ຕລອດຈຸນກາຣຄອບຄອງອາວຸຮົນວິເຄລີຍີ່ ເພື່ອເປັນຫຼັກປະກັນຄວາມມັ້ນຄ ແລະກາຣອູ່ຮອດຂອງປະເທດຈາກກາຣໂຈມຕີຂອງປະເທດຕັກ ເຊັ່ນ ສຫ້ຮູ້ ແລະເກາຫລີໃຕ້ ຈຶ່ງທຳໃຫ້ກາຣພັນຄວາມເປັນອູ່ທີ່ດີຂອງປະຊານທຳໄດ້ອ່າຍ່າງຈຳກັດ ຈົນນຳໄປສູ່ປັບປຸງທາຕ່າງໆຕາມມາ ເຊັ່ນ ກາຣາດແຄລນອາຫາຣ ພລັງຈານ ສີທອມນຸ່ມຍັນ ກາຣລີ້ກ້ອກອກນອກປະເທດ ປັບປຸງທາສິ່ງແວດລ້ອມ ຄວາມລັ້ມແລວໃນກາຣຈັດກາຣວັນພິບຕິທາງຮຽມຫາຕີ ໄລ່າ ໂດຍໄດ້ຢືນການທີ່ຈະພັນນາໂຄຮກກາຣອາວຸຮົນວິເຄລີຍີ່ຢ່າງຕ່ວເນື່ອ ໂດຍໄປໜຶ່ງເສີ່ງຄັດຄ້ານຈາກປະຊາມໂລກ

ບທບາທປະເທດໄທຍຕ່ອສຕານກາຣນີໃນ ควบສົມຸທຣເກາຫລີ

ປະເທດໄທຍເປັນໜຶ່ງໃນປະເທດແຮກ ແລ້ວໃນຈຳນວນ ១៦ ປະເທດທີ່ສັງກອງກຳລັງທຫາຮເຂົ້າຮ່ວມສົງສອງເກາຫລີກາຍໃຕ້ກອງກຳລັງສຫປະຫາຕີໃນປີ ២៥៤៣ - ២៥៤៦ ຮວມທັງສິ້ນ ២៣ ພັດ ກຳລັງພລ ១១,៧៨៦ ນາຍ ເສີ່ງວິຕ ៣៦ ນາຍ ແລະໄທຍຄອນກຳລັງທຫາຮລັກອອກຈາກເກາຫລີໃຕ້ໃນປີ ២៥៤៥ ເນື່ອຈາກເຫັນວ່າສຕານກາຣນີควบສົມຸທຣເກາຫລີມີເສີ່ງກາພາບຂຶ້ນ ແຕ່ໄທຍຍັງຄົງຈັດສັງນາຍຫາຮຕິດຕ່ອປະຈຳຄະນະກຣມາຮີກາຮຢຸດຍິ່ງທາງທຫາຮ ແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ໜ່ວຍແຍກກອງທັພກໄທຢປະຈຳກອງຮ້ອຍທຫາຮເກີຍຕິຍີສ (Honour Guard) ປະມານ ៦ - ៧ ນາຍ ອູ່ທີ່ກອງບັນຫາກາຮສຫປະຫາຕີ ປະກາຊາດ ກຽມໂຈລ ເພື່ອດຳຮັງກາຣຕິດຕ່ອທາງທຫາຮແລະກາຮມີສ່ວນຮ່ວມໃນກາຮຮັກຫາສັນຕິກາພບນິກາບສົມຸທຣເກາຫລີມາຈົນຄົງປັງຈຸບັນ

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับทั้งเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้โดยไทยและเกาหลีใต้ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ และต่อมาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีเหนือเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๑๘ โดยที่ผ่านมาประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายกระชับความสัมพันธ์ที่ดีกับทั้งเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาที่เกิดปัญหานิวเคลียร์ขึ้นในคาบสมุทรเกาหลี ในช่วงปลายปี ๒๕๔๔ ประเทศไทยมีจุดยืนที่จะสนับสนุนการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธิผ่านการเจรจาหารือ และสนับสนุนการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในคาบสมุทรเกาหลี ทั้งนี้ ไทยคาดหวังที่จะเห็นคาบสมุทรเกาหลี เป็นเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ นอกจากนี้ ไทยได้กระชับความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ใกล้ชิดกับเกาหลีเหนือเพื่อผลักดันให้เกาหลีเหนือกลับสู่การหารือกับประชาคมระหว่างประเทศ โดยไทยได้เป็นผู้เชิญให้เกาหลีเหนือเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ASEAN Regional Forum (ARF) ครั้งที่ ๗ ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๔๓ เพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในคาบสมุทรเกาหลี และได้พยายามโน้มน้าวให้เกาหลีเหนือกลับเข้าสู่กิจกรรมในกรอบ ARF

ความพยายามในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในคาบสมุทรเกาหลี

นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ ที่เกาหลีเหนือรับความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่ของ International Atomic Energy Agency (IAEA) เข้าไปตรวจสอบโครงการนิวเคลียร์ในเกาหลีเหนือ และยังได้เดินหน้าโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์โดยไม่พึงเสียงคัดค้านจากประชาคมโลก ประเทศไทยที่เกี่ยวข้องได้พยายามจัดการเจรจา ๓ ฝ่ายระหว่างจีน สหรัฐฯ และเกาหลีเหนือเพื่อแก้ไขปัญหา จนขยายไปสู่การเจรจา ๖ ฝ่าย โดยรวมเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และรัสเซีย ทั้งนี้ ได้มีการเจรจาไปแล้ว ๖ รอบ ในช่วงปี ๒๕๔๖ – ๒๕๕๐ แต่ไม่ค่อยมีผลคืบหน้าเท่าที่ควร โดยประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญในการเจรจา ได้แก่ สหรัฐฯ เกาหลีเหนือ และจีน ในขณะที่

หอคอยจูเช่ กรุงเปียงยาง

บทบาทของรัสเซีย เกาหลีใต้และญี่ปุ่นเริ่มลดลง ล่าสุด สถานการณ์ในคาบสมุทร เกาหลีมีแนวโน้มตึงเครียดมากขึ้น โดยเกาหลีเหนือประกาศที่จะไม่เข้าร่วม การเจรจา ๖ ฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาอาวุธนิวเคลียร์ และได้ประกาศยกเลิกข้อตกลง หยุดยิงของสองค่ายเกาหลีแต่เพียงฝ่ายเดียว

ในปัจจุบัน การกลับสู่การเจรจาของประเทศสมาชิกการเจรจา ๖ ฝ่าย ก็ไม่มีผลคืบหน้า เพราะปมปัญหาที่แท้จริงไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งสิ่งที่เกาหลีเหนือ กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าต้องการจัดทำสนธิสัญญาสันติภาพ เพื่อยุติสถานะสงคราม และปรับสถานะความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ และให้มีการยกเลิกมาตรการลงโทษ (sanctions) ของประชาคมโลกที่มีต่อเกาหลีเหนือก่อนเป็นอันดับแรก และจึงจะ กลับคืนสู่ตัวเจรจา ในขณะที่ สหรัฐฯ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น รวมทั้งจีนและรัสเซีย อย่างเห็นเกาหลีเหนือกลับสู่การเจรจา ๖ ฝ่ายก่อน เพื่อทางานให้เกาหลีเหนือ ยุติโครงการนิวเคลียร์หลังจากนั้นจึงจะหารือเรื่องสนธิสัญญาสันติภาพ และ ยกเลิกมาตรการลงโทษ

ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนี้ คือ การแก้ปัญหาความหวาดระแวงและไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกันระหว่างเกาหลีเหนือกับ สหรัฐฯ และประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยอาจเริ่มต้นในลักษณะ ๒ ช่องทางพร้อมกันไป ได้แก่ (๑) การมีปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์กับเกาหลีเหนือ (constructive engagement) ในระดับรัฐบาลและระดับประชาชน ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยน ทางวัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนในระดับประชาชน การให้ความช่วยเหลือเพื่อ การพัฒนา โดยเฉพาะในสาขาที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา

ต่าง ๆ ภายใต้ในประเทศเกาหลีเหนือ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร การป่าไม้ การประมง การแพทย์และสาธารณสุข เป็นต้น ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวอาจกระทำได้ในลักษณะทั้งในระดับทวิภาคี ไตรภาคี หรือแม้กระทั่งผ่านองค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์กรอนามัยโลก (WHO) เป็นต้น และ (๒) การเปิดการเจรจาโดยตรงระหว่างเกาหลีเหนือและสาธารณรัฐประชาธิรัฐ Koreadaily.com

ทั้งนี้ ความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยให้บรรยายกาศระหว่างเกาหลีเหนือกับประเทศที่เกี่ยวข้องพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ฝ่ายต่าง ๆ เริ่มนึกความไว้เนื้อเชื่ोใจ และเห็นถึงความจริงใจที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ รวมทั้งยังเป็นการเปิดช่องทางในการหารือและนำเกาหลีเหนือกลับคืนสู่เวทีระหว่างประเทศต่อไป ซึ่งก็น่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาจากการเงห้าที่แท้จริงได้ ในขณะเดียวกัน ความร่วมมือกันในการรอบการเจรจา ๖ ฝ่ายและกรอบอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาโครงการอาฐรนิวเคลียร์ในเกาหลีเหนือก็ดำเนินคู่ขนานไปกับการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ข้างต้นกับเกาหลีเหนือกันน่าจะยิ่งช่วยให้ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ☺

บรรยายกาศในกรุงเบี้ยงย่าง

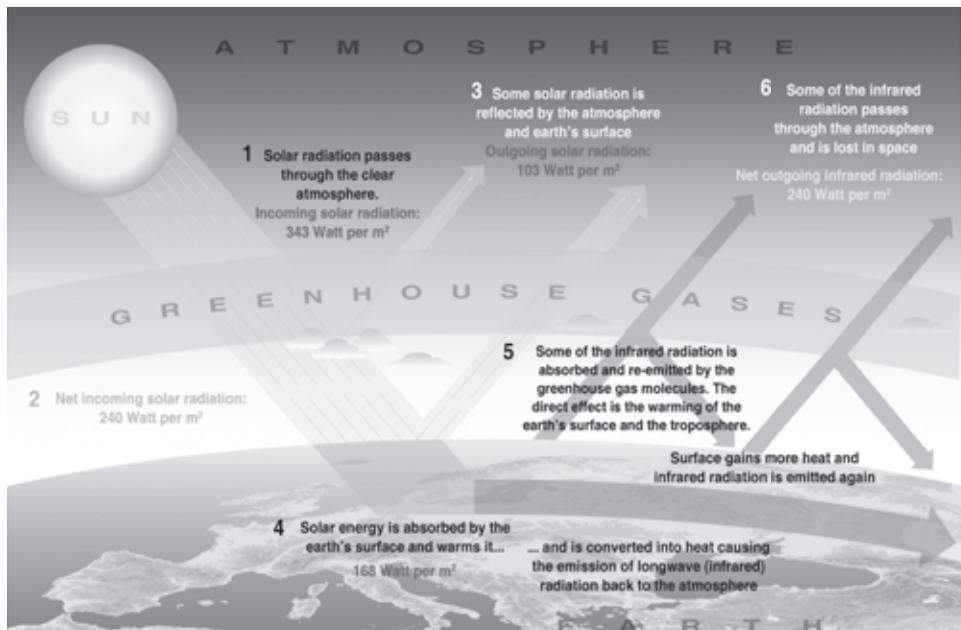
ตามั่งกรให้ญี่จะพ่นไฟ ที่ไร้ก้าซเรือนกระจาก : จีนกับนโยบายการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

ดร.เศรษฐพันธ์ กระจ่างวงศ์

ผอ. กลุ่มงานประสานงานกลางอนุสัญญาฯ
สำนักงานประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เมื่อต้นเดือนธันวาคม ปีที่แล้ว ผลลัพธ์ของการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาฯ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็น สมัยที่ ๑๘ และพิธีสารเกียรติ สมัยที่ ๘ ที่กรุงدو Hari รัฐภาคี หรือที่รู้จักในนามเวทีสหประชาชาติเรื่องโลกร้อน ได้สร้างความตื่นเต้นและตื่นตัวให้กับประชาชนโลกอีกครั้งหนึ่ง เมื่อรัฐสมาชิก เห็นพ้องกับข้อตัดสินใจให้มีพันธกรณีที่สองของพิธีสารเกียรติเริ่มขึ้น ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ ข้อตัดสินใจดังกล่าว เป็นการต่อชีวิตให้กับโลกให้ความร่วมมือ ที่ให้ประเทศไทยพัฒนาแล้ว (กลุ่มภาคผนวกที่ ๑) ยอมถูกผูกมัดในการทำหน้าที่ลดก๊าซเรือนกระจกอย่างแข็งขันต่อไป ผ่านโครงการความร่วมมือและ ความช่วยเหลือในรูปแบบที่มีอยู่เดิม โดยเฉพาะกลไกการพัฒนาที่สะอาด หรือ CDM (Clean Development Mechanism) ที่ต้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ประเทศไทยกำลังพัฒนา (ประเทศไทยภาคผนวกที่ ๑) ในกิจกรรมการลด

ก้าวเรื่องกระจากเพื่อนำкар์บอนเครดิตที่ได้ไปคำนวณการลดก๊าซเรือนกระจากของประเทศไทยแต่ก็มีจุดเปลี่ยนแปลงที่น่าเศร้า คือ ประเทศไทยพัฒนาแล้วอย่างแคนนาดา ได้ตัดบทเท้าออกจากภาคปิโตริสอรายน้ำลงตามไปอยู่กับสหรัฐอเมริกา ในขณะเดียวกัน ญี่ปุ่นและนิวซีแลนด์ ก็ยังคงความเป็นภาคไว้อย่างมีเงื่อนไขไม่เต็มร้อย

พัฒนาการที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง คือ การเปิดเวทีเจรจาใหม่ที่เรียกว่า เวทีเดอร์บัน (Durban Platform) เป็นผลมาจากการประชุมรัฐภูมิภาค อนุสัญญา สมัยที่ ๑๗ ในปลายปี ๒๕๕๔ ที่แอฟริกาใต้ เวทีดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้ประเทศไทยสามารถได้หารือกันว่าจะทำอะไรต่อไปดีเมื่อความฝันที่จะสามารถควบคุมอุณหภูมิโลกไม่ให้เกิน ๒ องศาในปี ๒๕๘๓ (ค.ศ. ๒๐๕๐) เริ่มเลื่อนลอยและเลื่อนกลางจากการคาดการณ์ของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาล ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) IPCC ดังนั้น เพื่อไม่ให้ความฝันนั้นหลุดลอยไป Durban

Platform จึงเปิดเวทีให้กับการเจรจาต่อรองว่าด้วยการเพิ่มขีด (ambition) ในการลดก๊าซเรือนกระจก ที่ต้องหาทางออกให้กับการร่วมแรงร่วมใจลดก๊าช ที่เข้มข้นยิ่งขึ้นและอีกด้านหนึ่งก็เปิดโอกาสให้แสดงวิสัยทัศน์ (vision) ที่ทุกภาคีจะต้องมาช่วยคิดหาแนวทางการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในรูปแบบที่เหมาะสมให้เสร็จสิ้นและได้รับการยอมรับในปี ๒๕๕๘ เพื่อนำไปใช้ในปี ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

กระแสนี้ทำให้ประเทศไทยกำลังพัฒนาหulary ประเทศเกิดปฏิกิริยา climate change ในตัวเอง หรือที่เรียกว่าอาการหนาว ๆ ร้อน ๆ เพราะเริ่มกล่าว กระแสของภารกิจ普遍性 (universality) ในการมีพันธะลดก๊าชเรือนกระจกตั้ง เช่นที่ประเทศพัฒนาแล้วกำลังทำอยู่ โดยเฉพาะพวก ประเทศกำลังพัฒนาแบบไม่หยุดยั้งอย่างสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้ง อินเดีย บราซิล แอฟริกาใต้ เกาหลีใต้ ฯลฯ ซึ่งหากไล่ลงมาอีกหน่อยก็น่าจะมี ไทยติดกลุ่มอยู่ด้วย กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาอุกภาคผนวกที่ ๑ ที่เรียกตัวเองว่า G 77 and China ที่ยังไม่ถูกบีบบังคับให้ลดก๊าชโดยมีตัวเลขระบุและได้รับ ความช่วยเหลือผ่านกลไกการพัฒนาที่สะอาดด้วยน้ำจิ้งฉกไม่น้ำเงินใจในหลักการ อมตะ common but differentiated responsibility ว่าการบังคับตามพันธกรณี จะแปรเปลี่ยนไปในรูปแบบใดและจะต้องต่อรองอย่างไรเพื่อให้เป็นไปจาก การภูมิคุณโดยตัวเลข โดยเฉพาะตามข้อเท็จจริงนั้น ประเทศที่ปล่อย ก๊าชเรือนกระจกเป็นปริมาณมากที่สุดในโลกมิใช่พญาอินทรีย์ตะวันตกอย่าง สหรัฐอเมริกา แต่กล้ายเป็นพญาแมงกรตะวันออกอย่างจีน ซึ่งเป็นประเทศนอก ภาคผนวกที่ ๑ โดยตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมาจีนปล่อยก๊าชเรือนกระจกสูงเป็น อันดับหนึ่งของโลก (๖,๒๖๐.๐๓ และ ๗,๗๑๐.๔๐ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ เทียบเท่า ในปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๒ ตามลำดับ) แซงหน้าสหรัฐอเมริกา (๖,๐๑๙.๑๓ และ ๕,๒๒๔.๕๓ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ในปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๒ ตามลำดับ) และข้อมูลสถิตินี้เอง ยิ่งทำให้มหาอำนาจจอย่างสหรัฐ เกี้ยงงอนที่จะยอมรับพันธกรณีที่บีบบังคับตามแบบพิธีสารเกียร์โต ทั้งนี้

สถาสรัฐฯ ได้มีมติมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ มิให้รัฐบาลสร้างเข้าร่วมลงนามในความตกลงระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได ๆ ที่ไม่มีข้อบังคับการลดก๊าซสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่ก้าวหน้า ซึ่งมีความหมายเต็ม ๆ ว่า จีน เป็นสำคัญต้น ดังนั้นกระแสความเปลี่ยนแปลงของการอัพเกรดประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศให้มาร่วมรับผิดชอบโลกใบนี้แบบมีตัวเลขกำกับก็เริ่มแรงขึ้น ทั้งโดยสมควรใจและโดยขัดใจ

แม้ว่าฝ่ายเจ้าด้านโลกร้อนของจีนจะยืนกรานต່າຍชาเดียวที่จะไม่ยอมถูกผูกมัด แต่จีนเองก็ไม่ได้เพิกเฉยที่จะสร้างมาตรการภายในประเทศ จีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก และก็เป็นประเทศที่ประสบปัญหาภัยพิบัติมากที่สุดในโลก รัฐบาลจีนพิจารณาว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ แม้จะเพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างรวดเร็วมากแล้ว แต่ประชากรส่วนหนึ่งก็ยังอยู่ในสถานะที่ยากจนอีกมากกว่า ๑๐๐ ล้านคน ดังนั้น จีนจึงมองว่า การพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการเริ่มต้นโดยใช้พลังงานเพื่อตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ในขณะเดียวกันก็ตระหนักแล้วว่า ตนอาจเป็นประเทศที่ประสบภัยพิบัติธรรมชาติจากเหตุการณ์ภัยพิบัติครั้งใหญ่ในโลก เนื่องจากภัยพิบัติอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นบนโลก ๕ อันดับแรก เป็นของจีนแต่เพียงผู้เดียว

ในปี ๒๕๔๐ จีนเป็นประเทศแรกในเอเชีย ที่ประกาศและใช้แผนเฉพาะในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้เสนอเป้าหมายในปี ๒๕๕๒ ที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง ร้อยละ ๔๐ - ๔๕ ภายในปี ๒๕๖๓ โดยใช้ฐานปี ๒๕๔๘ ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของจีน ฉบับที่ ๑๑ (๒๕๔๙ – ๒๕๕๓) จึงได้วางมาตรการว่าด้วยการลดก๊าซและการปรับตัวไว้อย่างชัดเจน และการดำเนินงานยังคงให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง ในแผนฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีแผนเล็กแผนน้อย อาทิ “แผนตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง

สภาพภูมิอากาศ” “แผนการพัฒนาพลังงานทดแทนทั้งระยะสั้นและระยะยาว” และ “นโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” เป็นตัวเข้มข้นอย่างผลักดันนำแผนสู่รัฐดับปฏิบัติ

หากมองในภาพรวมนโยบายและมาตรการที่มีเป้าหมายชัดเจน ที่รัฐบาลจึงได้เริ่มจริงจัง มีสาระสำคัญและเป้าหมาย สรุปได้ดังนี้

ประการแรก จึงเป็นประเทศที่มีความต้องการด้านพลังงานมหาศาล และการใช้พลังงานหกประเภทมีผลต่อการเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจก จึงจึงผลักดันมาตรการยกระดับการประหยัดพลังงาน และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาตัวชี้วัดผูกพันลงไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ และ ๑๒ รวมทั้งแผนงานระยะสั้นและระยะยาวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเน้นให้มีการจัดทำสถิติและการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว

ประการที่สอง จึงต้องการแสวงหา และพัฒนาพลังงานทดแทนในระดับกว้าง เพื่อให้ปริมาณของการใช้พลังงานประเภทนี้เพิ่มเป็นจำนวนร้อยละ ๑๕ รวมทั้งได้ระบุว่าต้องเพิ่มสัดส่วนพลังงานที่ไม่ใช่เชื้อเพลิงฟอสซิลให้ได้ร้อยละ

ตามงบประมาณพัฒนาฯที่ไว้กับเรื่องเศรษฐกิจ : จังหวัดนโยบาย : การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนที่แสดงอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแยกรายประเทศ

Country	CO ₂ emissions	Emission per capita
World	33,376,327	4.9
China	9,700,000	7.2
United States	5,420,000	17.3
India	1,970,000	1.6
Russia	1,830,000	12.8
Japan	1,240,000	9.8
International transport	1,040,000	-
Germany	810,000	9.9
South Korea	610,000	12.6
Canada	560,000	16.2

๑๑.๔ การลดการใช้พลังงานต่อหน่วย GDP ให้ได้ร้อยละ ๑๖ และ ลดการปล่อยคาร์บอนต่อหน่วย GDP ให้ได้ร้อยละ ๑๗ ภายในปี ๒๕๕๘

ประการที่สาม จึงต้องการเพิ่มปริมาณแหล่งเก็บกักคาร์บอน (carbon sink) โดยที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ภายในปี ๒๕๖๓ ให้ได้ ๔๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๘ หรือเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ ๒๑.๖ เพื่อใหม่ปริมาณเนื้อไม้ในป่าจะเพิ่มขึ้น ๑.๓ พันล้านลูกบาศก์เมตร (หวังว่าจะไม่เอาสวนยางในสิบสองปันนามานับรวม)

ประการที่สี่ จีนกำลังมุ่งหน้าสู่เศรษฐกิจสีเขียว เศรษฐกิจการบอนต้า และเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากริชวภาพและเทคโนโลยีสะอาด และสนับสนุน การเรียนรู้และการส่งเสริมสมรรถนะ (capacity building) ในเรื่องเทคโนโลยี ที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศให้กับทุกภาคส่วน

จีนเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง เช่นเดียวกับอัตราการปล่อยก๊าซที่สูงเพิ่มขึ้น แต่ปริมาณการปล่อยก๊าซจากการเผาไหหม้อน้ำเพลิงฟอสซิลต่อ GDP มีอัตราลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๑๕ ในช่วงปี ๒๕๔๘-๒๕๕๘ เนื่องจากการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านพลังงานและการใช้พลังงานที่สะอาดมากขึ้น จีนเป็นประเทศที่ลงทุนด้านพลังงานสะอาดเป็นอันดับที่สองของโลกโดยในปี ๒๕๕๘ มีการลงทุนกว่า ๔๕.๕ พันล้านเหรียญสหรัฐโดยมีสัดส่วนการลงทุนในพลังงานลมมากที่สุดคิดเป็น ๒๙ พันล้านเหรียญสหรัฐและมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนมากที่สุดในโลกด้วย นอกจากนั้นรัฐบาลจีนยังมีแผนพัฒนาระบบการซื้อยาคาร์บอนในพื้นที่ ๗ แห่งทั้งระดับมณฑลและเมือง โดยการดำเนินการเริ่มขึ้นในปีนี้ และจะขยายให้ครอบคลุมทั่วประเทศหลังปี ๒๕๕๘

จึงอาจกล่าวได้ว่า ตอนนี้จีนได้จัดเต็มภารกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับการดำเนินงานภายในประเทศไทยอย่างไรก็ตาม จีนคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมุ่น心思ในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเมือง การส่งเสริมงานด้านสวัสดิการความมั่นคงของมนุษย์ และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาจัดหาแหล่งพลังงาน โดยส่งเสริมการร่วมมือกับนานาชาติ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวิภาคี และพหุภาคี ขยายพื้นที่ความร่วมมือ และส่งเสริมการเข้าร่วมตลาดพลังงานระดับนานาชาติ และป้องกันความมั่นคงด้านพลังงานร่วมกับประเทศไทยอีกด้วย

หลายปีที่ผ่านมา นับว่าจีนโชคดีที่มีรัฐบาลนำโดยสองผู้นำเด็กวิทย์ คือประธานาธิบดี หยู จินเทา วิศวกรไฟฟ้าพลังน้ำ กับนายกรัฐมนตรี เหวิน เจี้ยเป่า

นักธรณีวิทยา ได้ช่วยนำพาให้แผนพัฒนาประเทศที่เป็นเรื่องเทคนิค วิทยาศาสตร์ วิชาการ ทั้งด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการภัยพิบัติ และ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก้าวหน้ามั่นคงอย่างรวดเร็ว ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและในฐานะที่การเมืองจีนมีพรรคที่เป็นใหญ่เพียงพรรครเดียวคือ พรรคคอมมิวนิสต์ การบริหารของรัฐบาลชุดใหม่ภายใต้การนำของนายสี จิ้นผิง ก็คงไม่ล้มกระดานงานดี ๆ ที่ผู้นำชุดก่อนเคยทำไว้เป็นแน่

อย่างไรก็ตาม เมื่อมองข้ามออกไปในเวทีเจรจาระหว่างประเทศในด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จีนยังถือว่าทั้งนโยบายและการกระทำ ภายกรรมาและมโนธรรมทั้งหลายนั้นเป็นการทำด้วยความสมัครใจ ไม่ต้องการให้มีเป้าหมายระหว่างประเทศมาบังคับ ว่าจีนรอมของจีนในเวทีโลกร้อนจึงมักแข็งกร้าว มิยอมให้ผู้ใดมากดดัน จีนได้กล้ายเป็นหัวหอกจัดตั้งกลุ่มใจเดียว (Like-minded partners) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ออกแนว hardcore ในการเรียกร้องความรับผิดชอบของประเทศพัฒนาแล้ว โดยในกลุ่มนี้ มีประเทศกำลังพัฒนาหลัก ๆ อีน ๆ เข้าร่วมด้วย อาทิ อินเดีย ชาอุติอาระเบีย อียิปต์ มาเลเซีย พิลิปปินส์ เวเนซุเอลา โบลีเวีย และบางช่วง ถูกชื่นชมยามดี ก็มีไทยเข้าไปร่วมสังฆกรรมด้วย

ในขณะเดียวกัน หากมีการนำเรื่องสถิติการปล่อยก๊าชในปัจจุบันมา พิจารณา จีนก็มักใช้ประเด็นให้ย้อนกลับไปดูผลงานในประวัติศาสตร์ ที่ประเทศตะวันตกสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมทำกับโลกในนีมานับร้อยปีมาคำนึงและคำนวณ ดังนั้น เวทีเจรจาอยู่ใหม่ในนาม Durban Platform (ADP) ที่เปิดให้กระแส การเจรจาต่อรองดำเนินไปอีก ๓ ปี จะสามารถหาคำตอบให้กับโลกได้หรือไม่ ว่ากฏกติการรายงานที่จะเกิดขึ้นใหม่ หรือของเก่าที่จะนำมาปรับปรุงใหม่ซึ่ง จะนำมาใช้ในปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) จะออกมาในรูปแบบใด และมหำจำนวนที่ยิ่งใหญ่ของโลกอย่างพญาอินทรีย์จะสามารถคลากพญามังกรมาร่วมรับผิดชอบ โลกร้อนแบบภาคบังคับ เพื่อแลกกับทิฐิมานะของตนที่ไม่ยอมแสดงスピริตใน

ฐานะประเทคโนโลยีแล้วได้หรือไม่ ดังนั้นท่าทีของทั้งสองประเทศ และจีน จึงเป็นตัวแปรสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการเจรจาในเวทีระหว่างประเทศ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เมื่อเขียนบทความจบ ผู้เขียนได้พักสายตาเบิดหน้าต่างมองไปบนห้องฟ้า จินตนาการเห็นภาพพญาอินทรีย์กับพญาแมงกรกำลังต่อสู้กันท่ามกลางอากาศ ที่กำลังแปรปรวนและร้อนอบอ้าว ก็ได้แต่หวังว่าประเทศผู้นำในประชาคมโลก จะร่วมกันแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยความตั้งใจจริง และนำพาความฝันของการควบคุมอุณหภูมิโลกไม่ให้เพิ่มขึ้นไปมากกว่าที่ควรสำเร็จ ให้จงได้ หลังจากนั้นพอผู้เขียนปิดหน้าต่างกลับเข้ามา มองไปยังหน้าจอโทรทัศน์ ก็พบจากการต่อสู้ของพญาครุฑกับพญานาคของละครที่วีช่อง ๓ ก็ยิ่งช่วยให้เห็นภาพกระจางขึ้นอีก นึกถึงบรรยากาศการต่อสู้ที่แบ่งมนุษยชาติออกเป็นสองวงศ์ คือวงศ์ครุฑพ่าห์พญาอินทรีย์ของประเทศไทยและพัฒนาแล้วที่มองว่าตนนั้นยิ่งใหญ่ในโลก กับวงศ์นาคพญาแมงกรของประเทศกำลังพัฒนาที่มองว่าตนเคยถูกกดขี่ รังแกและกำลังเรียกสินใหม่ทดแทน จนหลายครั้งที่การต่อสู้ ทำให้ปชุพืคงคาก และอากาศต้องสั่นสะเทือน

คงได้แต่หวังว่าการต่อรองเจรจาที่อุปมาจากการต่อสู้ของสองวงค์นี้จะก่อให้เกิดอัณมณีสีเขียวสุกใส มณีสวัสดิ์ รัตนชาติที่แทนความหมายแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำพาโลกทั้งไปให้ก้าวไปพร้อมๆ กันในสไตล์ Green Growth ได้สำเร็จในที่สุด Op opopopOppo Green Growth Style op opopop ...

แหล่งที่มาของข้อมูล

สำนักประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : เอกสารสรุปผลการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาฯด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็น สมัยที่ ๑๙ และพิธีสารเกี่ยวกับสมัยที่ ๘ ที่กรุงโอดาร์ รัฐคาดาร์ ระหว่างวันที่ ๒๖ พ.ย. – ๗ ธ.ค. ๒๕๕๔

<http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9530000101307>

http://www.chinadaily.com.cn/world/2012-10/23/content_15840402.htm http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2012-10-23/india/34679063_1_durban-climate-climate-talks-rich-countries

<http://www.measwatch.org/writing/4444>

<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2011/jan/31/world-carbon-dioxide-emissions-country-data-co2#data>

พันธมิตรแปซิฟิก: มหาอำนาจดาวรุ่งหรือ เลือกระดazole?

มนัสสินี มุหารา * *

เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน
๒๕๕๕ มีการรวมตัวของ
กลุ่มประเทศที่เรียกตัวเองว่า
“พันธมิตรแปซิฟิก”
(Pacific Alliance)
ประกอบด้วยประเทศไทย
โคลอมเบีย เม็กซิโก และเปรู
โดยมี คอสตาริกา ปานามา

อุรุกวัย และแคนาดา เป็นประเทศสมาชิกสมบท ก่อนหน้านี้ประเทศในภูมิภาค
ลาตินอเมริกามีองค์กรต่าง ๆ หลายองค์กร อาทิ UNASUR ALBA CARICON
CELAC และประชาคมแอนเดียน พันธมิตรแปซิฟิกนี้มีจุดประสงค์ใหญ่เพื่อ
ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย แต่มีผู้วิเคราะห์
ว่าจะเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นมาเพื่อถ่วงอิทธิพลขององค์กร MERCOSUR ที่มี
บราซิลเป็นหัวเรือใหญ่ คำตามคือว่า องค์กรใดจะมีอำนาจและความสามารถ
ในการแข่งขันมากกว่ากันในภูมิภาคลาตินอเมริกา

* นักเรียนทุน กพ. ตามความต้องการของกระทรวงการต่างประเทศ ขณะเขียนบทความ
เป็นนักศึกษาชั้นปีที่สี่ มหาวิทยาลัยแคลร์มอนท์แม็คเคนนา แคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

พันธมิตรแปซิฟิก - อนาคตที่สดใส?

หลังจากก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกมีแรงกระเพื่อมทันทีต่อ MERCOSUR เนื่องจากพรวมกันแล้วก็จะกลายเป็นเศรษฐกิจอันดับ ๔ ของโลก มีประชากรรวมกัน ๒,๐๐๐ ล้านคน และรายได้ประชาชาติต่อหัวมากกว่า ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ มูลค่าการส่งออกคิดเป็นมูลค่าเกินครึ่งของการส่งออกทั้งหมดของลาตินอเมริกา ประเทศสมาชิกทั้งสี่ของพันธมิตรตั้งเป้าจะดำเนินการยกเลิกกำหนดภาษีการค้าและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันภายในปี ๒๕๕๕ นอกจากนั้นยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และสร้างระบบระดับข้อพิพาทร่วมกันโดยอาศัยกลไกขององค์การที่มีอำนาจหน៌ืนชาตินี้ด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นของเอกชนในการลงทุนในกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกนี้มากขึ้น ในปี ๒๕๕๕ ตลาดหุ้นของสามประเทศ คือ เปรู โคลومเบีย และชิลี ได้ร่วมมือกันเป็น “Mila” และคาดว่าเม็กซิโกจะเข้าร่วมด้วยภายหลัง เมื่อตุลาคมสิบตุ๊ก ในปี ๒๕๕๕ ประเทศสมาชิกของกลุ่มนี้ GDP รวมกัน ๓ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ประชากร ๒๕๐ ล้านคน เทียบกับกลุ่มประเทศ MERCOSUR ที่มีประชากร ๒๖๐ ล้านคน (รวมประเทศสมาชิกใหม่ เวเนซุเอลาแล้ว) และ GDP ประมาณ ๒.๙ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ จึงถือว่ากลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกเป็นกลุ่มเศรษฐกิจใหญ่อันดับ ๔ ของโลกที่เดียว

ดูจากปริมาณการค้าระหว่างสมาชิก พบร่วมปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดโดยเม็กซิโกดูจะได้เปรียบกว่าเพื่อน เนื่องจากปัจจุบันสินค้าส่งออกของเม็กซิโกไปยังกลุ่มประเทศแอนเดียนเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่มีมูลค่าเพิ่มขณะที่สินค้าเข้าจากชิลีและเปรูยังเป็นสินค้าเกษตรที่มีปริมาณไม่มากนักอย่างไรตาม กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกนี้ ยังมีศักยภาพในความร่วมมือด้านอื่นด้วย เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและตลาดทุน โดยชิลีซึ่งเป็นประเทศที่มีโครงสร้างพื้นฐานดีที่สุดอาจให้ความช่วยเหลือในด้านดังกล่าวแก่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ นอกจากนั้น ทั้งสี่ประเทศยังมีโครงการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาคล้าย ๆ โปรแกรม ERASMUS ของยุโรป

ถึงกาลอวสานของ MERCOSUR?

กลุ่ม MERCOSUR มีจุดประสงค์เน้นนโยบายการค้าเสรีตามโมเดลสหภาพยุโรป ขณะนี้เอกสารดอร์ซี่กำลังขอเข้าเป็นสมาชิก แต่องค์การนี้ยังมีปัญหาหลายอย่าง อาทิ การขอยกเว้นไม่ปฏิบัติตามกฎขององค์การโดยการเจรจาของฝ่ายการเมือง โดยเฉพาะรัฐบาลที่มีนโยบายเอียงซ้ายอย่างอาร์เจนตินาและบราซิล ที่เห็นว่าองค์การเป็นป้อมปราการมากกว่าเป็นสะพานเชื่อม อาร์เจนตินาขอเพิ่มรายการสินค้าที่ไม่ต้องมีใบอนุญาตนำสินค้าเข้า ทำให้ประเทศสมาชิกองค์การ

การค้าโลกหรือแม้แต่สมาชิก MERCOSUR เองประท้วง อาร์เจนตินา บราซิลตอบโต้โดย การตั้งกำแพงภาษีสินค้าส่งออก ของอาร์เจนตินา ทั้งบราซิลและ อาร์เจนตินาต่างใช้นโยบายกีดกัน Protectionism เพิ่มขึ้นโดย การขึ้นภาษีนำเข้าเพื่อป้องป้อง ผู้ผลิตสินค้าภายในประเทศของตน อุรุกวัยซึ่งไม่พอใจอาร์เจนตินา เกี่ยวกับปัญหาระยะงานเยื่อกระดาษ ที่ชายแดนจังหวัดหันไปทำความตกลง ด้านการค้าและการลงทุนกับ สหรัฐอเมริกาโดยไม่ปรึกษาหารือ กลุ่ม MERCOSUR จึงเกิดคำณาว่า

ถ้าสมาชิกกลุ่มนี้ไม่สามัคคีกัน กลุ่ม MERCOSUR จะแข่งขันกับกลุ่มพันธมิตร แปซิฟิกได้อย่างไร? ในขณะที่กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกประกาศว่ากลุ่มนี้ไม่ต้องการ แข่งขันกับใคร จุดประสงค์ของกลุ่มนี้แท้จริงคือการสร้างสันติภาพ นาย פרานซิสโก จาเวียร์ รามิเรส เอกอัครราชทูตเม็กซิโกประจำสเปน กล่าวว่า “คนมักมองว่าการรวมตัวของกลุ่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อต่อต้าน ประเทศอื่น แต่ที่จริงเราร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศ สมาชิกเท่านั้น” ประธานาธิบดีเปรู โอแลนต้า อัมมาลา กล่าวว่า “กลุ่มพันธมิตร แปซิฟิกคือกลุ่มที่ไม่ต้องการเผชิญหน้า หรือเป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นเพื่อสนองลัทธิ การเมืองใด ๆ ”ประธานาธิบดีโคลอมเบียกล่าวว่า “เราไม่เป็นปฏิปักษ์หรือแยกตัว ออกจากกลุ่มอื่น แต่ตรงกันข้าม เราจะส่งเสริมการรวมตัวกับกลุ่มอื่น ในภูมิภาคให้มากขึ้น”

MERCOSUR

กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกไม่ใช่ผู้แข่งขันรายแรกกับ MERCOSUR เช่น ในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ มีการรวมตัวกันเป็นสหภาพศุลกากร หรือ the Union of South American Nations (UNASUR) ซึ่งไม่ได้เน้นความร่วมมือด้านการค้าระหว่างประเทศสมาชิกมากนัก แต่กลับไปเน้นด้านความมั่นคงและประเด็นการเมืองแทน เช่น จัดการประชุมเกี่ยวกับทางทหารระดับภูมิภาค แต่ณ เวลาเดียวกันนี้ กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกกับ MERCOSUR เป็นสององค์การที่สำคัญในการแข่งขันด้านการค้าเสรี

ทฤษฎี Statist Forces

กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกโดยเด่นขึ้นมาท่ามกลาง statist forces อันประกอบด้วยประเทศสมาชิกที่ดำเนินนโยบายแบบค้าเสรีมากที่สุดในทวีป เช่นเดียวกับกลุ่ม MERCOSUR นายรูเบ็น บาร์โรเบชา นักการทูตชาวบราซิล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อตั้งองค์การ กล่าวว่า “MERCOSUR” กำลังสูญเสีย หลักการผู้ขับเคลื่อนการค้าเสรีในอดีตของตน เนื่องจาก MERCOSUR กลายเป็นเวทีทางการเมืองและสังคมไปแล้ว และการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจจัดอยู่ในระดับไม่โครเท่านั้น” ประธานาธิบดีชาเวซของเวเนซุเอ拉 มีท่าทีไม่เต็องการเปิดการค้าเสรีเท่าใดนัก แม้ยังเรียกร้องให้มี MERCOSUR ยุคใหม่ เพื่อต่อต้าน “ลัทธิเสรีนิยมใหม่” โดยให้ความสำคัญกับประเด็น “สังคมนิยม” แทน ซึ่งไม่เป็นผลดีต่ocommunity ในการแข่งขันขององค์การ นี้เลย เวเนซุเอลาซึ่งเป็นประเทศร่วมงานจากสินค้าส่งออกน้ำมัน มีจีดีพี ๓๗๔.๙ พันล้านдолลาร์สหรัฐ ดูแล้วน่าจะทำให้ MERCOSUR มีความมั่งคั่ง ทางเศรษฐกิจแตกต่างความเป็นจริงไม่เกิดผลดีเช่นว่า ดังนั้น จึงมีผู้ตั้งคำถามว่า เวเนซุเอลาเป็นตัวขับเคลื่อนความเจริญหรือตัวถ่วงความเจริญของ MERCOSUR กันแน่

บทบาทของเวเนซุเอลาซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ขององค์การจะเป็นอย่างไร? มีผู้ให้ความเห็นว่า การเข้ามาของเวเนซุเอลาน่าจะมีเหตุผลด้านภูมิศาสตร์และการเมืองเป็นสำคัญ ไม่ใช่เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ นายชาบูเอล พินโอล กิมาเรช

นักการทูตชาวบราซิลที่มีอิทธิพลคนหนึ่งเห็นว่า “ยุทธศาสตร์ของบราซิล คือ หนึ่ง ต้องการขัดขวางเรเนซุเอลาไม่ให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเศรษฐกิจ อเมริกาเหนือ ส่อง ต้องการให้โบลิเวียและเอกวาดอร์เป็นสมาชิก MERCOSUR และ สาม ไม่ต้องการให้สหราชอาณาจักรเข้ามา มีอิทธิพลเหนือ กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก” อย่างไรก็ตาม การเข้ามาของเรเนซุเอลาทำให้สมาชิก อื่น ๆ ของ MERCOSUR รู้สึกอึดอัดใจ เช่น การประชุมวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ ที่เมืองเนินโดชา ประเทศอาร์เจนตินา บราซิล อาร์เจนตินา และ อุรuguay ได้เสนอให้รับการเป็นสมาชิกของปราสาทวัยเป็นเวลา ๑ ปี นอกจากราชวัสดุดำเนินคดีกับประธานาริบดีหัวเสียงช้าย เพอนันโด ลูโก้ โดยให้เหตุผลว่าการขับไล่รัฐบาลขัดกับบทบัญญัติเกี่ยวกับประชาธิปไตยของ องค์การ พร้อมกับเสนอให้รับเรเนซุเอลาเข้าเป็นสมาชิกแทนในเดือนกรกฎาคม โดยก่อนหน้านี้การขอสมัครเป็นสมาชิก MERCOSUR ของเรเนซุเอลาถูกแต่ถ่วง มากะยะหนึ่ง เนื่องจากวุฒิสภาพของปราสาทวัยไม่เทื่อนชอบด้วย แต่โดยข้อเท็จจริง แล้ว ประชาธิปไตยในเรเนซุเอลาแม่สภาพไม่ต่างหรือแยกกว่าประชาธิปไตยใน ปราสาทวัยเสียอีก เหล่านี้ทำให้ภาพลักษณ์ของ MERCOSUR เป็นองค์การที่ไม่มี ประสิทธิภาพ และถูกตราหน้าว่าดำเนินนโยบายแบบ “ปากว่าตาขึบ” ถึงกับว่า

มองเอเชีย

ในปี ๒๕๕๕ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในอเมริกาและยุโรป ทั้งสองกลุ่มจึงเห็นว่าความต้องการวัตถุดิบจากตลาดนิอเมริกาย่อมลดลงไปด้วย ในขณะเดียวกัน บรานชิลและอาร์เจนตินาเริ่มรู้สึกกับการทະลักเข้ามาของสินค้าราคาถูกจากเอเชีย กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกหันมาร่วมค้าขายและขยายความเป็นหุ้นส่วนกับเอเชีย ดังจะเห็นได้จากการมีคนแห่งผู้แทนทางการค้าจากอสเตรเลียเดินทางมาร่วมลงนามสนธิสัญญาที่เมืองอันโตฟากาสต้าในชิลี อีกทั้งจีนกำลังกล่าวเป็นแหล่งเงินกู้และการลงทุนโดยตรงที่สำคัญของตลาดนิอเมริกา และจากลายเป็นตลาดการส่งออกอันดับหนึ่งแห่งที่สหราชอาณาจักร (๒๒.๔ %) และเปรู (๑๕.๒ %) ส่วนญี่ปุ่นและเกาหลีก็มีความสำคัญไม่แพ้กันเนื่องจากเป็นประเทศที่เข้ามาลงทุนรายใหญ่ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมรถยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ ที่สำคัญกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกกำลังเจรจาทำความตกลงเขตการค้าเสรีกับกลุ่มหาเชียน โดยสมาชิกของกลุ่มล้วนได้ทำเอฟทีเอกับสหราชอาณาจักรด้วยแล้ว ดังนั้นการทำเอฟทีเอกับเอเชียก็ไม่ใช่เรื่องยาก เช่น ชิลีกับเปรูได้ทำเอฟทีเอกับจีน ญี่ปุ่นและเกาหลีแล้ว ขณะที่โคลอมเบียและเม็กซิโกกำลังเจรจา กับทั้งสามประเทศดังกล่าว ชิลี เปรูและเม็กซิโกยังเป็นสมาชิกเอเปค (APEC) ซึ่งเป็นองค์กรภูมิภาคริมขอบมหาสมุทรแปซิฟิก ประกอบด้วยสมาชิก ๒๑ ประเทศ ที่กำลังมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยคาดว่ากลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกจะทำเอฟทีเอกับอินเดียในอีกไม่ช้า กล่าวโดยสรุป กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก มีความสนใจกับการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจกับเอเชีย (Trans-Pacific Partnership) เป็นอย่างมาก แต่ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับสมาชิกของกลุ่มว่าจะสามารถร่วมแรงร่วมใจกันประสานนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกันได้มากแค่ไหน

ในทางตรงข้าม MERCOSUR ยังไม่ตัดสินใจว่าจะดำเนินนโยบายด้านการค้าอย่างไร ตั้งแต่ก่อตั้งองค์การมา MERCOSUR ได้เจรจาทำเอฟทีเอกับ

อิสราเอลในปี ๒๕๓๔ เพียงประเทศเดียว ประเทศสมาชิกต่างมีนโยบายแตกต่างจากประเทศในกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกอย่างสิ้นเชิง เช่น ต้องการค้าขายกับจีนเพื่อแก้ปัญหากำแพงภาษีที่สูงและอุตสาหกรรมที่อ่อนแอกองตัน รวมถึงการต่อต้านสหรัฐฯ ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ความล้มเหลวของการก่อตั้งองค์กร Free Trade Agreement of the Americas (FTAA) ซึ่งจากการเริ่มของสหรัฐฯ ประเทศสมาชิกของ MERCOSUR มีนโยบายต่อເອເຊີຍและประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่คุณละทิศละทาง โดยไม่ใช้วิธีการรวมตัวเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง

ปัจจุบัน กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกยังถือว่าไม่ใช่องค์การที่มีตัวตนจริง เนื่องจากองค์ประกอบที่เป็นสถาบันยังไม่ครบถ้วน อาทิ ไม่มีสำนักงานหรือสภาร่วมกัน อีกทั้งยังมีความไม่ลงรอยหรือความแตกต่างด้านนโยบายการค้าระหว่างสมาชิกองค์การด้วยกัน เช่น ชิลี โคลومเบีย และเปรูต่างอยู่ในกลุ่มสหภาพแอนเดียน ด้วยกัน แต่ก็ยังมีความขัดแย้งทางการเมือง ระหว่างโบลิเวียที่มีนโยบายเอียงซ้าย กับเอกวาดอร์คู่หนึ่ง กับโคลัมเบียที่เอียงขวา กับชิลีอีกคู่หนึ่ง ที่ซับซ้อนไปกว่านั้น เม็กซิโกเป็นสมาชิกขององค์การ NAFTA ซึ่งมีปริมาณการค้า้อยละ ๘๐ กับสหรัฐฯ และแคนาดา การมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ทบทวนและความไม่ลงรอยทางกลุ่มการเมืองเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกจะต้องแก้ไข

แล้วกลุ่ม MERCOSUR จะไปทางไหนล่ะ? บางคนก็อยากรื้อเรื่ององค์การนี้ล่มสลายไป แต่บางคนอยากรื้อเรื่ององค์การเข้าไปร่วมมือกับເອເຊີຍหรือกลุ่มเศรษฐกิจใหม่แทน โดยสมาชิกบางประเทศก็ได้หันไปจ่วยโอกาส เช่น ว่า “นั่น บ้างแล้ว ประธานาธิบดี โอเซ่ มูจิก้าของอุรuguay เคยให้สัมภาษณ์ให้ทัศน์ของรัฐบาลว่า “เราจับตา MERCOSUR แต่เรา kémมองแปซิฟิกด้วย จุดมุ่งหมายคือการรวมพลังของกลุ่มแต่ขอให้มีความยืดหยุ่นบ้าง” นายชอง โภฟอร์ธ นักหนังสือพิมพ์วิจารณ์ว่า “อนาคตของ MERCOSUR ขึ้นอยู่กับการซึ่งนำของブラซิลยุคหลังสิ้นยุคชาเวช” แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าประเทศอื่นเช่น อาร์เจนตินา 巴拉圭 และอุรuguay จะยอมรับบทบาทนำของ布拉ซิลหรือไม่ด้วย

กล่าวโดยสรุป ลาตินอเมริกาแบ่งกลุ่มเป็นสองค่ายอย่างชัดเจน คือ กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกที่มีนโยบายเสรีนิยมใหม่ เอนเอียงไปทางอเมริกา กับ กลุ่ม MERCOSUR ที่แม้จะไม่ประกาศตัวว่ามีนโยบายเน้นไปทางสังคมนิยม และต่อต้านอเมริกาอย่างโจ่งแจ้ง แต่ก็ยอมรับกันว่ามีนโยบายเอียงซ้ายแบบ สังคมนิยม หากพิจารณาโดยคำนึงถึงตัวเลขความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในอนาคต กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกน่าจะมีความได้เปรียบทางเศรษฐกิจมากกว่า กลุ่ม MERCOSUR อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่า กลุ่ม MERCOSUR ยังคงมี ความสำคัญต่อภูมิภาคลาตินอเมริกาต่อไปโดยประเทศสมาชิกต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ทั้งด้านนโยบายและการปฏิรูปองค์การของตน โดยเฉพาะการให้ ความสำคัญในการเป็นหุ้นส่วนกับภูมิภาคเอเชียมากขึ้น รวมทั้งสองกลุ่มจะ ต้องมีความยืดหยุ่นในด้านนโยบายเพื่อตอบสนองกับตลาดในภูมิภาคและ ตลาดโลก มิใช่นั้นแล้ว ลาตินอเมริกาจะถูกทิ้งไว้เบื้องหลังและสูญเสีย ความได้เปรียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของตลาดโลกที่เต็มไปด้วย การแข่งขันกันอย่างรุนแรง

หมายเหตุ : แยกจากบทความ *The Pacific Alliance: Promising Regional Force or Cookie Cutter Bloc? By Manassinee Moottatarn* ในวารสาร *The Keck Journal of Foreign Affairs*

<http://www.keckjournal.com/2/post/2012/11/the-pacific-alliance-promising-regional-force-or-cookie-cutter-bloc-by-manassinee-moottatarn-13.html>

A Separation - หนังดี ไม่มีพรอมแడน

ชาครีย์นรทิพย์ เสวิกุล*

หลาย ๆ ท่านคงจะยังพอจำกันได้ว่าในการประกวดออสการ์เมื่อปี ๒๕๕๕ ภาพยนตร์อิหร่านเรื่อง “A Separation” (ชื่อภาษาفارซี: جدایی نادر از سیمین - Jodái-e Náder az Simin “การหย่าร้างของนาเดอร์ และซีมิน”) ได้รับรางวัลภาพยนตร์ภาษาต่างประเทศยอดเยี่ยม (Best Foreign Language Film) ซึ่งแม้คุณภาพของภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวได้รับการยอมรับและประจักษ์ชัดอยู่แล้วจากการภาดร่างวัลจากเวทีการประกวดภาพยนตร์นานาชาติมาบันไม่นาน แต่ด้วยสถานการณ์ทางการเมืองที่ละเอียดอ่อนระหว่างสหราชอาณาจักรกับอิหร่าน ก็ทำให้หลายฝ่ายไม่แน่ใจและคาดเดากันแทบไม่ถูกว่า

* เลขานุการเอกและกองสุล ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเทพมหานคร

ผลการเข้าซึ่งร่างวัลล偶อสกาρจะออกมานี้เป็นเช่นไร แต่เมื่อ “A Separation” สามารถก้าวผ่านความท้าทายและพิชิตรางวัลฯ มาได้ ก็ทำให้เกิดกระแสฟีเวอร์ทั้งในอิหร่านและทั่วโลกเลยที่เดียว และผมเองก็เป็นคนที่อาศัยอยู่ในอิหร่านอีกคนหนึ่งที่ต้องไปหาซื้อภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวมาชุดหลังจากที่ได้รับการประกาศให้เป็นภาพยนตร์ภาษาต่างประเทศยอดเยี่ยมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ที่ผมไม่ได้เขียนถึง “A Separation” ในครั้งที่เพ่งชนะรางวัลมหาด ๆ เพราะไม่อยากจะให้บุพารามของผมหลงอยู่ในวังวนแห่งกระแสฟีเวอร์ และแม้ว่าบัดนี้เวลาจะผ่านเลียมาจนเกือบครบรอบหนึ่งปี นับแต่ภาพยนตร์อิหร่านเรื่องนี้ได้รับรางวัลอันทรงเกียรติ แต่มันคงไม่สายเกินไปที่ผมจะเขียนถึง “A Separation” ในตอนนี้ เพราะหนังดีก็คงไม่ต่างจากหนังสือดี ๆ ระดับมาสเตอร์พีซ ที่สามารถอยู่เหนือข้อจำกัดของกาลเวลา ความแตกต่างทางสังคม เชื้อชาติ หรือวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงอันเป็นนิจของสถานการณ์โลก ซึ่งไม่ว่าจะกลับมาซ้ำครั้งใด หนังที่ดีก็ยังสามารถเชื่อมโยงและเกี่ยวเนื่องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และยังคงสามารถสื่อสารและสะท้อนประเด็นที่ผู้สร้างหนังต้องการจะนำเสนอได้อย่างไม่ล้าสมัย โดยที่เนื้อหาไม่ได้เลื่อนลงหรือเจือจางลงเลย

“A Separation” เขียนบทและกำกับภาพยนตร์โดย Asghar Farhadi ผู้กำกับภาพยนตร์และนักเขียนบทภาพยนตร์ชาวอิหร่าน ซึ่งได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากการกำกับภาพยนตร์เปี่ยมคุณภาพ เพราะแม้ว่าเขาจะเริ่มกำกับภาพยนตร์เรื่องแรกเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๓ และ “A Separation” ก็เป็นเพียงผลงานการกำกับภาพยนตร์เรื่องที่ ๕ ของเขาเท่านั้น แต่กระนั้น

Farhadi ก็สามารถพิชิตรางวัลผู้กำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจากการประกวดภาพยนตร์ Farj Festival ของอิหร่านได้ถึง ๓ ครั้ง และนอกเหนือจากรางวัล ออสการ์แล้ว ภาพยนตร์ของเขายังสามารถคว้ารางวัลอันทรงเกียรติจากเวที การประกวดภาพยนตร์นานาชาติอื่นๆ อาทิ รางวัล Golden Bear จากการประกวด Berlin International Film Festival ครั้งที่ ๖๑ รางวัลภาพยนตร์ภาษาต่างประเทศยอดเยี่ยมจากเวทีลูกโลกทองคำ (Golden Globe) ฯลฯ

ภาพยนตร์เล่าเรื่องราวของครอบครัวชนชั้นกลางของอิหร่านที่มีชีวิต ธรรมดาในยุคปัจจุบัน ซึ่งประสบพบเจอกับปัญหาสามัญที่เรา ๆ ท่าน ๆ ต้องเผชิญ ในแต่ละวัน โดยมีตัวละครหลัก ๆ เพียง ๖ – ๗ ตัว อันได้แก่ ชิมิน (รับบทโดย เลลา อาตามี) นาเดอร์ (รับบทโดย เพย์มัน โมอาดี) นายธนาคารหนุ่ม สามีของชิมิน เทอร์เมห์ (รับบทโดย ชา rin a ฟาร์ยาดี – บุตรสาวของผู้กำกับเอง) ลูกสาววัย ๑๑ ปีของนาเดอร์และชิมิน ซึ่งเป็นชนวนหลักของความขัดแย้งระหว่างคู่สามีภรรยา เพราะชิมินต้องการจะพาลูกสาวอพยพไปอยู่ต่างประเทศเพื่อโอกาสทางการศึกษาและชีวิตที่ดีกว่า แต่นาเดอร์ไม่สามารถยอมรับได้เนื่องจากห่วงบิดาผู้ป่วยเป็นโรคอัลไซเมอร์ ทำให้ชิมินตัดสินใจยื่นขอหย่าจากนาเดอร์ และย้ายกลับไปอาศัยอยู่กับพ่อ กับแม่ของเธอ ทึ้งให้สามีต้องดูแลบิดาผู้แก่ชราและป่วย และลูกสาวที่ต้องไปโรงเรียน แต่ในเมื่องานก่อตั้งทำ พ่อ ก่อตั้งดูแล ทำให้นาเดอร์จำเป็นต้องจ้าง ราเซีย (รับบทโดย ชาเรห์ บายยัท) หญิงสาวผู้มาจากครอบครัวที่ยากจนและเคร่งศาสนามาก อีกทั้งกำลังตั้งท้องอ่อน ๆ อยู่ และมีลูกสาวเล็ก ๆ ตามมาทำงานด้วย โดยที่ราเซียแอบมาทำงานโดยไม่ได้ขอ

อนุญาตจากยอดจาก สามีารมณ์ร้ายของเธอ ซึ่งถือว่าผิดธรรมเนียมปฏิบัติ ซึ่งหนังมาเฉลยในภายหลังว่า เหตุผลที่ราเชียจำเป็นต้องแอบมาทำงานนั้น เป็นเพราะสามีของเธอกำลังตกอับจากการตกงานและมีหนี้สินล้นตัว เธอจึง จำเป็นต้องหนีออกจากทำงานเพื่อหาเงินจนเจือครอบครัว

ปมปัญหาและประเด็นความขัดแย้งต่าง ๆ ในเรื่องก็เกิดขึ้นจาก ความแตกต่างทางภูมิหลัง และความคิด ความอ่านของตัวละครหลัก ๆ ที่กล่าวมา ข้างต้นนี้ โดยราเชียต้องประสบปัญหาตั้งแต่การทำงานในวันแรก เมื่อจำเป็น ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าให้กับพ่อของนาเดอร์ ซึ่งเป็นชายแบลกหน้าที่แม้จะช่วยเหลือ ตัวเองไม่ได้ แต่ก็ไม่ใช่คนในครอบครัว จนเธอต้องโทรศัพท์กลับไปสอบถามผู้ให้ คำแนะนำนำทางศาสนา เพราะกลัวบ้า และหลังจากที่ทำงานให้นาเดอร์มา

หลายวัน เธอก็ต้องตกใจสุดขีด เมื่อกำลังทำความสะอาดบ้านอยู่ ก็พบว่าพ่อของนาเดอร์ หายไปจากห้องนอน ทำให้เธอตามหาจนวุ่นและในที่สุดก็พบว่าเขาเดินออกไปนอกบ้าน และทำให้เธอต้องเสียชีวิตของตัวเองและลูกน้อยที่อยู่ในท้องวิงขามถนนที่ขวางไว้เป็นตัวชายซراكับบ้าน โดยเรอไม่ได้บอกให้นาเดอร์รับรู้ คง เพราะเกรงจะถูกต่อว่าหรือลูกໄล้อออกจากงานและจัดการกับปัญหานี้ด้วยแนวทางของเรอเอง

แต่แล้ววันหนึ่ง นาเดอร์กลับบ้านมาพบว่าอกจากราเซีย จะไม่อยู่บ้านและปล่อยให้พ่อของเขาร้องอยู่ตามลำพัง แล้วพ่อของเขายังถูกผู้มีอติดกับหัวเตียงและตกลงมาจากเตียงด้วย และเมื่อราเซียกลับมา นาเดอร์ก็ไม่ยอมรับฟังว่าสาวทำความสะอาดหายตัวไปไหนมา และไล่เรอออกจากหันที่ด้วยโทสะ อีกทั้งไม่ยอมจ่ายค่าจ้างให้เรอ เพราะพบว่าเงินในห้องหายไปจำนวนหนึ่ง (ซึ่งตอนเริ่มเรื่องที่ซิมินเก็บข้าวเก็บของเพื่อย้ายไปอยู่กับพ่อแม่ของเรอนั้น เรอหยอดเงินจำนวนนั้นโดยที่นาเดอร์ไม่ทันสังเกต) แต่ราเซียปฏิเสธว่าเรอไม่ได้เป็นคนเอาเงินไป และยืนยันเรียกร้องค่าจ้าง จนเกิดการทะเลกันนาเดอร์อย่างรุนแรงจนนาเดอร์ขาดสติและผลักหญิงสาวออกจากบ้าน ทำให้ราเซียพลัดตกบันได

เหตุการณ์เริ่มเข้มข้นขึ้น เมื่อปรากฏว่าราเซียแท้จริงและนาเดอร์ถูกกล่าวหารว่าเป็นต้นเหตุการตายของลูกในห้องของราเซียจากการผลักเรอตกบันได และนำตัวไปปั้นศาล แต่นาเดอร์ก็ปฏิเสธว่าเขาไม่เคยรับรู้มาก่อนว่าอีกฝ่ายหนึ่งตั้งห้องอยู่ (ห้อง ๆ ที่ในตอนต้นเรื่อง ราเซียเคยพูดคุยกับเทอร์เมห์ โดยที่นาเดอร์อยู่ในระยะที่ได้ยิน) เพราะหากศาลตัดสินว่าเขาผิดจริง ก็จะต้องโทษฐานฆ่าคน

๑ – ๓ ปี ในระหว่างนี้ หอดจากกีต้ามรังควานนาเดอร์ และซูกรรโซิก และประทักษันทึ้งกำลังและว่าจากันอย่างรุนแรง อีกทั้งยังตามรังควานเทอร์เมทต์ด้วย จนชิมินซึ่งยังรักและอวารณ์นาเดอร์อยู่ และเป็นห่วงเทอร์เมท์ อดเป็นกังวลไม่ได้ และเสนอให้นาเดอร์จ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้กับหอดจากและราเชีย เพื่อเป็นการถือไทยซึ่งแม้นาเดอร์จะไม่ยอมในตอนแรก แต่ก็จำยอมทำตามข้อเสนอของภรรยาในท้ายที่สุด

ตัวละครหลัก ๆ (แทบทั้งหมดยกเว้นบิดาของนาเดอร์) มาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันที่บ้านของหอดจากและราเชีย โดยนาเดอร์ยอมที่จะจ่ายเงินค่าสินใหม่ทดแทนให้กับราเชีย หากเพียงเรอຍอมสถาบันต่อพระคัมภีร์อัลกุลว่า เรอแห่งทั้งพระภูษาลักตกบันได ซึ่งราเชียไม่กล้าสถาบันแม้จะถูกกดดันจากสามีเจ้าอวารณ์ของเรอ เพราะเรอเกรงว่าการที่เรอเอี่ยวยังไงก็ไปโดยที่ไม่มีหลักฐานชี้ชัด (และแท้ที่จริงแล้วเรอเองก็ไม่แน่ใจว่าอะไรเป็นสาเหตุของการแห้งของเรอกันแน่) จะเป็นบาป และส่งผลต่อลูกสาวของเรอ ทำให้นาเดอร์ยังไม่ยอมจ่ายค่าสินใหม่ทดแทน ส่งผลให้หอดจากไม่พอใจอย่างรุนแรง และหันหนอกไปจากบ้าน และเมื่อนาเดอร์ ชิมิน และเทอร์เมท์กลับอกมาจากบ้านของคู่กรณีก็พบว่ากระจากรถของพวกราษฎรทุบแตกไปแล้ว

ฉากจบของหนัง เป็นฉากที่เทอร์เมท์ต้องให้คำตอบกับศาลว่า เธอจะเลือกอยู่กับใคร ระหว่างบิดาหรือมารดา แต่หนังจบลงโดยที่เด็กสาววัย ๑๑ ปี ไม่ได้ให้คำตอบที่ชัดเจน และบอกเพียงว่าเรอตัดสินใจได้แล้วว่า เธอจะเลือกอยู่กับใคร โดยผู้กำกับให้เกียรติคิดดูได้ตรึกตรองและพิจารณาเองว่าคำตอบของเทอร์เมท์จะเป็นเช่นไร

เสน่ห์ของภาพยนตร์เรื่องนี้ คงไม่ได้อยู่ในพะแคร์คุณภาพของบทภาพยนตร์ การถ่ายทำ การนำเสนอ หรือการกำกับการแสดงอย่างมีชั้นเชิง หรือการแสดงของนักแสดงทุกคนที่สามารถถ่ายทอดอวารณ์และความรู้สึกของตัวละครออกมาได้อย่างยอดเยี่ยมจนทำให้คนดูรู้สึกผูกพันกับตัวละครทุกตัว

และอดที่จะมีอารมณ์ร่วมไปกับตัวละครเหล่านี้ไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการสงสาร สงสัย โกรธ หรือลุ้นระทึก หากแต่เป็นการผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นอย่างลงตัวจนแทบไม่มีที่ติ และสำหรับตัวผมเอง ซึ่งอาศัยอยู่ในอิหร่านในยุคสมัยเดียวกันกับที่ภาคยนตร์นำเสนอน้อย สามารถบอกรู้ได้เต็มปากว่าภาคยนตร์เรื่องนี้ เสมือนพากนดูเข้าไปสัมผัสถึงชีวิตและปัญหาที่ชาวอิหร่านโดยทั่วไปกำลังเผชิญอยู่รายวันอย่างแท้จริง...

ผมมีเพื่อนชาวอิหร่านที่กำลังดิ้นรนหาทางออกเพื่อสร้างอนาคตที่ดีกว่า สำหรับบุตรหลานของตัวเอง “ไม่ต่างไปจากซิมิน...” ผมมีเพื่อนชาวอิหร่านที่รักและผูกพันกับครอบครัวจนไม่ยอมให้มีอะไรมาพลัดพรากจากไปได้ “ไม่ต่างไปจากนาเดอร์...” ผมเห็นคนอิหร่านที่ต้องดิ้นรนทำงานแบบปากกัดตีนถีบเพื่อแลกกับค่าตอบแทนอันน้อยนิดเพียงเพื่อที่จะหาซื้อข้าวปลาอาหารมาจุนเจือครอบครัวไปวัน ๆ “ไม่ต่างจากการเขียน...” ผมเห็นเด็ก ๆ และเยาวชนอิหร่านที่ต้องเผชิญกับความกดดันอันเนื่องมาจากการสภាភสังคมที่มีข้อจำกัดและข้อห่วงห้ามมากมาย และความสับสนวุ่นวาย เพราะไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างกับอนาคตที่ใช่ซึ่งความแน่นอน และเห็นชาวอิหร่านที่ต้องทนทุกข์และเผชิญกับความยากลำบากอันเป็นผลมาจากการความขัดแย้งระหว่างประเทศที่พวากษาไม่ได้ก่อและคงไม่ต้องการ แต่ต้องมารับกรรมอยู่ทุกวัน ซึ่งความทุกข์ตรม ความยากลำบาก และความท้าทายเหล่านี้ ทุกคนที่อาศัยอยู่ในอิหร่านในยามนี้ “ไม่ต่างจะเป็นคนอิหร่านหรือชาวต่างชาติ ต่างก็ร่วมกันแบบรับและต้องเผชิญหน้าไปพร้อมกันทั้งสิ้น”

ดังนั้น สำหรับผม “A Separation” จึงเป็นมากกว่าเพียงภาคยนตร์ สะท้อนสังคมที่มีคุณภาพที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิง แต่ยังมีคุณค่าในฐานะที่เป็นตั้งส่วนที่ทดสอบความฝ่ายน้ำเสียและความสามารถแสดงให้คนทั่วไปเห็นและสัมผัสได้ถึงสภาพความเป็นอยู่ และความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของคนอิหร่านในปัจจุบัน รวมถึงความท้าทายต่าง ๆ และสามารถช่วยให้คนจากข้างนอกเข้าใจคนที่อยู่ในอิหร่านได้ดีขึ้นอย่างแท้จริง

“ความตกลงคุ้มครอง การลงทุน” และเศรษฐกิจไทย ในบริบทโลก

นายไกรจักร ธิรตยาคีนันท์

กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

หลายท่านอาจเข้าใจว่าประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่รอรับการลงทุนจากต่างประเทศเพียงอย่างเดียว ในความเป็นจริงแล้ว ข้อมูลจาก World Investment Report ๒๐๑๒ ระบุชัดว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ไทยได้เปลี่ยนจากประเทศผู้รับการลงทุนจากต่างประเทศมาเป็นผู้ส่งออกการลงทุนสุทธิ (net investment exporter) แล้ว โดยการลงทุนข้ามภูมิภาคมีมูลค่าเพิ่มขึ้นกว่า ๑๐ เท่าตัว ในระยะเวลา ๕ ปี เป็น ๑๐,๖๓๔ ล้านдолลาร์สหรัฐ ในปี ๒๕๕๔ และเป็นครั้งแรกที่การลงทุนข้ามภูมิภาคมีมากกว่าการลงทุนขาเข้า (มูลค่า ๙,๔๗๒ ล้านдолลาร์สหรัฐ) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาคเอกชนไทยมีความแข็งแกร่งและได้ออกไปลงทุนในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ข้อเท็จจริงนี้เป็นการสะท้อนถึงการบูรณาการของ “เศรษฐกิจไทยในบริบทโลก” ที่นับวันจะมีความซับซ้อนและท้าทายเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ในภาวะที่เงินบาทแข็งตัวและต้นทุนการผลิตภายในประเทศมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ การไปลงทุนในต่างประเทศของภาคธุรกิจไทยจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและควรได้รับการสนับสนุน

การอุปโภคบริโภคในต่างประเทศไม่ใช่เรื่องง่ายและมีหลายปัจจัยที่ผู้ประกอบการจะต้องคิดและพิจารณาให้รอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงในเชิงพาณิชย์ หรือปัจจัยแวดล้อมที่เพิ่มความเสี่ยงอื่น ๆ เช่น เสถียรภาพทางการเมือง

ของประเทศที่จะไปลงทุน ระบบกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ

ประเทศไทยมีความมั่งคั่งด้านทรัพยากรและเป็นที่สนใจของนักลงทุนไทย และนักลงทุนอื่น ๆ อาจยังเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายภายในที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับในสากล หรือมีระบบเศรษฐกิจในระยะเปลี่ยนผ่าน เช่น เปลี่ยนจากระบอบคุณมีนิสต์หรือระบอบเผด็จการมาสู่ประชาธิปไตย นักลงทุนจึงอาจต้องเพิ่มข้อพิจารณาเกี่ยวกับความเสี่ยงที่ไม่ใช่ความเสี่ยงเชิงพาณิชย์ (non-commercial risks) ด้วย เช่น การที่รัฐบาลอาจออกมาตรการที่เอื้อประโยชน์แก่ประเทศได้ ประเทศหนึ่งมากกว่าที่ให้กับนักลงทุนไทย หรือเอื้อประโยชน์แก่นักลงทุนห้องถินมากกว่านักลงทุนไทย มีการเวนคืนโรงงานของนักลงทุนไทย หรือมีมาตรการจำกัดไม่ให้นักลงทุนไทยโอนเงินรายได้กลับประเทศ เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นความเสี่ยงที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ ซึ่งรัฐบาลไทยโดยกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงที่ไม่ใช่ความเสี่ยงเชิงพาณิชย์ในการไปลงทุนในต่างประเทศ โดยการจัดทำความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Investment Promotion and Protection Agreement – IPPA) ระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ ซึ่งขอเรียกสั้น ๆ ว่า “ความตกลงคุ้มครองการลงทุน”

ท่านผู้อ่านอาจสงสัยว่า ความตกลงคุ้มครองการลงทุนเหล่านี้จะช่วยคุ้มครองนักลงทุนไทยได้อย่างไร

ความตกลงคุ้มครองการลงทุนเป็นความตกลงระหว่างประเทศที่มีขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติว่าการลงทุนของตนจะได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลของประเทศที่รับการลงทุนในระดับที่เป็นมาตรฐานสากล และจะไม่ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

สิทธิที่นักลงทุนไทยพึงจะได้รับภายใต้ความตกลงคุ้มครองการลงทุนหลัก ๆ ได้แก่ ๑) สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติเท่าเดียวกับนักลงทุนท้องถิ่นหรือชาติอื่น ๆ ที่มาลงทุนในประเทศที่รับการลงทุน ๒) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการเงินคืนทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือถ้าทรัพย์สินถูกเวนคืนเพื่อประโยชน์สาธารณะก็จะต้องได้รับค่าชดเชยที่เหมาะสมและรวดเร็ว ๓) สิทธิที่จะสามารถโอนเงินลงทุนและผลตอบแทนกลับประเทศไทยได้โดยเสรี ๔) สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และ ๕) สิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยที่เหมาะสมและรวดเร็ว ในกรณีที่ทรัพย์สินเสียหายจากเหตุการณ์ไม่สงบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจลาจล การประท้วง หรือรัฐประหาร สิทธิเหล่านี้จะช่วยให้นักลงทุนไทยสามารถแข่งขันกับนักลงทุนท้องถิ่นหรือชาติอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น และเพิ่มความอุ่นใจว่าจะได้รับความคุ้มครองในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจคาดไม่ถึง

คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของความตกลงคุ้มครองการลงทุน คือ พันธกรณีในการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐภาคี (Investor-State Dispute Settlement – ISDS) โดยนักลงทุนสามารถฟ้องร้องรัฐบาลของประเทศที่เข้าไปลงทุนเพื่อปกป้องสิทธิ์ของตนภายใต้ความตกลงได้ ด้วยกระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ (international arbitration) ซึ่งถือเป็นสิ่งที่นักลงทุนไทยสามารถใช้ประโยชน์ได้ในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมโดยไม่จำเป็นต้องรอการช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย สิทธิในการใช้อนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเปรียบเสมือนการให้ “ดาบ” แก่นักลงทุนเพื่อใช้ป้องตนเอง

ในทางกลับกัน นักลงทุนต่างชาติก็อาจใช้กลไก ISDS ฟ้องร้องรัฐบาลไทย เพื่อปกป้องสิทธิของตนภายใต้ความตกลงได้ เช่นกัน อย่างไรก็ตี ความตกลงคุ้มครองการลงทุนจะมีข้อยกเว้นให้แก่รัฐบาลในกรณีต่าง ๆ เช่น กรณีที่ต้องออกมาตรการเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือ มาตรการในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เป็นต้น ข้อยกเว้นเหล่านี้เปรียบเสมือน “โล่” ที่รัฐบาลสามารถใช้ป้องกันตนเอง ได้อย่างชอบธรรม

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ปรับปรุงร่างความตกลงคุ้มครองการลงทุนฉบับมาตรฐาน ซึ่งใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาความตกลงคุ้มครองการลงทุนของไทยอยู่เสมอ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองการลงทุนของนักลงทุนไทยในต่างแดน และความสามารถของรัฐบาลไทยในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องกลัวการถูกฟ้องร้องโดยนักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศยังพยายามให้ความรู้แก่น่วยงานของไทยเกี่ยวกับพันธกรณีต่าง ๆ ภายใต้ความตกลงคุ้มครองการลงทุน เพื่อเป็นการเพิ่มความระมัดระวังในการออกมาตรการหรือดำเนินนโยบายต่าง ๆ และลดความสูงเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องภายใต้ ISDS

ประเทศไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศ ได้เริ่มจัดทำความตกลงคุ้มครองการลงทุนตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ ปัจจุบัน ไทยได้ลงนามในความตกลงลักษณะนี้แล้ว ๓๙ ฉบับ มีผลใช้บังคับแล้ว ๓๖ ฉบับ ฉบับล่าสุดที่รัฐบาลได้ดำเนินการให้มีผลใช้บังคับ คือ ความตกลงคุ้มครองการลงทุนกับเมียนมาร์ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ มิ.ย. ๒๕๕๕ ความตกลงฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ที่จะช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับนักลงทุนไทยที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ โดยเฉพาะที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทวยได้ นอกจากนี้ ไทยยังอยู่ระหว่างการเจรจา กับประเทศไทยมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนอีน ๆ อีก เช่น ในภูมิภาคตะวันออกกลาง อาทิ กานาดา และสหราชอาณาจักร เมริตส์ ซึ่งจะเป็นเป้าหมายในการขยายการลงทุนของไทยในด้านการก่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในภูมิภาคเอเชียกลาง อาทิ คาซัคสถานและอุ茲เบกستان

ซึ่งเป็นแหล่งพลังงานและก้าวchromatography และในภูมิภาคแอฟริกา อาทิ มาดาガ斯การ์ ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดีบด้านอัญมณีและเครื่องประดับ เป็นต้น

โดยที่ต้นทุนการผลิตภายในประเทศมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ภาคธุรกิจไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแยกขั้นตอนการผลิตต่าง ๆ ที่ต้องใช้แรงงานมากไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดต้นทุนการผลิต ความตกลงคุ้มครองการลงทุนที่มีอยู่กับประเทศไทยเพื่อนบ้าน อาทิ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม จึงน่าจะช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับนักลงทุนไทยที่ไป (หรือกำลังคิดจะไป) ลงทุนในประเทศเหล่านี้ได้ไม่มากก็น้อย

ความตกลงคุ้มครองการลงทุนนี้ ถือว่าเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดว่า ก่อนการเจรจา หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และจัดทำกรอบการเจรจาเพื่อขอความเห็นชอบจากรัฐสภาพเสียก่อน ซึ่งกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวอย่างครบถ้วน โดยกรอบการเจรจาความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาพแล้วเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓

หากท่านสนใจอยากรายบัญชีเพิ่มเติม แสดงความคิดเห็น หรือมีข้อเสนอแนะ ขอเชิญเข้ามาที่ <http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/134>

อะไรดี ๆ ในเอเปค

น.ส. รัชนี เอื้อไฟโรจน์กิจ นักการทูตชำนาญการ
น.ส. ภัทรรรณ ณ นคร นักการทูตปฏิบัติการ
กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ในเวลานี้ โครงสร้างพื้นฐานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลทั้งจากภาครัฐ เอกชน และวิชาการ ปราศจากความส่อ媚หมายหลายแขนง ทำให้อุดกิตไม่ได้ว่าจะมีกรอบความร่วมมืออื่นใดอีกหรือไม่ที่น่าจะพูดถึงได้บ้าง มองไปปีของมาก็เห็นการประชุมหนึ่งที่นายกรัฐมนตรีไทยต้องไปเข้าร่วมทุกปี และถ่ายรูปในชุดแต่งกายพื้นเมืองของประเทศไทยเจ้าภาพร่วมกับผู้นำอื่น ๆ หรือถ้าลองนึกย้อนไปกว่าหนึ่งครั้งหนึ่ง ไทยเราเคยเป็นเจ้าภาพ การประชุมผู้นำที่มีการต้อนรับอย่างอลังการงานสร้าง ทั้งการแสดงระบบทวนพยุหยาตราทางชลมารคพร้อมการแสดงแสง-สี-เสียง และเสื้อผ้าใหม่ยกทองที่ผู้นำใส่ถ่ายรูปร่วมกัน นั่นก็คือ การประชุมเอเปค หรือกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation – APEC) นั่นเอง

ในความเป็นจริงแล้ว เอเปค มีอะไรดี ๆ มากกว่าที่จะเป็นเพียงการประชุมประจำปีที่ผู้นำจะมาพบปะจับมือกัน ถ่ายภาพหนู่ ๆ กล่าวถ้อยแคลง แล้วก็แยกย้ายกันไป เพราะเอเปคถือเป็นเวทีหารือเรื่องเศรษฐกิจและการค้าที่มีความสำคัญในอันดับต้น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก แม้แต่ประเทศยกเซาท์อุ่นอย่างสหราชอาณาจักรก็ยังจัดให้อีกด้วย “**premier economic forum**” ในเอเชีย-แปซิฟิกเลยทีเดียว นอกจากนี้ เอเปคยังให้อำ ila อย่างที่ดี ๆ แก่ไทยมากกว่าที่เราคิด และที่สำคัญ ไทยเราเองก็ได้ให้อะไรดี ๆ แก่เอเปค และมีส่วนช่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าของเอเปคให้เป็นอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ เช่นเดียวกัน

แรกเริ่มเดิมที่....

เอเปคก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๓๒ (ค.ศ. ๑๙๘๙) เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นในการร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกัน ในขณะเดียวกัน ก็เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในเวทีเจรจาการค้าพหุภาคี เพื่อถ่วงดุลการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหภาพยุโรป เอเปคเริ่มต้นด้วยการหารืออย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้วยสมาชิกเพียง ๑๒ ราย ซึ่งไทยก็เป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจที่ร่วมก่อตั้งเอเปค ปัจจุบัน เอเปคได้พัฒนาจนกลายเป็นเวทีระดับโลกที่มีสมาชิกถึง ๒๑ เขตเศรษฐกิจ

หลายคนอาจสงสัยว่า ทำไมจึงไม่เรียกว่า “**ประเทศ**” (country) แต่ใช้คำว่า “**เขตเศรษฐกิจ**” (economy) ก่อนอื่นก็ต้องขอแจ้งแจ้งว่า สมาชิกทั้งหมดของเอเปค ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไนดารุสซาลาม แคนาดา ชิลี จีน ฮ่องกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี เปรู พิลิปปินส์ รัสเซีย สิงคโปร์ จีนใหญ่ (ไต้หวัน) ไทย สหราชอาณาจักร และเวียดนาม จะเห็นได้ว่า ในเวทีนี้ มีทั้งยุโรป แต่ไต้หวัน ที่ไม่มีสถานะเป็นประเทศ ร่วมเป็นสมาชิกเดียวกับจีน ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุที่ไม่อาจใช้คำว่า “**ประเทศ**” ได้

ເອເປັນໄດ້ຮັບການຮັບສາມາຝຶກໃໝ່ມາເປັນເວລາຫລາຍສົບປີແລ້ວ ເນື່ອຈາກເອເປັນມີການກິທທີ່ຕ້ອງດຳເນີນການໃຫ້ລຸ່ມາງມາຍຫລາຍອ່າງຈນເກຮງວ່າສາມາຝຶກທີ່ເຂົ້າມາໃໝ່ອ່າຈະໄມ່ສາມາດດຳເນີນການໄດ້ທັນ ຈນຄື່ງຂະນະນີ້ ເອເປັນຈຶ່ງຍື່ງມີໄດ້ຕ້ອບຮັບສາມາຝຶກເພີ່ມເຕີມ ແນ້ນມີປະເທດຕ່າງໆ ຖບເທົ່າເໜີແກ່ເພື່ອຂອບເປັນສາມາຝຶກແລ້ວຫລາຍຮາຍ ໄດ້ແກ່ ອິນເດືອຍ ປາກສະຖານ ບັກລາເທັກ ມາເກົ້າ ມອງໂກເລີຍຄອສຕາຣິກາ ປານາມາ ໂຄລອມເບີຍ ສຽລັກກາ ເອກວາດອົບ ກັມພູ່ຊາ ແລະລາວ

ສູງເວທີໂລກທີ່ເປີດກວ່າງ

ປັຈຈຸບັນ ເອເປັນມີປະຊາກຮົມກັນເກືອບ ๓ ພັນລ້ັນຄນ ຄິດເປັນສັດສ່ວນປະມານຮ້ອຍລະ ๔៥ ຂອງປະຊາກໂລກ ມີ GDP ຮວມກັນຮ້ອຍລະ ๕៧ ຂອງ GDP ໂລກ ແລະສັດສ່ວນການຄ້າຮ້ອຍລະ ๑៦ ຂອງມູລຄ່າການຄ້າໂລກ ຈາກຕັ້ງເລີ່ມແລ່ນີ້ ຄົງພວຈະເຫັນໄດ້ວ່າ ເອເປັນເປັນກຸມືກາດທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທາງເສຣໜູກີຈະດັບໂລກທີ່ເດືອຍ ທີ່ສຳຄັນ ໄທຍມື້ນຸລຄ່າການຄ້າກັບສາມາຝຶກເອເປັນມາກົ່ງເກືອບຮ້ອຍລະ ۳۰ ຂອງມູລຄ່າການຄ້າຮ່ວາງປະເທດຂອງໄທຢ ປະເທດຄູ່ຄໍາສຳຄັນ ៥ ອັນດັບແຮກຂອງໄທຢ^๑ ໄດ້ແກ່ ຢູ່ປຸ່ນ ຈືນ ສຫ້ຮູ້າ ມາເລເຊີຍ ແລະສິງຄໂປ່ງ ກົດລວມເປັນສາມາຝຶກເອເປັນເອເປັນຈຶ່ງເປີຍເສມືອນເວທີທີ່ຮົມເພື່ອຄູ່ຄໍາຫລັກ ຖ້າ ຂອງໄທຢໄວ້ເກືອບທັ້ງໝົດ

ຫລັກການດຳເນີນງານຂອງເອເປັນຕັ້ງອູ້ນັ້ນພື້ນໜູ້ານຂອງໜັນທານຕີ (consensus) ຄວາມສມັກຮົງ (voluntarism) ແລະສັນບສຸນການຮົມກລຸ່ມ

^๑ ຄິດເປັນສັດສ່ວນຮ້ອຍລະ ๖៥.๖ ຂອງມູລຄ່າການຄ້າຂອງໄທຢໄປຢ່າງເຂົດເສຣໜູກີເອເປັນທັ້ງໝົດ (ເນື່ອງຈາກໄປຢ່າງປີ ๒๕๕๑-๒๕๕๓):
ກຮມເຈຣຈາກການຄ້າຮ່ວາງປະເທດ

ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคแบบเปิดกว้าง (open regionalism) ซึ่งหมายความว่า เรื่องใดที่รับกันไม่ได้ทุกเขต ก็ต้องเจรจาเกลี่ยกล่อมกันทั้งในและนอกเวที หากกล่อมไม่สำเร็จจริง ๆ ก็อาจเสนอให้แต่ละเขตทำตามความสมัครใจ นอกเหนือไปจากนี้ เรื่องใดที่ตกลงกันระหว่างสมาชิกເອເປັນແລ້ວ (เช่น การเปิดเสรีสินค้า) สมาชิกເອເປັນจะประดิบติต่อสมาชิกอกເອເປັນในแบบเดียวกันด้วย ซึ่งหลักการนี้ แสดงใหเห็นถึงความใจกว้าง และการไม่ปิดกันสิทธิพิเศษเฉพาะ สมาชิกหนึ่งอย่างครอบคลุมร่วมมือหรือความตกลงการค้าเสรีทั่ว ๆ ไป หลักการดำเนินการตาม “ความสมัครใจ” ยังช่วยเอื้อใหเกิดความร่วมมือได้ ง่ายขึ้น เนื่องจาก “ความสมัครใจ” ทำใหสมาชิกมีความรู้สึกกล้าที่จะค่อย ๆ เปิดรับ “ความต่าง” และเหตุผลนี้เองที่ช่วยใหເອເປັນสามารถบรรลุข้อตกลงใน ประเด็นยาก ๆ ระดับโลกได้

เป้าหมายที่ยังใหม่

ເອເປັນมุ่งส่งเสริมการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนในภูมิภาค ย้อนไปเมื่อปี ๒๕๓๗ (ค.ศ. ๑๙๘๔) ผู้นำເອເປັນได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายกว้าง ๆ ใหสมาชิก เปิดเสรีการค้าและการลงทุน เรียกว่า “เป้าหมายโบกอร์” (Bogor Goals) ณ เมืองโบกอร์ อินโดนีเซีย ซึ่งกำหนดใหเขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้วเข้ารับ การประเมินผลในปี ๒๕๔๓ (ค.ศ. ๑๙๙๐)^๒ และเขตเศรษฐกิจทั้งหมดรับ

---

๒ ในการประเมินเป้าหมายโบกอร์รอบแรกเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๐ มีเขตเศรษฐกิจเข้าร่วม ๑๓ เขต ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว ๕ เขต (ออลเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และสหราชอาณาจักร) และ เขตเศรษฐกิจกำลังพัฒนาที่เข้าร่วมการประเมินโดยสมัครใจ ๘ เขต (ชิลี จีนฮ่องกง เกาหลีใต้ มาเลเซีย เม็กซิโก เปรู สิงคโปร์ และจีนใหญ่) ซึ่งผลการประเมินสรุปว่า เขตเศรษฐกิจได้ประสบความสำเร็จใน การบรรลุเป้าหมายโบกอร์ ทั้งในด้านการลดภาษี การขยายการค้าบริการ และการลงทุน แต่ເອເປັນ จะต้องดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนมากยิ่งขึ้น

อุปสรรคทางภาษี อุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี การค้าบริการ การลงทุนมาตรฐานและความปลอดภัย กระบวนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายการแข่งขัน การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การปฏิรูป กฎระเบียบ กฎหมายว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า การดำเนินการตามพันธกรณีขององค์กรการค้าโลก การไก่กล่อม ข้อพิพาท การเคลื่อนย้ายนักธุรกิจ และการควบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติกรรมเจรจา การค้าระหว่างประเทศ

การประเมินร่วมกันอีกครั้งในปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) ซึ่งจะว่าไป การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวถือเป็นความชاعณ์ตลาดของอนโนนเดนิเชีย ที่ทำให้เป้าหมายโบกอร์เป็นรองในการทำงานต่อเนื่องระยะยาวของเอเปค ทำให้ในการประชุมเอเปคทุกครั้งต้องมีการกล่าวถึงเป้าหมายโบกอร์ และวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายผ่านพันมากกว่า ๒๐ ปี เอเปค มีความก้าวหน้าด้านการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนมาก มีการค้ากันเองภายในกลุ่มร้อยละ ๗๐ และการค้าออกกลุ่มร้อยละ ๓๐ ซึ่งการที่เอเปค มีสัดส่วนการค้าภายในกลุ่มสูงทำให้เอเปคเป็นตลาดที่มีศักยภาพและสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของภูมิภาค นอกจากนี้ เอเปคยังเป็นที่มาของแนวความคิดในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Area of the Asia-Pacific - FTAAP) โดยใช้พื้นฐานจากความตกลงการค้าเสรีได ฯ ที่มีอยู่แล้ว เช่น Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) หรือ Trans-Pacific Partnership (TPP)

นอกจากเรื่องการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนแล้ว เอเปคยังส่งเสริมความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจและวิชาการ (Economic and Technical Cooperation) ซึ่งถือว่าเป็นความพิเศษของเอเปคที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน เหตุผลเบื้องหลังคือ เอเปคเห็นว่า การที่จะเปิดเสรีการค้าได้นั้น สมาชิกจะต้องมีความพร้อมเสียก่อน จึงต้องมีการเสริมสร้างศีดความสามารถของสมาชิกในหลาย ๆ ด้าน เพื่อช่วยลดช่องว่างทางการพัฒนาระหว่างเขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้วกับเขตเศรษฐกิจกำลังพัฒนา ส่วนนี้เองที่ถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานของเอเปค ซึ่งดำเนินควบคู่กันไปกับการลดอุปสรรคทางการค้า

อีกเรื่องหนึ่งที่เอเปคทำและน่าสนใจ คือ การแก้ประเด็นหลังพรมแดน (behind-the-border issues) เพราะเอเปคมองว่า นอกจากการลดภาษี ซึ่งถือเป็นอุปสรรคทางการค้าที่พรมแดน (at-the-border) แล้ว ยังมีอุปสรรคหลังพรมแดน เช่น ความแตกต่างของกฎระเบียบและมาตรฐาน ซึ่งต้องแก้ไขเพื่อให้สินค้าไปถึงผู้บริโภคได้ตลอดรอย边境 และยังมีอุปสรรคข้ามพรมแดน

(across-the-border) ซึ่งก็คือการอำนวยความสะดวกให้สินค้า บริการ และ คน ข้ามพรมแดนได้สะดวกว่าด้วยเรื่อง ซึ่งประเด็นนี้ เอเปคได้จัดเต็มทั้งเรื่อง พิธีการศุลกากร ระบบโลจิสติกส์ โครงสร้างพื้นฐาน รวมไปถึงการออกบัตร APEC Business Travel Card สำหรับนักธุรกิจเอเปค เพื่อให้สะดวกในการเดินทางเข้าออกเขตเศรษฐกิจเอเปคด้วยกันและในการติดต่อธุรกิจ

ศักยภาพไม่เหมือนใคร

จากวัตถุประสงค์แรกเริ่มที่ต้องการสร้างอำนาจต่อรองกับกลุ่มทางเศรษฐกิจต่าง ๆ จนถึงวันนี้ เอเปคได้มีพัฒนาการที่ก้าวไกลไปกว่าที่นักมาก และมีศักยภาพที่ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะการผลักดันประเด็นที่ยุ่งยากและซับซ้อน ระดับโลกให้สำเร็จได้อย่างดงาม ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะว่า เอเปคเป็นที่รวมของเขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้วชั้นนำ เช่น สหรัฐ แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น ซึ่งต่างก็คร่ำหวอดในวงการการค้าโลกอย่างมาก ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เขตเศรษฐกิจเหล่านี้ได้ใช้เอเปคเป็นเวทีทดสอบ หรือ “testing ground” ในประเด็นอ่อนไหวต่าง ๆ ที่ยังคงกันไม่ได้ในองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ประมาณว่า ถ้ารับกันได้ในเอเปค ก็จะนำเรื่องเดียวกันนั้นไปขยายต่อที่ WTO

ยกตัวอย่างเหตุการณ์ล่าสุดที่เกิดขึ้นเมื่อปีที่ผ่านมา (๒๕๕๕) คือ

การที่เอเปคได้ประกาศรายการสินค้าสิ่งแวดล้อม (Environmental Goods) จำนวน ๕๔ รายการ^๓ เพื่อจะลดภาษีสินค้าดังกล่าวให้ได้ร้อยละ ๕ หรือต่ำกว่า ภายในปี ๒๕๖๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) ซึ่งใน WTO ได้หารือกันมากกว่า ๑๐ ปี แล้วแต่ยังหาข้อยุติไม่ได้

ความสำเร็จที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นชั่วข้ามคืน เอเปคใช้เวลาถึง ๒ ปี ในการถกเลี่ยงและทำงานกันอย่างหนักเรื่องสินค้าสิ่งแวดล้อม จากต้นปี ๒๕๕๔ (ค.ศ. ๒๐๑๑) ที่สหรัฐ เป็นเจ้าภาพ yawmanถึงปลายปี ๒๕๕๕ (ค.ศ. ๒๐๑๒) ที่รัสเซียเป็นเจ้าภาพ ข้อเสนอดังกล่าวเป็นที่ถกเลี่ยงกันมาก^๔ และได้แบ่งเอเปค เป็น ๒ ขั้ว คือ ฝ่ายเขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว นำโดยสหรัฐ และอสเตรเลีย กับ ฝ่ายเขตเศรษฐกิจกำลังพัฒนา นำโดยจีนและอินโดนีเซีย แต่ท้ายที่สุด ทุกฝ่าย ก็ประนีประนอมจึงทำให้มีฉันหมายติในเรื่องนี้ได้ ไทยเราเองก็ได้มีบทบาทสำคัญ ในการนำเสนอความเห็นที่ทำให้สามารถทั้ง ๒ ขั้วจะคลุ่มอุ่ยกันจนสามารถมี ข้อสรุปในเรื่องนี้ได้

การจัดทำรายการสินค้าสิ่งแวดล้อมเอเปคถือเป็นความสำเร็จครั้งสำคัญ ของเอเปค เพราะเป็นการแสดงถึงสปิริตของความเป็นเอเปค การประนีประนอม การยืดมั่นในจุดยืนในการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน และการรักษา credit ของเอเปค แต่นี้ไม่ใช่เรื่องราวของความสำเร็จที่ล้าหลังคราวน์ฯ เพียงเรื่องเดียว ของเอเปค เมื่อ ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา ความตกลงสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ Information Technology Agreement ก็ประสบความสำเร็จในเวที เอเปค จากการผลักดันของเขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว จากนั้น จึงไปสำเร็จลุล่วง อย่างสวยงามในเวที WTO เมื่อปี ๒๕๓๘ (ค.ศ. ๑๙๗๖)

^๓ รายการสินค้าสิ่งแวดล้อมเอเปค อาทิ สินค้าเทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ กังหันลม กังหันก้าช และหม้อไอน้ำชีวมวล มีสูตรค่าการคำารวณ์กันสูงถึง ๔๓๐ พันล้านдолลาร์สหรัฐ

^๔ ประเด็นที่ถกเลี่ยงกันมาก คือ นิยามของสินค้าสิ่งแวดล้อม (ยังไม่มีข้อสรุปแม้ในเวที WTO) ความอ่อนไหวในแต่ละเขตเศรษฐกิจ และปัญหา dual use (สินค้าที่สามารถใช้เพื่อบริโภคน์ทางสิ่งแวดล้อม และเพื่ออุตสาหกรรมอื่น โดยไม่สามารถพิสูจน์ได้)

ก็ต้องลองดูกันต่อไปว่า เอเปคจะสามารถผลักดันเรื่องอื่น ๆ ที่ยังค้างคาใน WTO หรือประเด็นที่ล้าหน้าได ๆ ได้อีกหรือไม่ แต่คาดการณ์กันได้แน่ ๆ ว่าเขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะสหรัฐฯ จะต้องมีการเสนอและผลักดัน ข้อริเริ่มต่าง ๆ ในเวทีเอเปคอีกอย่างแน่นอน รวมทั้งประเด็นที่ยังไม่มีข้อยุติ ใน WTO

แล้วไทยได้อะไรจากเอเปค

เมื่อพิจารณาว่า เพื่อนบ้านค้าหลักของไทยอยู่ในเอเปค และการที่เอเปค มีศักยภาพด้านการเปิดเสรีการค้าการลงทุนในภูมิภาคสูง ก็พอจะประเมิน ได้ว่าเอเปคไม่ธรรมดากลางให้อะไรเด็ดขาด กับไทยมากที่เดียว

ประสบการณ์ตั้งแต่ไทยเริ่มนับ ๑ พร้อมเอเปคจนถึงวันนี้ ได้พิสูจน์แล้วว่า ไทยได้รับประโยชน์อย่างยิ่งจากการเป็นสมาชิก และบทบาทของไทยก็เป็น ที่ยอมรับในเวทีเศรษฐกิจโลกอย่างเอเปค เนื่องจากไทยมีส่วนร่วมในการประชุม ทุกระดับ (คณะกรรมการ คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่อาวุโส รัฐมนตรี และผู้นำ) จึงเปิดโอกาสให้ไทยได้ผลักดันประเด็นที่สอดคล้องกับนโยบายและผลประโยชน์

ของไทย รวมทั้งร่วมกำหนดทิศทางความร่วมมือของเอเปค นอกจากนี้ เสียงของไทยก็มีน้ำหนักพอที่สามารถจะรับฟัง และขอให้สนับสนุนท่าทีต่าง ๆ เพื่อเพิ่มฐานเสียงที่แข็งแกร่ง

ประโยชน์ในแง่เศรษฐกิจอีกมิติหนึ่งก็คือ โอกาสที่ไทยจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน ซึ่งรวมถึงความเชื่อมโยงในภูมิภาคที่มากขึ้น และโอกาสที่ไทยจะปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากแรงงานต้นใน การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของเอเปค เพราะการรู้เข้าใจเราเป็นวิถีทางที่ดีที่สุด ถ้าเราไม่เปิดประเทศก็จะเสียโอกาสในการค้าขาย และไม่มีปัจจัยเร่งให้ต้องปฏิรูปโครงสร้าง

ที่สำคัญ ด้วยความที่สามารถมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันมาก เอเปคจึง มีกลไกช่วยเสริมศักยภาพ โดยการให้สามารถเสนอโครงการ capacity building เพื่อขอรับงบประมาณจากเอเปค นี่คือมิติที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่งต่อประเทศ กำลังพัฒนา ซึ่งที่ผ่านมา ไทยก็ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ และเปลี่ยน ประสบการณ์ และนำเอาแบบอย่างที่ดีจากคนอื่นมาปรับใช้พัฒนาตนเองไม่น้อย เช่น การพัฒนาอันดับของไทยในเรื่องการอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business) หรือแม้แต่การนำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเรื่องมาตรการ ส่งเสริม SMEs ด้านกฎหมายภาษีในเอเปค มาเป็น benchmark ของสำนักงาน ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) โครงการ capacity building เหล่านี้อาจประเมินผลที่ได้รับเป็นราคาก่าງวดไม่ได้ในทันที แต่ การพัฒนาตนเองในลักษณะนี้จะเป็นเสมือนน้ำซึมบ่อทรายที่ส่งผลดีกับ ประเทศในระยะยาว ซึ่งหากหน่วยงานไทยเห็นโอกาสของ capacity building ติ่งที่ยั่งนานาต้องการอะไร และกระแสต่อรือร้นที่จะใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วม กิจกรรมเอเปค รวมถึงการเสนอโครงการ ก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของไทย และเป็นการใช้ประโยชน์จากเอเปคอย่างจริงจังและคุ้มค่า ไม่แพ้เขตเศรษฐกิจพัฒนาแล้วเลยที่เดียว

ท้ายสุด การที่สมาชิกผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพก็เป็นการเปิดโอกาสให้เขตเศรษฐกิจที่เป็นเจ้าภาพได้ผลักดันประเด็นสำคัญของตน ได้กระตุ้นเศรษฐกิจ และส่งเสริมการท่องเที่ยวไปพร้อมกัน หลังจากที่ไทยเป็นเจ้าภาพมาแล้วเมื่อปี ๒๕๔๙ (ค.ศ. ๒๐๐๓) หรือเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว จึงถึงเวลาเหมาะสมที่ไทยจะเป็นเจ้าภาพอีกรอบหนึ่ง ดังนั้น ในการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปคครั้งที่ ๒๐ เมื่อปี ๒๕๕๕ ณ นครวลาดิวอสต็อก ประเทศรัสเซีย นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร จึงได้แจ้งต่อที่ประชุมถึงความประสงค์ของไทยในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคในปี ๒๕๖๕ (ค.ศ. ๒๐๒๒) ซึ่งบรรดาสมาชิกเอเปคก็ได้เห็นชอบกับข้อเสนอของไทยแล้ว

ในอีกเกือบ ๑๐ ปีข้างหน้า ไทยก็จะได้แสดงบทบาทที่สำคัญอีกรังส์ในการเป็นเจ้าภาพเอเปค และถึงตอนนั้น ก็จะเป็นยุคของ beyond the Bogor Goals ซึ่งเป็นความท้าทายที่สำคัญของเอเปค และของประเทศไทยด้วย

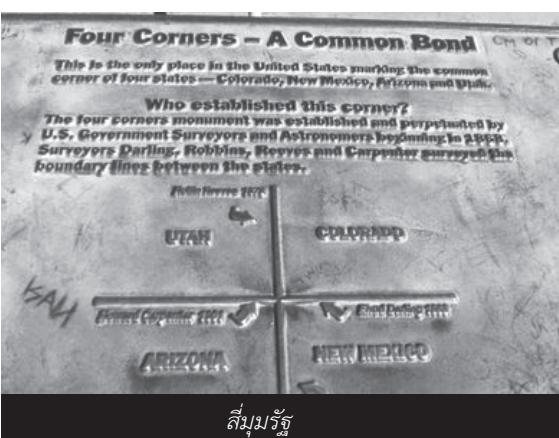
“สี่มุมรัฐ” ของสหรัฐอเมริกา (ตอน ๑)

สุภากิริ อมาตยกุล

ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) ประกอบด้วยรัฐทั้งหมด ๕๐ รัฐถ้าดูจากแผนที่ของสหรัฐอเมริกาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีอยู่เพียง๔ รัฐที่มีมุมเขตแดนชนิดกันที่จุดเดียวกัน เรียกว่า “สี่มุมรัฐ” (The Four Corners) นั่นคือ เป็นจุดที่มุมของรัฐทั้งสี่ชนิดเป็นมุมฉากต่อกัน รัฐทั้งสี่เรียงจากขวาไปซ้ายตามเข็มนาฬิกา ได้แก่ รัฐโคโลราโด (Colorado) รัฐนิว เม็กซิโก

(New Mexico) รัฐอริโซนา (Arizona) และรัฐยูทาห์ (Utah) ทั้งสี่รัฐนี้ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ มุมที่ชายแดนชนิดกันคือ มุมตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐโคโลราโด มุมตะวันตกเฉียงเหนือของรัฐนิว เม็กซิโก มุมตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐอริโซนา และมุมตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐยูทาห์

จุดที่มุมของรัฐทั้งสี่ชนิดกันนั้น มีสัญลักษณ์เป็นรูปวงกลมตั้งไว้เป็นอนุสาวรีย์ แสดงรัฐทั้งสี่และมุมที่ชนกันเป็นมุมฉาก เพื่อเป็นการบอกรักล่าวด้วยว่า ณ ที่นี่คือแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีสี่รัฐชนิดกัน บริเวณที่เป็นสี่มุมรัฐนี้คือส่วนหนึ่งของที่ราบสูงโคโลราโด (Colorado Plateau) ซึ่งการเดินทางเพื่อไปหาจุดสัญลักษณ์ของ “สี่มุมรัฐ” นี้ ไม่ใช่เรื่องง่ายเท่าใดนัก เพราะต้องขับรถผ่านพื้นที่ที่มีภูมิประเทศหลากหลายและบางแห่งเป็นชนบทที่แห้งแล้ง เรายังต้องเข้าทางรัฐนิว เม็กซิโก เพื่อไปสู่ทางเข้าอนุสาวรีย์แห่ง “สี่มุมรัฐ” ดังกล่าว

สี่มุมรัฐที่มีมุมเป็นมุมฉากต่อกัน

ดินแดนและครอบครัวเคยเดินทางไปยัง “สี่มุมรัฐ” และเที่ยวชมสถานที่สำคัญ ๆ หลายแห่งในแต่ละรัฐทั้งสี่โดยเราบินจากกรุงวอชิงตัน ดีซี (Washington D.C.) นครหลวงของสหรัฐอเมริกา ไปยังเมืองอัลบูเคอร์กี (Albuquerque)

อนุสาวรีย์สี่มุมรัฐ

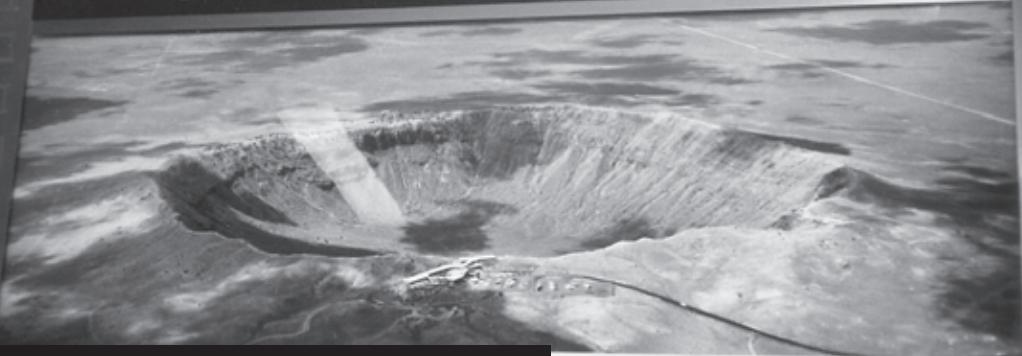
เมืองหลวงของรัฐนิว เม็กซิโก จากนั้นเดินทางไปสมทบทกับครอบครัวชาวอเมริกัน (George and Georgia Blackwell) ผู้ที่เคยดูแลดินแดนเมื่อครั้งเรียนหนังสืออยู่ที่รัฐเท็กซัส

คณฑ์ของเราได้เข้าร่วมขบวนอุสาหกรรม “สี่มุมรัฐ” ที่ต้องเข้าทางด้านรัฐนิว เม็กซิโก จากนั้น เราได้เที่ยวชมสถานที่สำคัญ ๆ ซึ่งในแต่ละรัฐทั้งสี่ ดังกล่าวต่างก็มีสถานที่ที่น่าสนใจหลายแห่ง จึงขอนำเรื่องราวของสถานที่เหล่านี้มาเสนอ โดยจะเริ่มต้นการเดินทางในรัฐอริโซนา

รัฐอริโซนามีสถานที่ที่น่าสนใจยิ่งคือ หลุมอุกกาบาต (Meteor Crater) ขนาดใหญ่ที่มาซึ่งถ้ามองจากพื้นที่ราบรื่น ๆ ขอบของหลุมอุกกาบาตจะดูคล้ายเนินเขาเตี้ย ๆ ทำให้ดูไม่อกรากว่าเป็นขอบของหลุมอุกกาบาตที่ลึกมากหรือที่ขอบสันนั้นโอบรอบไว้ หลุมอุกกาบาตนี้เกิดจากการที่ลูกอุกกาบาตยักษ์เดิมพุ่งตกลงมาปะทะกับพื้นผิวโลกเมื่อประมาณ 50,000 ปีก่อน ทำให้เกิดหลุมยักษ์บนดินแคนทราริวของอริโซนา หลุมนี้มีความกว้างร้าว 1.2 กิโลเมตร และมีความลึกถึง 150 เมตร มีขอบสูงจากที่ราบ 45 เมตร ส่วนพื้นของหลุมอุกกาบาทภายในนั้น มีลักษณะคล้ายผิวของดวงจันทร์ จนองค์การอวกาศหรือ NASA ของสหรัฐฯ ได้ใช้เป็นสถานที่สำหรับการฝึกปฏิบัติการของนักบินอวกาศยาน Apollo และยังเป็นที่ทดสอบยานสำรวจดวงจันทร์อีกด้วย

Meteor Crater

The first proven and best preserved Meteorite Crater on Earth

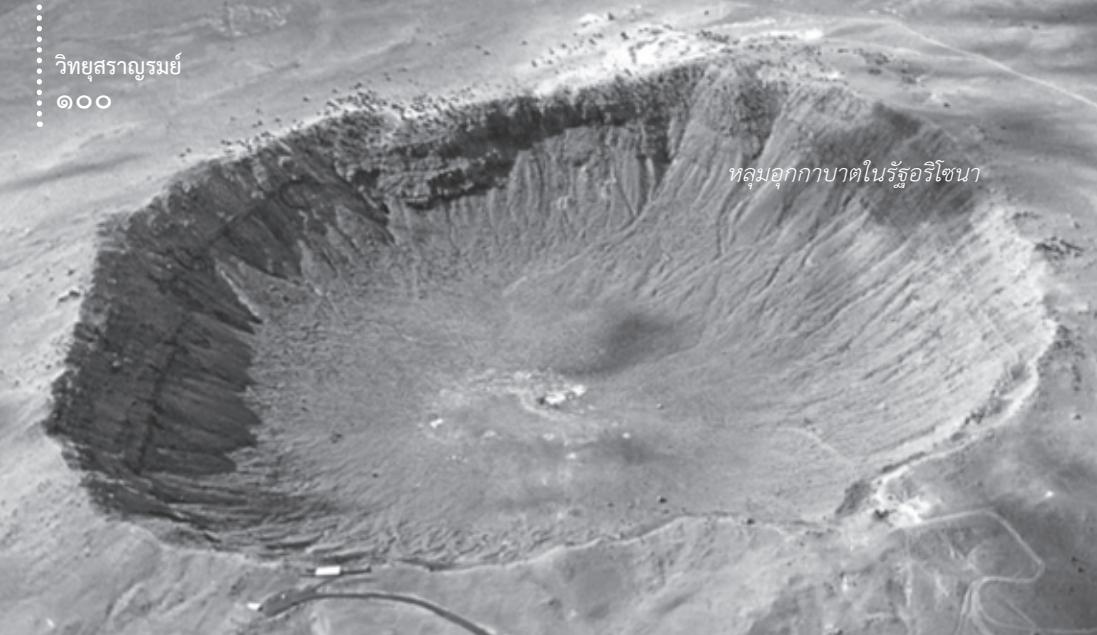
ภาพถ่ายห้วงอุกกาบาต (ภาพโดยสุภาริ อมาตยกุล)

ภาพถ่ายห้วงอากาศห้วงอุกกาบาต

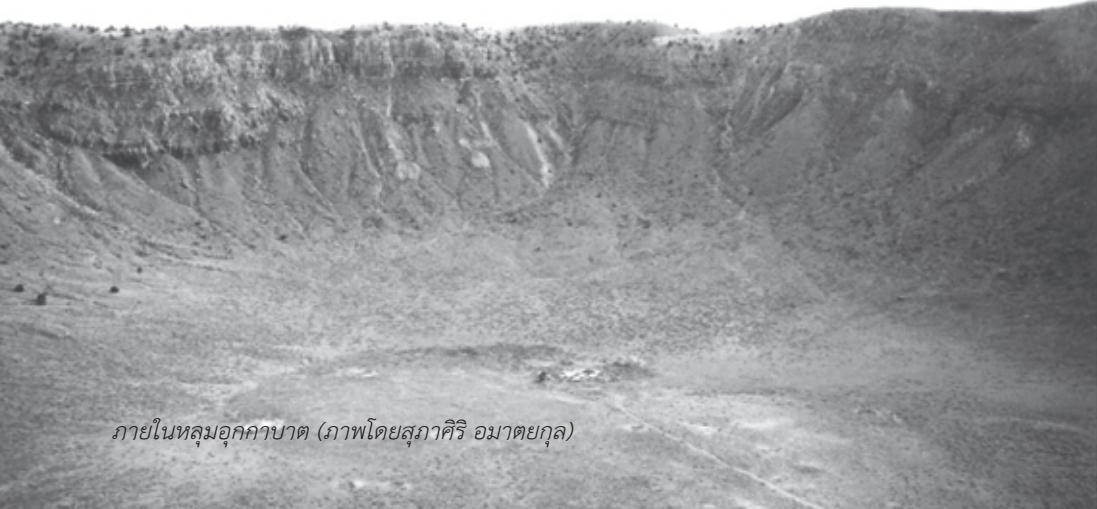
นักดาราศาสตร์คาดคะเนว่าอุกกาบาตถูกน้ำ宙จะมีความเร็วประมาณ ๗๕,๐๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง และระเบิดออกด้วยพลังมากกว่าระเบิดที่ถล่มเมืองไฮโรชิมานิปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ถึง ๑,๐๐๐ เท่า แรงระเบิดจากอุกกาบานั้นส่งผลให้ดินและหินประมาณ ๕-๖ ล้านตัน ปลิวว่อนขึ้นสู่ท้องฟ้าและบดบังแสงอาทิตย์ไปหลังจากเหตุการณ์นั้น อุกกาบาตซึ่งเป็นมวลของธาตุนิกเกิลและเหล็ก คำนวณว่าคงมีขนาดกว้างร้าว ๔๐ เมตร และหนากว่า ๓๐๐,๐๐๐ ตัน ก็แทรกสลายและหลอมละลายไป แต่ยังคงมีการพบรากที่เหลืออยู่ในรัศมี ๑๐ กิโลเมตร

“สีมูรัฐ” ของสหรัฐอเมริกา (ตอน ๑) : ๘๙

หลุมอุกกาบาตในรัฐแอริโซนา

ได้เคยมีผู้เชื่อว่าหลุมยักษ์นี้ได้แก่ ภูเขาไฟ แต่นักธรณีวิทยาและนักดาราศาสตร์ชื่อ นาย Eugene Shoemaker เป็นผู้ที่ระบุว่าเป็นหลุมที่เกิดจากกลุ่มอุกกาบาต นอกจากนี้ วิศวกรเหมืองแร่จากรัฐเพนซิลวาเนียชื่อ นาย Daniel Barringer ก็เป็นหนึ่งในคนกลุ่มแรก ๆ ที่มั่นใจว่าหลุมนี้คือหลุมอุกกาบาต เขายังเชื่อถ้วนว่าหลุมนี้มีรากนิกิกิลและเหล็กหลังเหลืออยู่มาก จึงได้เสียงลงทุนซื้อกรรมสิทธิ์ที่ดินพื้นนี้เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๒ และพยายามขุดหาแร่แต่ก็ยังไม่เป็นผล อย่างไรก็ตาม หลุมนี้ได้ชื่อว่า หลุมบาร์ริงเกอร์ เชื่อกันว่า[yangคง เป็นกรรมสิทธิ์ของตระกูลของเขาวู]

นักดาราศาสตร์คำนวณว่าโดยเฉลี่ยแล้ว มีอุกกาบาตยักษ์ตกสู่โลกหนึ่งครั้ง ในทุก ๆ ๑,๓๐๐ ปี อุกกาบาตสภาพสมบูรณ์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งอาจตกลงมา ในยุคก่อนประวัติศาสตร์นั้น หนึ่งคราว ๖๐ ตัน พบรากดเมืองกรุตฟอนเทน ในประเทศนามิเบีย ทวีปแอฟริกา ส่วนอุกกาบาตลูกใหญ่ร่องลงมานั้น หนัก ๓๐ ตัน ตกลงทางภาคตะวันตกของประเทศกรีนแลนด์ในช่วงปลาย ทศวรรษ ๑๘๙๐ ปัจจุบันเศษของอุกกาบาตที่กรีนแลนด์นั้นถูกจัดแสดงอยู่ ในพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาที่นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

ในรัฐอิริโซนายังมีสถานที่สำคัญยิ่งคือ แกรนด์ แคนยอน (Grand Canyon) หรือที่แปลกดันว่า “หุบเข้าันยิ่งใหญ่” เป็นภูมิประเทศที่สร้างสรรค์โดยธรรมชาติได้อย่างงามและน่ามหัศจรรย์ยิ่ง เกิดจากการกัดเซาะของแม่น้ำโคโลราโด (Colorado River) นานเป็นพันล้านปี เกิดเป็นหุบเหวกว้างใหญ่ ไพศาลสมดังชื่อจริงๆ หุบเข้าแกรนด์ แคนยอนเป็นหนึ่งในภูมิประเทศที่น่ามหัศจรรย์ของโลก ความยิ่งใหญ่นั้นเหมือนกับว่าจินตนาการได้ ๆ ทั้งปวง

การกัดเซาะของแม่น้ำโคโลราโด ทำให้เกิดหุบเหวกว้างลึกต่างกันไป โดยเฉลี่ยลึกประมาณ ๑.๖ กิโลเมตร ส่วนที่เป็นริมหุบผาทางด้านใต้ (South Rim) ลึก ๑,๒๕๐ เมตร และริมหุบผาทางด้านเหนือ (North Rim) ลึกถึง ๑,๗๖๗ เมตร ส่วนช่วงกว้างของหุบเหว บางช่วงกว้างถึง ๒๙ กิโลเมตร และ บางช่วงกว้างเพียง ๘ กิโลเมตร ส่วนความยาวนั้นได้หอดตัวยาวคดเคี้ยวรวมกัน เป็นระยะทางประมาณ ๔๕๓ กิโลเมตร สำหรับริมหุบผาทางด้านเหนือ คือ ที่ราบสูงไคบับ (Kaibab) สูงกว่าริมหุบผาทางด้านใต้ที่เป็นที่ราบสูงโคโคโนโน (Coconino) ราว ๓๖๕ เมตร สายน้ำทางด้านเหนือของหุบเข้าแกรนด์ แคนยอน ทำให้เกิดหุบเหวย่อยต่าง ๆ มากมาย เราสามารถเห็นได้ชัดถึงการกัดเซาะของแม่น้ำโคโลราโดในบริเวณนี้ ส่วนสายน้ำทางด้านใต้นั้น ไหลผ่านไปโดยไม่กัดเซาะ เป็นหุบเหว ทั้งนี้ ตลอดเส้นทางของหุบเข้าแกรนด์ แคนยอนก้อนหินและภูเขา ได้ถูกกัดเซาะพังทลาย เศษหินที่อยู่ตามกันบึงของแม่น้ำนั้น ยิ่งทำให้แม่น้ำไหลเขี้ยวยิ่งขึ้น

หุบเขาแกรนด์ แคนยอนเป็นอุทยานแห่งชาติและสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญยิ่งของสหรัฐอเมริกา เพราะมีภูมิประเทศที่สวยงามมหัศจรรย์มาก ประกอบด้วยหุบผา หุบเหวลึกซัน มีบางส่วนที่เป็นเหมือนหอคอยที่ร้าบ และแม้แต่ส่วนที่เป็นน้ำตกย่อย ๆ บรรยากาศและสีสันของหุบเหวและหุบผาในแกรนด์ แคนยอนนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามโมงยามของเวลาในแต่ละวันและตามช่วงฤดูกาลด้วย ในยามรุ่งอรุณ แสงพระอาทิตย์สะท้อนหุบเหวและหน้าผา เป็นสีเงินสีทองเลื่อมรายเหนือหุบเหว สีน้ำเงินอยู่เบื้องล่าง ส่วนยามเย็นพลบค่ำ แสงพระอาทิตย์จะบานหน้าผาเป็นสีกุหลาบเข้ม เมื่อเวลา墓ีฝนตก น้ำฝนส่วนมาก จะระเหยไปก่อนตกถึงกันหุบเหว ทำให้พื้นที่ริมแม่น้ำโคโลราโดมีลักษณะเป็นทะเลทรายแห้งแล้ง แต่ริมหุบผาด้านหนึ่งอยู่สูงกว่าด้านใต้มากนั้น มีหิมะปกคลุมอยู่ในช่วงฤดูหนาวจนถึงต้นเดือนพฤษภาคม ถ้าไม่เข้าจากเบื้องล่าง หุบเหวขึ้นไปในทุกระดับความสูง ๓๐๐ เมตร จะพบว่ามีภูมิอากาศที่เปลี่ยนไปทั้งนี้ นอกจากภูมิอากาศที่ต่างกันอย่างมากนี้แล้ว ยังมีภูมิอากาศแบบอื่นอีก เช่น แบบที่ร้าบทุนดราก แบบป่าไม้เขตตอบอุ่นและแบบป่าสน ถ้าจะเดินทางจากริมผาของหุบเหวด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่ง ก็จะผ่านเขตนิเวศน์ของสิงโตชีวิตถึง ๗ เขตด้วยกัน ในบริเวณริมผาทางด้านหนึ่งเป็นเขตที่มีป่าไม้ด้วย

แม่น้ำโคโลราโดในหุบเขาแกรนด์แคนยอน

ทุบเข้าแกรนด์แคนยอน

แกรนด์แคนยอน

สำหรับแม่น้ำโคโลราโดนั้น เป็นส่วนหนึ่งของระบบแม่น้ำโคโลราโดทั้งหมด ในช่วงดูไบไม่ผลิแม่น้ำโคโลราโดได้รับน้ำจากหิมะที่ละลายมาจากเทือกเขา ร็อกกี้ (Rocky Mountains) ทางตอนใต้ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำโคโลราโด นั่นเอง สายน้ำโคโลราโน้นอาจเป็นกระแสน้ำที่เชี่ยวและพัดพาตะกอนมาวันละ หมื่น ๆ ตัน ล้าน้ำสาขาที่รับน้ำจากหิมะละลายเป็นตัวการสำคัญที่กัดเซาะ

ให้หุบเขากว้างขึ้น โดยมีสายลม น้ำค้างแข็ง และน้ำฝนช่วยกันกัดกร่อนอีกนานกว่า ๕ ล้านปี ส่วนเหวลีกทรงกลางนั้น เป็นผลงานของแม่น้ำโคโลราโดทั้งนี้นักสำรวจยุคแรก ๆ เข้าใจว่าแม่น้ำโคโลราโดกัดเซาะตัวเองลึกลงเรื่อย ๆ มาจนถึงระดับปัจจุบัน แต่ตามความเป็นจริงแล้ว แม่น้ำโคโลราโดอยู่ต่ำลง ตำแหน่งเดิมตลอดเวลา คือ สูงกว่าระดับน้ำทะเลราว ๖๐๐ เมตร พื้นดินต่างหากที่ยกตัวสูงขึ้นอย่างช้า ๆ จนแรงกัดเซาะของแม่น้ำยังคงรักษาตำแหน่งพื้นที่ของมันไว้ได้ในขณะที่ผนังหุบเหวยกตัวสูงขึ้น

ชั้นหินที่มีอายุต่าง ๆ กันเรียงซ้อนกันนั้น แสดงให้เห็นถึงการยกตัวของหินขึ้นทีละขั้น ชั้นบนสุดคือหินปูนที่เรียกว่า Kaibab Limestone ชั้นต่อมามีคือ หินทราย เรียกว่า Coconia Sandstone และยังมีชั้นหินต่าง ๆ อีกหลายชั้นอยู่ถัดลงไป จากเบื้องลึก ตำแหน่งต่ำสุดคือ โตรการาตรที่แม่น้ำโคโลราโดไหลผ่านเมื่อสองพันล้านปีก่อน หินผาสีเข้มบริเวณนี้เคยเป็นส่วนหนึ่งของแนวเขายุ่งพะเพย ฯ กับเทือกเขาหิมาลัย ซึ่งเทือกเขานี้ได้ทลายลงเป็นที่รับและถูกแทนที่ด้วยทะเลตื้น ๆ หินปูนในชั้นที่เคยเป็นทะเล จึงมีชาnofoschil แพลงก์ตอน ที่มีอายุมากกว่าหนึ่งพันล้านปี หินผานี้ยังบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ ของธรรมชาติยุคโบราณที่ซึ่งเทือกเขากลายเป็นที่รับจมอยู่ใต้เลนยังคงมีรอยเท้าของสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ และสัตว์เลี้ยงคลาน มีชั้นหินที่เคยเป็นหนองบึงทะเลรายและต่อมามาเป็นทะเลมีปะการังอาศัยอยู่ แม่น้ำเริ่มไหลกัดเซาะพื้นที่บริเวณนี้เมื่อ ๖ ล้านปีก่อน ทั้งนี้ เมื่อลavaไหลลงมายังปลายด้านหนึ่งของโตรการาเมื่อไม่ถึง ๑ ล้านปีก่อนนั้น หุบผาชันแห่งนี้ก็ลึกได้ ๑๕ เมตรแล้ว

ภูมิประเทศในหุบเขางานต์แคนยอน
(ภาพโดยสุภาศิริ omaatyukul)

หุบเขาแกรนด์ แคนยอน แต่เดิมเป็นที่อยู่ของชนพื้นเมืองอินเดียนแดงเผ่าอาณาชาซี (Anasazi) สำหรับประวัติการค้นพบหุบเขาแกรนด์ แคนยอนนี้ มีหลักฐานว่าชาวยุโรปที่ได้พบเป็นกลุ่มแรก นำโดยนักสำรวจชาวสเปนชื่อ Francisco Vazques de Coronado ซึ่งออกเดินทางจากสเปนใหม่ หรือปัจจุบันคือประเทศเม็กซิโก เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๕๔๐ และได้พบหุบเขาแกรนด์ แคนยอนในปัจจุบันเอง แต่ด้วยข้อจำกัดที่ไม่สามารถเข้าไปลึกได้จึงไม่สามารถเข้าไปสำรวจได้เท่าไหร่นั้น ดังนั้น การสำรวจหุบเขาแกรนด์ แคนยอน อย่างจริงจังและทั่วถึง จึงได้ทำหลังจากนั้นอีก ๓๐๐ ปี โดยเริ่มเมื่อทศวรรษที่ ๑๘๕๐ ที่ได้มีการส่งคนมาต่าง ๆ ไปสำรวจกัน

ตามเส้นทางที่จะเดินทางไปยังหุบเขาแกรนด์ แคนยอนในรัฐอริโซนา นั้น ต้องผ่านภูมิประเทศลักษณะต่าง ๆ อีกมาก many ที่น่าสนใจคือ ทะเลรายสี และป่าไม้ที่กล่าวเป็นที่นิ่น

ในบริเวณที่เป็นทะเลรายสี (Painted Desert) นั้น เกิดจากแร่ธาตุที่ทำให้พื้นของทะเลรายเป็นสีสันต่าง ๆ รวมกับจิตกรรมได้มาวัดและแต่งแต้มสีสันไว้ ห้องทะเลรายสุดลูกโลกตามีสีสันต่าง ๆ งดงามมากจริง ๆ ทั้งสีขาว สีเทา สีแดง สีส้ม สีเหลือง สีน้ำเงิน และบางช่วงก็ดูเป็นสีรุ้ง

ภูมิประเทศในทะเลรายสี (ภาพโดยสุภากิริ อมาตยกุล)

ที่อุ่นหะเลทรารายสี (ภาพโดยสุภาริ อมາตยกุล)

ในท้องทะเลรายนี้ มีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ ป่าไม้ที่กลalyเป็นหิน (Petrified Forest) อันเป็นปฏิกิริยาของแร่ธาตุที่กระทำต่อต้นไม้ที่แห้งตาย ท่อนไม้เกลี้องกลาดหอดด้วยกระบวนการไฟไปทั่ว ทั้งท่อนชุงขนาดใหญ่และ ท่อนไม้เล็ก ๆ ต่างก็แห้งและแข็งจนกล้ายเป็นหิน ซึ่งเมื่อ ๒๐๐ ล้านปีที่ผ่านมา น้ำในบริเวณนี้คือป่ากีรังร้อนชื้น มีที่ราบต่ำ น้ำท่วมถึง มีภูเขาไฟคุกรุน เต็มไปด้วย สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำและสัตว์เลี้ยงคลานขนาดใหญ่ ต้นไม้ชนิดต่าง ๆ ที่อยู่ในป่านี้ เมื่อกาลเวลาผ่านไป ก็ได้ล้มตายลง ทั้งจากการแก่ตาย ไฟไหม้น้ำท่วม โรคภัย และ สาเหตุอื่น ๆ บางส่วนถูกน้ำพัดพาลงมาอยู่ที่ต่ำ และบางส่วนสะสมอยู่ตามริมฝั่ง แม่น้ำ ต่อมากูกรายและโคลนดิน ตลอดจนถ้าถ่านภูมิข้าไฟทับถม ทำให้ห่อนชุง ท่อนไม้เหล่านั้นขาดออกซิเจนและค่อย ๆ ตายไป ในขณะเดียวกันก็เริ่มมี การเปลี่ยนแปลงภายในเยื่อไม้ แร่ธาตุต่าง ๆ ที่ถูกน้ำพัดพาซึ่งเข้าไปในเยื่อไม้นั้น ๆ ได้ทำปฏิกิริยาอย่างช้า ๆ จนเกิดการตกผลึกเป็นหินตามส่วนต่าง ๆ ของไม้ จนทำให้ห่อนไม้นั้นกล้ายเป็นหินในที่สุด

ภูเขาในทะเลตรารายสี (ภาพโดยสุภาริ อมามยกุล)

ไม้ที่กล่าวไปเป็นหิน

การตกผลึกและตกตะกอนของแร่ธาตุในเนื้อไม้เหล่านี้ มีทั้งที่เป็นแร่ ควอชต์และอัญมณีชนิดต่าง ๆ ด้วยทำให้ท่อนไม้เหล่านี้มีสีสันต่าง ๆ ตามลักษณะ ของแร่ธาตุ เช่น แร่ควอชต์ทำให้กล่าวเป็นสีขาว สีแดงของแร่เหล็กทำให้เป็นสีแดง สีส้ม สีเหลือง สีน้ำเงิน และสีเขียว ส่วนแร่คาร์บอนและแมงกานีส ทำให้เป็น สีดำ เป็นต้น บางส่วนก็เป็นสีสันที่ซัดเจน บางส่วนก็เกิดการผสมผสาน ระหว่างสี ดูงดงามแปลกตา ไม่มีรูปแบบหรือบรรทัดฐานที่แน่นอน นับเป็น ความมหัศจรรย์ทางธรรมชาติที่ถูกสร้างสรรค์ตลอดช่วงเวลา ๒๐๐ ล้านปี เมื่อเวลาผ่านไป ก็เกิดการทับถมของหน้าดินและหินเป็นชั้น ๆ จนประมาณ ๖๕ ล้านปีก็ได้เกิดการปรับเปลี่ยนทางธรณีวิทยาอีก ต่อมาในช่วง ๑๐ ล้านปี เกิดการผลักดันของพื้นภาคใต้ผิวโลกทำให้เกิดเป็นแนวเทือกเขาเรือกี้ และ

ภายในห้องชุดที่กล่าวไปเป็นหิน (ภาพโดยสุภารัตน์ อามาตยกุล)

ที่ราบสูงโคโลราโดถูกยกสูงขึ้นมา ทำให้สิ่งที่ถูกหับตามภายในได้นั้นถูกนำกลับขึ้นมาบนผิวโลกอีกด้วย ซึ่งก็รวมถึงบรรดาไม้ที่กลایเป็นหินเหล่านั้น นักธรณีวิทยา และนักวิทยาศาสตร์ต่างทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางธรรมนีวิทยาเหล่านี้ พวกเขากล่าวว่าได้ค้นพบจากของฟอสซิลที่ถูกหับตามด้วย ทำให้ได้เรียนรู้ถึงวิวัฒนาการของชีวิตสัตว์และพืชต่าง ๆ ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์เป็นต้นมา

นักธรณีวิทยาเชื่อว่า ณ บริเวณทะเลรายสีและป่าไม้ที่กลัยเป็นหิน เมี้ยວ่าจะไม่ใช่ศูนย์กลางของวัฒนธรรมและอารยธรรมโบราณ แต่ก็เชื่อว่าเป็นจุด (melting pot) ที่เชื่อมโยงผสมผสานระหว่างชนพื้นเมือง

ในการย้อมสีของประวัติศาสตร์ ๓ กลุ่ม คือ พวกอนชาซีจากทางเหนือและตะวันออก พากโมโกลลอน (Mogollon) จากทางใต้ และพากชินากัว (Sinagua) จากทางตะวันตก เรื่องราวของการเชื่อมโยงผสมผสานระหว่างชนกลุ่มเหล่านี้มีน้อยมาก และไม่มีหลักฐานว่ามีการต่อสู้ทางการเมืองกันระหว่างกลุ่มชนเหล่านี้เลย ชากรัตถุโบราณบางชิ้นซึ่งให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่าง ๒ ถึง ๓ อารยธรรมด้วยกัน ซึ่งกล่าวได้ว่าชนกลุ่มเหล่านี้อยู่ด้วยกัน

ไม้กลัยเป็นหิน (ภาพโดยสุภาวดี อมาตยกุล)

อย่างสันติ ชากรักหักพังที่คันพบยังแสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน หลากหลายชุมชน มีบ้านและที่อยู่อาศัยเป็นลักษณะของการชุมชนไปได้ดินบ้าง สร้างที่อยู่อาศัยตามถ้ำบ้าง ส่วนวัสดุที่ใช้ก่อสร้างมีทั้งอิฐ หิน ดิน โคลน และไม้ นอกจากนี้ยังมีการพบรากของเครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อการยังชีพในยุคโบราณ ด้วย

บังมีสถานที่อีกแห่งหนึ่งในรัฐอريโซนา คือ แคนยอนเดอเชลลี่ (Canyon de Chelly) เป็นภูมิประเทศที่มีผนังหินสูงตระหง่านแต่มีความสูงโดยเดียวและ มีอิทธิพลต่อชีวิตและความเชื่อของผู้คนที่อาศัยอยู่อย่างมาก แคนยอนเดอเชลลี่ ไม่ได้เป็นหุบเขาโดด ๆ แต่เป็นหมู่หุบผาซึ่งกว้างที่แม่น้ำไวลเออร์กัดเซาะจน กร่อนลึกเข้าไปในหินทรายสีแดงของที่ราบสูงฟิอังส์ (Fiance) ผนังลึกตั้งแต่ ๙ เมตร จนถึง ๓๐ เมตร ต่างกันไปในแต่ละจุด สูงชัน แต่ก็มีความเรียบลื่น ริ่วลายสีเข้มคล้ายແสนบสีที่วาดทาไว้บนผนังหุบผานั้น เรียกกันว่า “สีเคลือบเงา ทะเลขราย” เกิดจากน้ำที่มีแร่ธาตุไหลผ่านผิวน้ำของแผ่นหินมานานเป็น ล้าน ๆ ปี ทั้งนี้ แม้ว่าน้ำและน้ำค้างแข็งจะกัดเซาะขอบผาหินจนแตกร้าว กล้ายเป็นเศษหินร่วงหล่นสู่ก้นหุบเหว แต่ปราภูมีเศษหินหลงเหลืออยู่ น้อยมาก เพราะไม่นานหลังจากนั้น เศษหินก็ได้ผูกกล้ายเป็นทรายและถูกลม พัดพาไป พื้นหุบผากว้างจึงดูเรียบสะอาดตา โดยเฉพาะในฤดูใบไม้ผลิ เมื่อธารน้ำไหลผ่านเลี้ยวไปตามสันดอนทราย ได้ช่วยหล่อเลี้ยงสวนผลไม้เล็ก ๆ ของชนเผ่านา瓦霍ได้ เช่น ต้นพิชและแอปเปิล ส่วนฤดูหนาวนั้น แม้ว่า อากาศจะเยือกเย็น แต่มีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานอยู่เสมอ ตรงเชิงผาสูงตระหง่านนั้น มักจะมีซอกผาเว้าลึกเข้าไป เป็นที่ตั้งของชากรสิ่งก่อสร้างที่ทำจากหินของ ชนเผ่านาวา霍

นี่คือเรื่องราวของสถานที่สำคัญ ๆ ในรัฐอريโซนา ซึ่งเป็น ๑ ใน ๔ รัฐที่ ต่างมีมุนหนึ่งชนติดกันจนกล้ายเป็น “สีมูรัฐ” ในประเทศไทยหรือเมริกา ดิฉันยัง มีสถานที่ที่น่าสนใจอีก ๓ รัฐคือ รัฐยุทาห์ รัฐโคโลราโด และรัฐนิว เม็กซิโก ที่จะขอนำมาเสนอ กันต่อไปในฉบับหน้า ขอได้โปรดติดตามกันต่อไป สวัสดีค่ะ...

ภาพประกอบบางส่วนโดย สุภาริ อมาตยกุลและบางส่วนจากเว็บไซต์
หนังสืออ้างอิง

1. Redfern, Ron. The Making of a Continent. New York : Time Books. 1983
2. Mountains : The Illustrated Library of the Earth. USA : Rodale Press, Inc. 1994
3. National Geographic Society Restless Earth : Nature Awesome Powers. USA : National Geographic Society. 1997
4. Elsom, Derek. Earth : The Making, Shaping and Workings of a Planet. New York : Marshall Editions Developments Limited. 1992
5. Allan, Tony; and Andrew Warren. Deserts : The Encroaching Wilderness. New York : Oxford University Press. 1993
6. Geographica : The Complete Illustrated Atlas of the World. New York ; Welcome Rain Publishers Llc. 2000
7. Reader's Digest. Our National Parks : America's Spectacular Wilderness Heritage. New York : The Reader's Digest Association, Inc. 1985
8. Reader's Digest. See the USA the Easy Way. New York : The Reader's Digest Association, Inc. 1995
9. The World's Greatest Places. Munich :Verlag Wolfgang Kunth GmbH & Co.KG. 2009

สปิริตแห่งอาเซียน ในกรุงเทพฯ

“ในกรุงเทพฯ มีสถานทูตอาเซียนกี่แห่ง?” มักจะเป็นคำถามแรก ๆ จากนักการทูตอาเซียนที่เพิ่งเดินทางมารับหน้าที่ในประเทศไทยหร่านมาด ๆ เสมอ

คำตอบก็คือ หกประเทศ ได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย พิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม ซึ่งขาดก็เพียง พม่า ลาว กัมพูชา และสิงคโปร์ ที่ยังไม่มีสถานทูตในเมืองหลวงแห่งสาธารณรัฐอิسلامอิหร่าน และเพื่อให้เข้าสมัยกับการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community – AEC) วันนี้ ผู้อ่านจะมาเล่าให้ฟังว่าพวกเรานักการทูตอาเซียนในกรุงเทพฯ อยู่กันอย่างไรและทำอะไรกันบ้างนะครับ

* เลขานุการเอก และกองสุลปประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเทพฯ

สถานทูตอาเซียนหั้งหกประเทคโนโลยีกล่าวมาข้างต้น รวม ๆ กันแล้ว มีเจ้าหน้าที่การทูต และเจ้าหน้าที่สนับสนุน รวมถึงครอบครัว เกือบ ๑๐๐ คน มีตั้งแต่สถานทูตที่มีเจ้าหน้าที่เพียง ๒-๓ คน อย่างเช่นสถานทูตบรูไน ดารุสซาลาม ไปจนถึงสถานทูตที่มีเจ้าหน้าที่ร่วม ๒๐ คน อย่างเช่นสถานทูต อินโดนีเซีย ซึ่งสำหรับประเทศไทยนั้น นับว่าอยู่ในระดับกลาง ๆ เพราะมีเจ้าหน้าที่หั้งหก ๖ คน (เอกสารราชทูต + ๕) แต่สถานทูตที่ต้องดูแล คนชาติตัวเองเยอะที่สุดต้องยกให้สถานทูตพิลิปปินส์ เพราะมีชาวพิลิปปินส์ อาศัย ทำงาน และเริ่มมาเปลี่ยนรีช่าที่เกาะคิซของอิหร่านอยู่เป็นประจำ รวมแล้วประมาณหนึ่งหมื่นคน โดยจากหั้งหกสถานทูตอาเซียน มีสถานทูตไทย และสถานทูตเวียดนาม ที่มีสำนักพำนิชย์ซึ่งรับผิดชอบภารกิจส่งเสริมการค้า ระหว่างประเทศตั้งอยู่ด้วย และมีเพียงประเทศไทยและมาเลเซียเท่านั้น ที่มีตัวแทนขององค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวปฏิหน้าที่อยู่ในอิหร่านด้วย

สถานทูตอาเซียนในอิหร่านรวมตัวกันจัดตั้งสมาคมขึ้นมาสองสมาคม ได้แก่ คณะกรรมการด้านการกีฬาและวัฒนธรรม (Asean Sport and Cultural Committee - ASCC) โดยแต่งตั้งตัวแทนจากแต่ละประเทศเข้าเป็นกรรมการ และมีการประชุมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ทางวัฒนธรรมและกีฬาระหว่างสถานทูตอาเซียน โดยแต่ละสถานทูตเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาในแต่ละรอบปี และมีการแจกรางวัลให้กับผู้ชนะเลิศ

ด้วยในช่วงท้ายปี อาทิ สถานทูตบรูไนฯ เคยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันวิ่ง มินิมาราธอน (ซึ่งเป็นกิจกรรมแรกที่ผมและภรรยาเข้าร่วม หลังจากที่เดินทาง มาบับต้าแห่งได้ไม่ถึงหนึ่งสัปดาห์) สถานทูตอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพจัด การแข่งขันแบดมินตัน สถานทูตพิลิปปินส์เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันโบว์ลิง สถานทูตเวียดนามเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันปิงปอง ฯลฯ

อีกสมาคมหนึ่ง คือ กลุ่มสตรีอาเซียน (Asean Ladies Circle - ALC) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มภริยานักการทูต และนักการทูตสตรีอาเซียน โดยมีภริยาเอกอัครราชทูตอาเซียนทุกประเทศเป็นประธานกิตติมศักดิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานทูตอาเซียน และจัด กิจกรรมต่าง ๆ อาทิ คอฟฟี่มอร์นิ่ง ซึ่งแต่ละสถานทูตผลัดเวียนกันเป็นเจ้าภาพ ในแต่ละเดือน จัดการทัศนศึกษาไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์และสถานที่ที่น่าสนใจ ต่าง ๆ และร่วมมือกับกลุ่มสตรีอื่น ๆ ในอิหร่าน อาทิ กลุ่มสตรีนักการทูต (Diplomatic Ladies Group – DLG) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มภริยา นักการทูตทุกประเทศในอิหร่าน ในการส่งเสริมความสัมพันธ์และจัดกิจกรรม ร่วมกันเป็นประจำ โดยทั้ง ASCC และ ALC เป็นอิสระจากกัน และต่างดำเนิน กิจกรรมของตนไปอย่างแข็งขัน แต่ในแต่ละปีจะมีกิจกรรมที่ทั้งสองสมาคม จะร่วมมือกันอยู่อย่างน้อย ๑ กิจกรรม ซึ่งเรียกว่าเป็นไฮไลท์ของปี ได้แก่ วันครอบครัวอาเซียน (ASEAN Family Day) แต่ละสถานทูตฯ จะเวียนกันเป็น เจ้าภาพจัดวันครอบครัวอาเซียน โดยเชิญสมาชิกอาเซียนทั้งหมดในอิหร่าน ทั้งที่เป็นคณะทูต และที่ไม่ใช่คณะทูตเข้าร่วมงาน โดยภายในงาน นอกจาก จะมีการแจกรางวัลให้แก่ผู้ชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ซึ่งจัดโดย ASCC แล้ว ยังมีการจัดเลี้ยงอาหารประจำชาติเจ้าภาพ และมีกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็ก ๆ และมีการแสดงของแต่ละชาติ ทำให้งานเต็มไปด้วยรอยยิ้มและ เสียงหัวเราะ ซึ่งนอกจากจะสร้างความสนุกสนาน ยังสร้างความอบอุ่นให้กับ ผู้เข้าร่วมงานเสมอ ๆ เพราะแม้จะอยู่ห่างไกลบ้านเกิดเมืองนอน แต่ก็เหมือน ได้มาอยู่ท่ามกลางเพื่อนพ้องน้องพี่ย่างแท้จริง

นอกจากนี้ สถานทูตอาเซียน ยังรวมตัวกันจัดกิจกรรมเพื่อสังคมเสมอ ๆ อาทิ งานบชาาร์การกุศล เพื่อนำเงินบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิในอินโดนีเซีย เมื่อปี ๒๕๕๔ หรือการอกร้านจัด ASEAN Bazaar เมื่อต้นปี ๒๕๕๕ โดยแต่ละประเทศก็นำสินค้าหัตถกรรม และอาหารประจำตามาอกร้าน และเชิญชวนนักการทูตจากประเทศอื่น ๆ รวมถึงชาวอิหร่านเข้าร่วมงาน ซึ่งงานบชาาร์การกุศลก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และนอกจากจะช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันแล้ว ยังสามารถสะท้อนให้ผู้เข้าร่วมงานเห็นถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชาวอาเซียนอีกด้วย

พกว่าเรานักการทูตชาวอาเซียนในอิหร่านสนิทสนมกันมาก เพราะพบปะกันบ่อยครั้งในงานเลี้ยงวันชาติต่าง ๆ และมีการจัดกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกทั้งยังมีการพบปะหารือกันในระดับต่าง ๆ เสมอ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อาทิ การรับประทานอาหารร่วมกันของเอกอัครราชทูตอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ในอิหร่านและในภูมิภาค ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และบางครั้งเอกอัครราชทูตจากประเทศอาเซียนอื่นที่ไม่ได้มีสถานทูตในอิหร่าน อาทิ สิงคโปร์ ก็จะแวงเวียนมาเยี่ยมเยียนและเข้าร่วมการหารือกับเอกอัครราชทูตอาเซียนด้วย และเวลาที่โครงได้ข่าวสารอะไรก็มักจะโทรศัพท์หากันและกันเพื่อแบ่งปันข้อมูลและเชื่อข่าวสารด้วย

ในส่วนตัวของผมเอง ในฐานะกงสุล ก็มีการแwareเวียนไปพบกับกงสุลประเทศอาเซียนอยู่สี่สาม่าเสมอ เพื่อหารือและแลกเปลี่ยนแนวทางในการทำงานในภารกิจที่เหล่ากงสุลต้องรับผิดชอบ อาทิ การดูแลคนสัญชาติของตนที่ถูกคุมขังในคุก หรือการจัดทำแผนพยพในกรณีเหตุฉุกเฉิน ซึ่งแน่นอนว่าแต่ละประเทศมีการเตรียมการเพื่อรับสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้แล้วในระดับที่ต่างกันไป แต่ข้อคิดเห็นและข้อมูลที่เราแลกเปลี่ยนกันอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา ก็ทำให้ได้เรียนรู้ถึงข้อมูลอีกด้านหนึ่ง ซึ่งเราอาจจะไม่ได้ไปสัมผัสหรือศึกษาด้วยตนเอง แต่อาจเป็นประโยชน์ในการเป็นทางเลือกในยามคับขันก็เป็นได้

และแน่นอนว่า เมื่อมีการพบปะ ก็ต้องมีการจากลา เพราะการหมุนเวียนของเจ้าหน้าที่การทูตเกิดขึ้นเป็นประจำ และในยามที่มีเพื่อนักการทูตชาวอาเซียนครบวาระประจำการ และต้องเดินทางกลับประเทศ พวกราก็จะจัดงานเลี้ยงส่งให้เข้าและครอบครัว และอาจเลี้ยงต้อนรับเจ้าหน้าที่คนใหม่ในโอกาสเดียวกันด้วย หากเดินทางมารับตำแหน่งได้ทันกัน ซึ่งจะมีการเชิญสมาชิกจากสถานทูตอาเซียนทั้งหมดเข้าร่วมงาน และแต่ละครอบครัวก็มักจะทำอาหารประจำชาติติดไม้ติดมือมาร่วมงานด้วยเสมอ ทำให้เป็นงานเลี้ยงที่มีความหลากหลายและรสชาติแห่งอาเซียนอย่างครบถ้วน และอบอุ่นไปด้วยความอบอุ่นเป็นกันเองอย่างแท้จริง และคนที่อยู่มาก่อนก็จะบอกเล่าถ่ายทอดประสบการณ์และเทคนิคการทำงานในอิหร่านให้กับผู้ที่มาใหม่อย่างไม่หวงเหหน ข้อมูล เพราะมองว่าล้วนเป็นเพื่อนเป็นพี่เป็นน้องกันทั้งนั้น และในโอกาสงานเลี้ยงส่งเหล่านั้น พวกรากมีการกล่าวอะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเป็นเกียรติให้กับผู้ที่กำลังจะจากไปและต้อนรับผู้ที่มาใหม่เสมอ ๆ และข้อสรุปหนึ่งที่ชัดเจนและได้รับการสะท้อนและเอ่ยถึงเสมอ ๆ ก็คือ พวกราชาราอาเซียนทุกคนต่างรู้สึกว่า พวกราเป็นมากกว่าแค่คนรู้จักหรือเพื่อนร่วมงาน และยิ่งสภากาชาด ซึ่งเปี่ยมไปด้วยความมายากลำบากจากสถานการณ์ที่อิหร่านถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจโดยสหราชอาณาจักรและประเทศไทยตาก ความไม่แน่นอนจากความเสี่ยงว่า

ความล้มเหลวในการเจรจาเรื่องการพัฒนานิวเคลียร์ของอิหร่านจะนำไปสู่สังคม
หรือการใช้กำลังระหว่างอิหร่านกับฝ่ายตรงข้าม รวมถึงข้อจำกัดทางสังคม
ต่าง ๆ ในอิหร่าน ที่ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละวันของพวกราทุกคน
เต็มไปด้วยความท้าทาย จะหนักหน่วงขึ้นเท่าไรร ก็เหมือนยิ่งทำให้พวกรารัก^๑
และสนิทสนมกันมากขึ้นเท่านั้น และแม้ในครั้งแรกที่พวกราพบเจอกัน
เราอาจจะเป็นคนไทย คนอินโดเนเซีย คนบราโภ คนฟิลิปปินส์ คนมาเลเซีย^๒
หรือคนเวียดนาม แต่เมื่อเราจากอิหร่านไป ความสัมพันธ์อันใกล้ชิด และ^๓
ประสบการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่พวกราได้ประสบร่วมกัน ได้หล่อหลอม^๔
ให้พวกราได้กล้ายเป็นชาวอาเซียนอย่างแท้จริง

นี่แหล่ะครับ คือสปิริตแห่งอาเซียนในอิหร่าน

ກົງົນພຣະຮາຫານ ໃນແຂວງເຊີຍຂວາງແລະ ກາຮສ້າງອາຄາຣຄອມພິວເຕອີ່ ໃນແຂວງຫຼວພັນ

ສາມາຄມໄທ-ລາວເພື່ອມິຕຣາພ

ໃນປີ ໨໬໬໬ ສາມາຄມໄທ-ລາວ
ເພື່ອມິຕຣາພ ໄດ້ດຳເນີນກິຈຈະມະກະບັນ
ຄວາມສັນພັນຮູ່ປະຊານຕ່ອປະຊານໃນ
ໄທ-ລາວ ຕລອດປີ ທັງນີ້ ມີໂຄຮງກາສຳຄັນ
໢ ໂຄງກາຣ ຄືອ

- ກົງົນພຣະຮາຫານປີ ໨໬໬໬ ໃນແຂວງເຊີຍຂວາງ
- ກາຮຈັດສ້າງອາຄາຣຄູນຍົກຄອມພິວເຕອີ່ ແລະ ອ້ອງປົງປັບຕິກາຣວິທີຍາສາສຕຣ
ໃໝ່ແກໂໂງຮັບຮັນມັງມສມບູຮົນ ເມືອງເວີຍງໄໝ ແຂວງຫຼວພັນ ທັງ ໩ ໂຄງກາຣອູ່ໃນ
ແຂວງທາງໜຶນຂອງ ສປປ. ລາວ

ກົງົນພຣະຮາຫານປີ ໨໬໬໬ ໃນ ສປປ. ລາວ

ໃນປີ ໨໬໬໬ ທຽບພຣະກຽນາໂປຣດເກລ້າ ພຣະຮາຫານຝ້າພຣະກົງົນເທີໄປ
ທອດຄວາຍທີ່ວັດສີພມ ເມືອງຄຸນ ແຂວງເຊີຍຂວາງ ຕາມຄຳຂອພຣະຮາຫານຈາກ
ກະທຽວກາຣຕ່າງປະເທດ ຄຳຂອດັກລ່າວເປັນຂໍ້ເສນອ່ວມຂອງສາມາຄມໄທ-ລາວ
ເພື່ອມິຕຣາພ ແລະ ສາມາຄມລາວ-ໄທຍເພື່ອມິຕຣາພ

วัดสีพม เมืองคุน
แขวงเชียงขวาง

ดร.วีรพงษ์ รามางกูร นายกสมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ ได้อัญเชิญ
ผ้าพระภูชน์พระราชทานไปทอดถวาย ณ วัดสีพม ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศ
ได้มอบหมายให้นายกสมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ อัญเชิญภูชน์พระราชทาน
ไปทอดใน สปป. ลาว อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๔

แขวงเชียงของเป็นถิ่นกำเนิดของคนพวน ผู้นำ สปป. ลาว หลายท่าน เป็นชาวพวน อาทิ ท่านพูมี วงศ์วิจิต อธิบดีประธานประเทศ สปป. ลาว อนึ่ง มีคุณไวย เชื้อสายพวนกว่า ๒ ล้านคน บรรพบุรุษไทยพวนได้เข้ามาพำเพุงพระบรมโพธิสัมภาร มาตั้งแต่แผ่นดินกรุงศรีอยุธยา และต้นรัตนโกสินทร์ คนไทยพวนได้จัดตั้งชุมชน ไทยพวนแห่งประเทศไทยมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๗

เดิมวัดสีพม เป็นวัดเก่าแก่ สร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๗๔ (พ.ศ. ๒๕๑๗) โดยเจ้าล้านคำกองได้นำพากษาเมืองพวนสร้างวัดนี้ขึ้น วัดนี้ถูกทรงครามทำลาย มากลายครั้ง จนเหลือแต่ซากเจดีย์ ๑ องค์ และท่านพูมี วงศ์วิจิต ได้ระดมปัจจัย ก่อสร้างอุโบสถขึ้นมาใหม่เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๖ (พ.ศ. ๒๕๓๗)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ สมาคมไทย-ลาวเพื่อมนตรภาพ ได้เริ่มถวาย สิ่งปลูกสร้างแก่วัดที่ได้รับพระราชทานผ้ากฐิน เพราะเลิงเห็นว่ามีผู้ร่วมโดยเสด็จ พระราชนกุศลพอสมควร และการถวายถาวรวัตถุเพื่อการพิธีศาสนาใน สปป. ลาว นอกจากจะเป็นรูปธรรมซัตตนเจนแล้ว ยังช่วยลดภาระแก่วัดและชาวบ้านในการบริหารปัจจัยที่รวมได้จากการโดยเสด็จพระราชนกุศล

หอเจก (ศาลาກлагงเบรี่ยญ) วัดพุมสิลา แขวงสะหวันนะเขต

ในปี ๒๕๕๓ สมาคมจังได้ช่วยจัดสร้างหอเจก (ศาลาກлагงเบรี่ยญ) ที่วัดพุมสิลา เมืองไกสอน พมวihan แขวงสะหวันนะเขต อุyu่ห่าง ๒๐๐ เมตร จากบ้านเกิดของนายไกสอน พมวihan ประธานประเทศ สปป. ลาว คนแรก หอเจกดังกล่าวเป็นอนุสรณ์เพื่อระลึกถึงนายไกสอน

ในปี ๒๕๕๔ สมาคมได้ช่วยปรับปรุงภูมิทัศน์วัดพระธาตุดุนละมานี แขวงอัດตะปือ ซึ่งอยู่ห่าง ๓๐๐ เมตรจากบ้านพักของพลเอกจุ่มมาลี ไชยะสอน ประธานประเทศ สปป. ลาว คนปัจจุบัน วัดนี้ มีสัญปบรรจุอัฐิของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของลาว นอกจากการปรับปรุงภูมิทัศน์ของวัดแล้ว ยังได้สร้างศาลา กันแดด/ฝน ให้แก่สัญปอัฐิของพระเจ้า-ไชยเชษฐาธิราชด้วย

สำหรับกฐินพระราชทานในปี ๒๕๕๕ แขวงเชียงขวางได้ขอให้สร้างหอกลอง/หอระฆังให้แก่วัดสีพม ทั้งนี้แขวงเชียงขวางได้แจ้งให้ทราบว่าวัดอาرامในแขวงยังต้องการความช่วยเหลืออีกมาก ในชั้นแรกสมาคมรับภาระการก่อสร้างหอกลอง/หอระฆัง

ปรากฏว่า มีผู้ได้รับการสนับสนุนโดยเสด็จพระราชกุศลเป็นอันมาก ทั้งการสนับสนุนจากการทรงทราบ การต่างประเทศ สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ กรรมการและสมาชิกฯ ลฯ สมาคมจึงได้จัดสรรเรเงินบริจาค

สุ่บปอธิของพระเจ้าไชยาเธอร์ราธิราช

ปรับปรุงภูมิทัศน์วัดพระราชทานอุบล滥มานี แขวงอุดตะปือ

โดยเด็ดขาดจะก่อสร้างเพื่อบำรุงพระศาสนา ตามคำขอจากแขวงเชียงخวาง
สรุปได้ว่าในการกู้นพระราชทานปี ๒๕๔๕ สมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ
ได้บำรุงพระศาสนาในแขวงเชียงขวาง ดังนี้

ก่อสร้างหอกลอง/หอรำพึงวัดสีลม

ก่อสร้างต่อเติมอาคารโรงเรียนสองชั้นติพاب

(วัดศุนย์กลางของแขวง เชียงขวาง)

ซึ่งค้างการก่อสร้างเพราะขาดปัจจัย จนแล้วเสร็จ

ทาสือโภสต วัดบ้านยอน

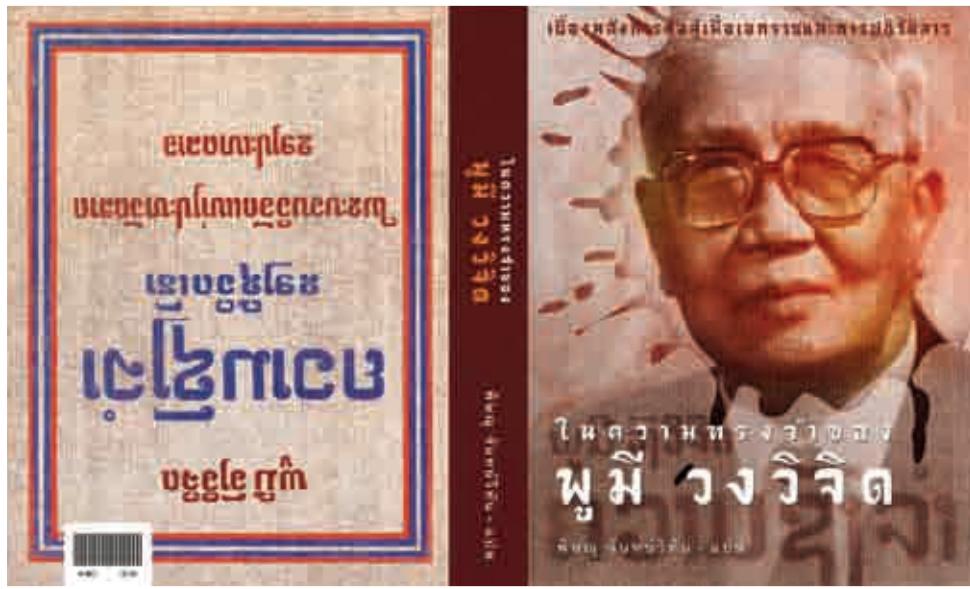

กฐินพระราชทานในเชียงขวาง และการสร้างอาคารคอมพิวเตอร์ในเชียงหัวพัน : ๑๙๓

นอกจากนี้ สมาคมได้ถวายวัสดุก่อสร้างให้แก่การซ่อมแซมวัดในเมืองคุนและเมืองแบกอีก ๑๐ วัด

กิจกรรมพ่วงของกฐินพระราชทานปี ๒๕๔๕

การพิมพ์หนังสือ “ความทรงจำของชีวิตเราในขบวนวิวัฒน์แห่งประวัติศาสตร์ของประเทศไทย” ในโอกาสการอัญเชิญผ้าพระกฐินไปทอดที่เชียงขวาง ถื่นกำเนิดของนายพูมี วงศิริ สมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพได้จัดพิมพ์หนังสือชื่อ “ความทรงจำของชีวิตเราในขบวนวิวัฒน์แห่งประวัติศาสตร์ของประเทศไทย”

ซึ่งเป็นอัตชีวประวัติของท่านพูมี วงศิริ พร้อมทั้งคำแปลเป็นภาษาไทยซึ่งเอกสารราชทูตพิษณุ จันทร์วิหัน ได้แปลไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘

การจัดพิมพ์ครั้งนี้ได้รับอนุญาตจาก ฯพณฯ ทองลุน สีสุลิด รองนายกรัฐมนตรี สปป. ลาว ซึ่งเป็นผู้ถือลิขสิทธิ์ คุณโยธิน คำเนินชาญวนิชย์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท ดีบเบล อ. (๑๙๙๑) จำกัด (มหาชน) ได้ให้การสนับสนุน ทั้งหมด โดยจัดพิมพ์เป็นปกแข็ง ๔๐ เล่ม ปกอ่อน ๑,๘๕๐ เล่ม

สมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ ได้มอบหนังสือปกอ่อนจำนวน ๔๐๐ เล่ม ให้แก่สมาคมลาว-ไทยเพื่อมิตรภาพ สำหรับหนังสือปกแข็งได้จัดส่งราย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี บุคคลสำคัญในรัฐบาล ไทยและรัฐบาล สปป. ลาว

หนังสือเล่มนี้ขาดตลาดไปจาก สปป. ลาว มานานหลายปี การจัดพิมพ์ครั้งนี้ จึงเป็นที่พึงพอใจของสมาคมลาว - ไทยเพื่อมิตรภาพ และทางการ สปป. ลาว

“คบจัน” เป็นคำลาว ใช้เรียกการสมโภชกองกฐิน สมาคมได้จัดคบจัน กฐินพระราชทานตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ ด้วยหมอลำห้องถิน และต่อมาได้เพิ่ม การแสดงร่วมสมัย เช่น

- ในปี ๒๕๔๘ บานเย็น راكแก่น ได้ไปแสดงเพลงในคบจันกฐิน เมืองโขง แขวงจำปาสัก
- ปี ๒๕๕๓ จินตหารา พูนลาภ ได้ไปแสดงเพลงในคบจันกฐินที่ แขวงสะหวันนะเขต
- ปี ๒๕๕๔ ไมค์ ภิรมย์พร ได้ไปแสดงในการคบจันกฐินแขวง อัคตะปือ ทางใต้สุด

กฐินพระราชทานในแขวงเชียงخวาง และการสร้างอาคารคอมพิวเตอร์ในแขวงหัวพัน : ๑๗๕

- **ປີ ໨໕໔໔** ໃນແຂວງເຊິ່ງຂວາງມີ ໂຈນສ ແອນເດອຮສັນ ດັກລີ້ຍາ ມາຮສື່
ແລະນາງຸສີລົບປໍໄທພວນຈາກທ່າຍາ ເພຣະບູຮີ ໄດ້ໄປແສດງໃນຈານຄບຈັນທີ່ສວນພຸດ
ເມືອງແປກ ແຂວງເຊິ່ງຂວາງ ແຕ່ລະປົມື້ຜູ້ໜ່ານ່ານັດ ປະມາມປີລະ ๓ ມີນັນ
ເຕັມແນ່ນສຕານທີ່ຈັດຈານ

การຈັດໂຄງການຝຶກສອນຝຸດບອລເຢາວະນລາວ ເປັນກິຈกรรมພ່ວງສໍາຫຼັບ
ການອລົອງກຽນພຣະຣາຫານທີ່ຈັດເປັນຄັ້ງແຮກເພື່ອເຢາວະນລາວ ສມາຄມໄທ-ລາວ
ເພື່ອມິຕຣາກພ ໄດ້ຂອໃຫບຮັບທີ່ໄທບ່ອເພົ່ວເຮົາ ຈຳກັດ (ມາຫານ) ສ່ວນຄວາມ
ຄຽງຝຶກສອນກີພາຝຸດບອລໄປສອນໃຫ້ແກ່ເຢາວະນໃນແຂວງເຊິ່ງຂວາງ ໂດຍມີ
ຄຸນຫາງວິທີຍ ພລຊືວິນ ຮອງອົບດີກຣມພລະສິກຳ ອົດືຕໍ່ທີມຫາຕີໄທ ເປັນຫັວໜ້າ
ຄະນະຝຶກສອນ ການສອນ ມີໜຶ່ງຮ່ວ່າງວັນທີ ២១ - ២៣ ພຸດສະພາບ ປີ ໨໕໔໔

ແຂວງໃຫ້ຄວາມສົນໃຈເປັນອຍ່າງມາກໂດຍຈັດເຢາວະນລາວຈາກຫລາຍ
ການສ່ວນ ១២០ ຄນ ເຂົ້າຮັບການອບຮມ ການຝຶກສອນຄັ້ງນີ້ປະສົບຄວາມສໍາເຮົ່ງ
ເພຣະເຢາວະນເຊິ່ງຂວາງສູນໃຈກິຈกรรมນີ້ກັນອຍ່າງຈິງຈັງ

ขบวนโตโยต้า ไฮลัคซ์แรลลี่ คุณวีระจิต พิลาพันเดด ประธานโตโยต้าลาว และคุณกิตติศักดิ์ กล่อมจิตต์ อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ ร่วมกับหอดลองจัดขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อเป็นกิจกรรมพ่วงของกฐินพระราชทานปี ๒๕๕๕ มีรถโตโยต้า ไฮลัคซ์ จากกรุงเทพฯ อุดรธานี หนองคาย เวียงจันทน์ รวม ๔๐ คัน ๙๐ คน เดินทางไปร่วมงานกฐินพระราชทาน

ผู้เข้าร่วมงานกฐินพระราชทานปี ๒๕๕๕ ใน สปป. ลาว มาจากหลายภาคส่วน คือ

- ชมรมไทยพวนแห่งประเทศไทย ๙๐ คน ทั้งนี้ สมาคมได้เชิญชมรมมาร่วมกิจกรรม เพราะเป็นการอัญเชิญผ้าพระกฐินไปทอดในถิ่นกำเนิดของชาวพวน
- คณะเจ้าหน้าที่จากสถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ และสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต โดยการนำของเอกอัครราชทูตพิษณุ จันทร์วิทัน และกงสุลใหญ่รัศม์ ชาลีจันทร์ รวม ๑๕ คน

- สื่อมวลชน โทรทัศน์ไทย ช่อง ๗ ช่อง ๑๑ โทรภาพลาว ซึ่งทำรายการออกเผยแพร่ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ คุณเออนก นาวิกมูล คุณสันติ อิ่มใจจิตต์ คุณธงชัย ลิขิตพรสวารรค์ คุณพงษ์ศักดิ์ ศรีสุด รวม ๙ คน
- คณะจากสมาคมไทย-ลาวเพื่อเมตตาภาพ รวม ๒๐ คน

กูญพระราชทานใน สปป.ลาว ได้พัฒนาเป็นกิจกรรมใหญ่ที่ประชาชนชาวลาวเข้าร่วมหลายหมื่นคนในแต่ละปี ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ชาวไทยและชาวลาวได้ร่วมกันประกอบการกุศลซึ่งชาติอื่นมีอาจทำตามได้ กูญพระราชทานจึงเป็นสิ่งที่กระชับความสัมพันธ์อันแนบแน่นของคนไทยและคนไทย

อาคารคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ โครงการสร้างโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ ที่เมืองเวียงไช แขวงหัวพัน

คุณสมพงษ์ รังษีหรรษรัตน์ ที่ปรึกษาสมาคมฯ และคุณบรรณสาร จันทร์สมศักดิ์ รองเลขานุการสมาคมฯ ได้นำความเรียนนายกสมาคมฯ ว่า แขวงหัวพัน ซึ่งเป็นบ้านเกิดของ ฯพณฯ ทองสิง ทำมะวงศ์ นายกรัฐมนตรี สปป.ลาว ยังขาดโรงเรียนหลายเมือง และนายกรัฐมนตรี สปป.ลาว พยายามสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาให้แก่เมืองต่าง ๆ ในแขวงหัวพัน

จากการสืบหาข้อมูล พบว่า แขวงหัวพันมีโครงการจะสร้างโรงเรียนที่เมืองสูย และเมืองเวียงไช การเดินทางไปยังทั้งสองจุด ในขณะนี้ยังใช้เวลามาก เพราะเส้นทางยังลำบากอยู่ ประชากรของแขวงนี้มีทั้งชาวลุ่ม ลาวเทิง และลาวสูง หลายชนเผ่า การให้การศึกษาแก่ประชากรเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาสังคม และการสร้างความมั่นคงเสถียรภาพของ สปป.ลาว

เมืองเวียงไช เคยเป็นซ้ายภูมิที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้เพื่อ ก่อตั้ง สปป.ลาว เมืองเวียงไชมีถ้ำผู้นำในท้องเขา ถ้ำผู้นำ เป็นศูนย์บัญชาการสำคัญของการต่อสู้ เมืองเวียงไชจึงเป็นจุดกำเนิดของ สปป.ลาว เป็นเมืองประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นทิวทัศน์ที่งดงามมาก สภาพภูมิอากาศเย็นสบายตลอดปี และจะหนาวมาก

ในฤดูหนาว ในอนาคตเมืองนี้มีศักยภาพที่จะเป็นจุดหมายสำคัญสำหรับการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ เมืองเวียงไซอยู่ในเขตroyต่อระหว่างลาว เวียดนาม และจีน บทบาทของสมาคมไทย-ลาวนี้เพื่อมิตรภาพในการช่วยเหลือเช่นนี้จะเป็นประโยชน์อย่างแน่นอน

นายกสมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ จึงได้มอบหมายให้เลขานุการหารือและประสานกับสถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ ซึ่งเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ ได้สนองตอบด้วยดีใจในทันที โดยได้ขอจัดสรรเงินจำนวน ๒ ล้านบาท จากกระบวนการต่างประเทศ ให้เป็นกองทุนตั้งต้นสำหรับการสร้างโรงเรียนในแขวงหัวพัน พโนฯ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มอบเช็คจำนวนดังกล่าวให้แก่ พโนฯ ทองสิง ทำมะวง ในระหว่างการเยือนเวียงจันทน์ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔

เมื่อเงินทุนตั้งต้นเช่นนี้ คุณสมพงษ์ และคุณบรรณสาร จึงได้ออกเดินทางไปสำรวจสถานที่ระหว่าง ๒๓-๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ การเดินทางด้วยรถยนต์จากเวียงจันทน์ถึงเมืองเวียงไซเวลา ๒ วัน ข้อมูลในชั้นแรก คือ แขวงมีโครงการสร้างโรงเรียนระดับมัธยม ซึ่งทางการลาวเรียกว่า โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ จำนวน ๒ อาคาร แต่ยังขาดงบประมาณก่อสร้าง

รายชื่อกรรมการและสมาชิกสมาคมที่ได้บริจาคในโครงการ

นายอมฤต สุวรรณเศษ ที่ปรึกษาบริษัทบ้านปู จำกัด (มหาชน)
มอบเงินให้แก่ ดร.จันแสง พิมมะวงศ์ รองเจ้าแขวงหัวพัน

นางารทิพย์ ศิรินุพงศ์ กรรมการ ผู้จัดการ
เป็นตัวแทนมอบเงินบริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

นายคำพุย จีระราชรื่นศักดิ์ ผู้อำนวยการบริษัทไฟฟ้า น้ำเริง ๒ จำกัด
และเป็นตัวแทนมอบเงิน บริษัท ช.การซ่าง จำกัด (มหาชน)

ท่านทำเนียบ นวลดแสง ผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน
บริษัท หงสา พาวเวอร์ จำกัด

นายวิชิต นิเวศน์รังสรรค์ กรรมการผู้จัดการ
บริษัท นำ้าตามิตรลาວ จำกัด

ท่านสุนthon พมมะจักร รองผู้อำนวยการ
บริษัท เปียร์ລາວ จำกัด

- บริษัทดีบเบล เอ (๑๙๙๑) จำกัด (มหาชน) บริจาค ๓๐๐,๐๐๐ บาท
- กลุ่มบริษัทดาวเลือง บริจาค ๒๐๐,๐๐๐ บาท

โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ เมืองเวียงไช มีนักเรียน ๑,๖๐๐ คน นั่งเรียนเบียดเสียดกันในอาคารโรงอาหารเก่าของค่ายทหาร มีห้องน้ำเพียง ๔ ห้อง สำหรับนักเรียนทั้งโรงเรียน

ในชั้นแรก ที่ประชุมคณะกรรมการสมาคมสมาคมไทย-ลาวเพื่อ มิตรภาพ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติให้ การสนับสนุนโครงการนี้โดยรับที่จะก่อสร้างอาคารศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องพักครู และห้องสมุด พร้อมจัดหาอุปกรณ์ให้ สำหรับอาคารเรียนอีก ๑ หลัง ได้ขอให้สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ (สพร.) กระทรวงการต่างประเทศพิจารณา

พิธีลงเสาเอกอาคารศูนย์คอมพิวเตอร์
ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์
เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๔

นายกสมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ ได้เดินทางไปทำพิธีลงเสาเอกให้แก่อาคารคอมพิวเตอร์หลังนี้ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๔ การก่อสร้างใช้เวลา ๑๐ เดือน ก็เสร็จเรียบร้อย

สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดหาคอมพิวเตอร์ ๓๐ ชุด พร้อมโต๊ะ เก้าอี้ มอบให้แก่โครงการนี้ นายบรรณสาร จันทร์สมศักดิ์ รองเลขานุการสมาคมไทย-ลาว เพื่อมิตรภาพ ได้ส่งมอบอาคารหลังนี้ให้แก่โรงเรียนเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๕

สำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศให้ครุสอนคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนแห่งนี้ได้รับการอบรมที่วิทยาลัยการอาชีพเชก้า จังหวัดปีงกาฟ และศูนย์คอมพิวเตอร์แห่งแรกของเมืองเวียงจি สามารถเริ่มผลิตบุคคลากรได้ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๕

สำหรับอาคารเรียนอีก ๑ หลัง ซึ่งจะเป็นอาคารเรียน ๑๖ ห้องเรียน ค่าก่อสร้าง ๒๒ ล้านบาท ทราบมาว่าสำนักความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศได้จัดสรรงบประมาณไว้ให้แล้ว ☺

សំមុខប្រាការគណនីពិវាទេរី និង ការប្រើប្រាស់បណ្តុះបណ្តាល នៃសាលាឌាន នៅថ្ងៃទី ៣១ តុលា ឆ្នាំ ២៥៥៥

ការប្រើប្រាស់បណ្តុះបណ្តាល នៃសាលាឌាន នៅថ្ងៃទី ៣១ តុលា ឆ្នាំ ២៥៥៥

ការប្រើប្រាស់បណ្តុះបណ្តាល នៃសាលាឌាន នៅថ្ងៃទី ៣១ តុលា ឆ្នាំ ២៥៥៥

ការប្រើប្រាស់បណ្តុះបណ្តាល នៃសាលាឌាន នៅថ្ងៃទី ៣១ តុលា ឆ្នាំ ២៥៥៥

ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និង ការប្រើប្រាស់បណ្តុះបណ្តាល នៃសាលាឌាន នៅថ្ងៃទី ៣១ តុលា ឆ្នាំ ២៥៥៥

ມີ້ງ ກະລາ ບາ... ເມືຍນມາຮ່ວມມືນ

หมายหน้าหมายตาไปนาน หวังว่าท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสรัญรวมย์ที่เป็นแฟนตั้งเดิมหรือ “แฟนพันธ์แท้” คงยังไม่ลืมกันนะครับ

ผู้เขียนก็ยังอัญญายในประเทศไทยค่ะ เพียงแต่ย้ายที่ทำงานจากกรมสารนิเทศ ถนนศรีอยุธยา (กลางกรุง) ไปที่ “สถาบันการต่างประเทศระหว่างวิศวกรรมศาสตร์” ที่ศูนย์ราชการฯ ถนนแจ้งวัฒนะ (ชานเมือง)

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์รโปการ เป็นหน่วยงานระดับสำนัก
ของกระทรวงการต่างประเทศ มีหน้าที่หลักคือ การจัดทำแผนพัฒนา และ^๑
จัดอบรมให้แก่บุคลากรของกระทรวงฯ เพื่อให้มีขีดความสามารถแข่งขันกับ^๒
นานาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะในเรื่องการทูต การต่างประเทศ^๓
การเจรจา รวมทั้งภาษาต่างประเทศ ทั้งภาษาตะวันตก และภาษาของ^๔
ประเทศไทยเชีย เช่น ภาษาจีน พม่า ภาษาซ่า ฯลฯ

รองอธิบดีกรมพิธีการทูต ภาควัต ตันสกุล รับฟังการนำเสนอผลงานของผู้เข้าอบรม
ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง

สถาบันการต่างประเทศเทเววงศ์ฯ ยังมีหลักสูตรอบรมภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศให้แก่นิยาราชการภายนอกอีกด้วยค่ะ ข้าราชการ กระทรวงต่าง ๆ ที่ประสงค์จะฝึกฝนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม หรือเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของไทยในปลายปี ๒๕๕๘ ก็ติดต่อสอบถามสถาบันฯ ได้ค่ะ

อีกหนึ่งภารกิจสำคัญของสถาบันการต่างประเทศเทเววงศ์ฯ ก็คือ การให้บริการจัดสอบวัดผลภาษาอังกฤษแก่ผู้ประสงค์จะสมัครรับทุน กพ. ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ หรือผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับทุนการศึกษา/ ทุนฝึกอบรมที่ต่างประเทศให้ประเทศไทย โดยผ่านสำนักงานความร่วมมือเพื่อ การพัฒนาระหว่างประเทศ หรือในเชือยอที่รัฐจัดกันดีว่า สพร. อีกหน่วยงานหนึ่ง ของกระทรวงการต่างประเทศ รวมทั้งจัดสอบให้แก่ข้าราชการกระทรวงต่าง ๆ เช่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์ หรือมหาวิทยาลัย ฯลฯ เพื่อประกอบ การพิจารณาการออกประจำการในต่างประเทศ หรือการรับทุนของหน่วยงาน ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ

สถาบันการต่างประเทศเทувะวงศ์ฯ ยังเป็นกลไกสำคัญกลไกหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศและของรัฐบาลไทยในการใช้ “Soft Power”^๑ หรือการดำเนินการการทูตสาธารณะ^๒ ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยการจัดอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐของประเทศต่าง ๆ ที่ผ่านมา สถาบันฯ ได้จัดการอบรมหลักสูตร “ความรู้ด้านการทูต” ให้แก่นักการทูตจากประเทศไทย “การทูตทวิภาคี” ให้แก่นักการทูตเมียนมาร์ หลักสูตร “ความรู้เกี่ยวกับการทูต” ให้แก่นักการทูตจากประเทศไทย เกาะแปซิฟิกใต้ และประเทศtimor-leste ประเทศน้องใหม่ในภูมิภาคอุษาคานาย์ของเรา และที่สุด ๆ ร้อน ๆ สถาบันฯ ได้จัดหลักสูตรเดียวกันนี้ให้แก่นักการทูตจากประเทศไทย เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๖

ถึงตรงนี้ คงมีคำถามว่า ที่เกริ่นมาทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องอะไรกับ “มิ่ง กะลา บาก...เมียนมาร์” ที่จ่าหัวไว้

๑. Joseph S. Nye นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา อธิบายว่า soft power ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ อำนาจที่ทำให้ประเทศอื่น ๆ ยินดีปฏิบัติตามความต้องการของเรา โดยไม่ต้องบังคับชั่นใจ หรือมีข้อแลกเปลี่ยน อีกนัยหนึ่ง เป็นความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นมีความพึงใจในการเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของเรา โดยใช้เสน่ห์หรือการดึงดูดใจ ซึ่งมักจะนำไปสู่การยอมรับโดยดุษณี แหล่งที่มาของ soft power ก็คือ วัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง นโยบายต่างประเทศที่สร้างสรรค์ต่อประชาคมระหว่างประเทศ ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ หรือนวัตกรรมที่ได้รับความนิยมจากประชาชนของนานาประเทศ ต่างจาก hard power ซึ่งเป็นอำนาจ หรือความแข็งแกร่งทางด้าน การทหาร หรือเศรษฐกิจ (เช่น การใช้มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ ต่อประเทศอื่น)

๒. Edmund A. Gullion อธิบดีนักการทูตและคณบดีของ Fletcher School of Law and Diplomacy มหาวิทยาลัยฟลีเตอร์ สหรัฐอเมริกา และผู้ก่อตั้ง Edward R. Murrow Center of Public Diplomacy ให้คำจำกัดความว่าเป็นการโน้มน้าวทัศนคติของสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนด และดำเนินงานด้านการต่างประเทศ ซึ่งครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่นักหนังสือไปจากการทูตแบบดั้งเดิม รวมถึงการดำเนินงานของรัฐบาลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชน ในต่างประเทศ การปฏิสัมพันธ์ของภาคเอกชนระหว่างสองประเทศ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวความคิด

ก่อนอื่น ขออนุญาตอธิบายคำว่า **มิง กะลา บา** ก่อนนะครับ มิง กะลา บา เป็นคำทักษะทางเวลาเจ老子กัน เมื่อก่อนกับคำว่า สวัสดีที่เริ่มหาไว้กันหรือ “**อาญูบาร**” ของศรีลังกา “**มิง กะลา บา เมียนمار**” จึงหมายถึง “สวัสดีเมียนمار” นั่นเองค่ะ อ้อ! คำว่า มิง กะลา ตรงกับคำว่า “**มงคล**” ของไทยค่ะ เป็นที่น่าสังเกตนะครับ ในประเทศไทยที่นับถือศาสนาพุทธ คำทักษะจะมีนัยถึงความดีงาม

ทำไมจึง มิงกะลา บา เมียนmar?

เมียนmar หรือพม่าในชื่อเดิม จะเป็นประธานาธิบดีในปี ๒๕๕๗ และเนื่องจากเมียนmarไม่เคยจัดการประชุมใด ๆ ในการอบรมอาเซียนมาก่อน กระทรวงการต่างประเทศเมียนmarจึงขอความร่วมมือจากประเทศไทย (กระทรวงการต่างประเทศ) ซึ่งมีประสบการณ์ในการเป็นประธานาธิบดี และจัดการประชุมระหว่างประเทศมาแล้วหลายครั้ง ให้ช่วยเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรของพม่า กระทรวงการต่างประเทศ (ของไทย) จึงได้มอบหมายให้ สพร. จัดทำแผนงานสนับสนุนการเป็นประธานาธิบดีและการประชุมสุดยอด ผู้นำอาเซียนในปี ๒๕๕๗ ของเมียนmar (แปลว่า ช่วยเป็นสปอนเซอร์ให้ด้วย) และมอบหมายให้สถาบันการต่างประเทศเทවะวงศ์วโรปการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศเมียนmar

---

๓. มีความหมายตามภาษาท้องถิ่นว่า เช้มแข็งขึ้นอย่างรวดเร็ว (เมียน = รวดเร็ว, มา = เช้มแข็ง) รัฐบาลทหารที่ปกครองประเทศไทย ได้เปลี่ยนชื่อเรียกประเทศไทยในภาษาอังกฤษว่า เบอร์มา (Burma) เป็นเมียนmar (Myanmar) ในปี ๒๕๓๒ คำว่า เบอร์มา (Burma) ลันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “บาร์มา” (Bamar) ซึ่งเป็นชื่อชนเผ่าที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ส่วนคำว่าพม่า ที่คนไทยใช้กันมาแต่ครั้งโบราณ ก็น่าจะมาจากคำว่าบาร์มา เมียนmarเป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อปี ๒๕๔๐

๔. เดิมที่ เมียนmar มีกำหนดจะเป็นประธานาธิบดีในปี ๒๕๕๘ แต่ขอแยกกับลาว

Political dimension	Economic dimension	Social dimension
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Political security ▪ Active role with Dialogue Partners and other countries and international organisations ▪ Common position in the international arena ▪ increased bargaining power ▪ Cooperation on transnational issues 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Increased trade and investment, services and financial cooperation ▪ Reduces production costs (raw materials, labour and cost of investment) ▪ Expanded trade markets ▪ FTA among ASEAN member states 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promoting human well-being ▪ Cooperation on tackling transnational issues including infectious diseases and drug trafficking ▪ Regional cooperation to reduce the negative impact of environmental problems, such as natural disasters

อธิบดีกรมอาเซียนอรรถกุลห์ ศรีสุมทร บรรยาย ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง

ในขณะเดียวกัน ในการเยือนประเทศไทยของ U Kyaw Thu ประธานของ Union Civil Service Board (เที่ยบท่ากับสำนักงาน กพ. ของเรา) เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๕ ท่านก็ได้ข้อความร่วมมือจากกระทรวงการต่างประเทศ ให้จัดการอบรมหลักสูตรการจัดการประชุมระหว่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ กพ. เมียนมาร์ เช่นกัน เนื่องจาก กพ. เมียนมาร์ จะเป็นประธานการประชุมอาเซียน ว่าด้วยกิจการพลเรือน (ASEAN Conference on Civil Service Matters – ACCSM) ครั้งที่ ๑๗ ระหว่างปี ๒๕๓๓-๒๕๓๔

เมื่อได้รับมอบหมาย สถาบันการต่างประเทศเทเววังศฯ ก็ได้ประสาน กับกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของกระทรวงการต่างประเทศ ได้แก่ กรมอาเซียน กรมสารนิเทศ และกรมพิธีการทูต จัดทำหลักสูตรอบรม “การเป็นประธานอาเซียน” ซึ่งสาระสำคัญของหลักสูตรก็คือ ต้องปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับ การประชุมระหว่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและการประชุมระดับต่าง ๆ ในกรอบอาเซียน การจัดการประชุมซึ่งต้องมีองค์ประกอบ ๔ ด้าน คือสารัตถะ การบริหารจัดการ (Logistics) พิธีการ (การรับรองแขก การจัดเลี้ยง เจ้าหน้าที่ ติดต่อประสานงาน หรือ liaison officer ฯลฯ) และการบริหารสื่อและ

ເອກົດຮ່າງຫຼຸດພິ່ນໆ ສູວຣະນະໝັງ ເປີດການອບຮມ ລັດຖະບານເອກົດຮ່າງຫຼຸດ ໃນ ກຽມຍ່າງກຸ່ງ

ການປະຊາສັ້ນພັນໜີ ຕລອດຈົນທານທານຂໍາຮາຊກරະຮະດັບສູງ ໄດ້ແກ່ ເອກົດຮ່າງຫຼຸດ ປະຈຳກະທຽວ ອີສຣ ປກນມຕຣີ ອົບດີກົມອາເຊີຍນ ອຣດຍຫຼອງ ສກນຸ່ມທຣ ອົບດີກົມສາຣນິເທເ ມນສວີ ສກນິໂສດາພລ ຮອງອົບດີກົມອາເຊີຍນ ບຸ່ຈົກົງ ສັນຕິພິທິກ່ານ ຮອງອົບດີກົມພື້ນຖານ ກວດກວດ ຕັ້ນສຸກລ ແລະ ນັກການຫຼຸດຮະດັບປົງປັດກິດ – ຊໍານາຜູກການ ຈາກກຽມທັງສານທີ່ເອີ່ມໂຈ່ມາແລ້ວ ຮວມທັງຜູ້ອໍານວຍການສາບັນຫຼຸດ ອົງວຽນນີ້ ຖືມືຈິຕຣ ແລະ ອາຈາຣຍ໌ຂອງສາບັນຫຼຸດ ເປັນວິທີກາຮົາຢ່າຍທອດຄວາມຮູ້ແລະ ປະສບການນີ້ໃຫ້ແກ່ບຸຄລາກຮອງກະທຽວການຕ່າງປະເທດ ແລະ ກພ. ຂອງ ມີຢືນນາມີ

ມາຄື່ງຕຽນນີ້ ກົດປາກວ່າພຣຄພວກທີ່ຢືນອ່ານອຸ່່ທ່າເສີຍສັງສົງ (ແທນຜູ້ອ່ານ) ວ່າ ຜູ້ອໍານວຍການກັບອາຈາຣຍ໌ຂອງສາບັນຫຼຸດ ໄປສອນວິຊາອະໄຣ

ກົດວິສັນຫາວ່າ ຜູ້ອໍານວຍການສາບັນຫຼຸດ ໄປສອນເຮືອງເທິນິກກາເປັນລໍາມ ສ່ວນອາຈາຣຍ໌ຂອງສາບັນຫຼຸດ ອົກ ۳ ທ່ານ ຜົ່ງເປັນອາຈາຣຍ໌ໄທ (ອາຈາຣຍ໌ອຸສນາ ວົງໝໍນາຄເພື່ອຮັບ) ສອນເທິນິກກາແນະນຳຕົວ (Presentation Techniques) ແລະ ກາຮົາກຳລວ່າຄຳປຣາສັຍ (Speech Delivery) ແລະ ອາຈາຣຍ໌ຝ່າງ (ອັງກຸາ) ອົກ ۲ ທ່ານ (ອາຈາຣຍ໌ David Gardner ແລະ ອາຈາຣຍ໌ Frank Thorne)

สอนเทคนิคการจดบันทึก (Note-Taking) และเทคนิคการเขียน (ภาษาอังกฤษ) ที่ดีและถูกต้อง (Effective Writing) วิชาเหล่านี้เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับ การประชุม ลีมบอกไปว่า อาเซียนตกลงกันว่า จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง เพราะฉะนั้น เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการติดต่อกันหรือในการประชุมจึงต้องเป็น ภาษาอังกฤษ ผู้เข้าร่วมประชุมบางท่านอาจใช้ภาษาของตน (เช่น ภาษาเมียนมาร์ ภาษาเขมร) ใน การประชุม แต่ต้องมีล่ามแปลเป็นภาษาอังกฤษให้ผู้เข้าประชุม จากประเทศอื่น ๆ เข้าใจได้วย

ภายหลังการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับเมียนมาร์โดยผ่านสถาน เอกอัครราชทูต (ต่อไปจะเรียกว่า สถานทูต) ของเราว่า กรุงย่างกุ้ง (อดีตเมืองหลวง ของเมียนมาร์ ตอนนี้ เมียนมาร์สร้างเมืองหลวงใหม่แล้ว ชื่อ เนปิดอว์) แต่สถานทูต ต่างประเทศประจำเมียนมาร์ ยังคงอยู่ที่กรุงย่างกุ้ง ทำหน่งเดียวกับอิสราเอลค่ะ ที่เข้ามากกว่าเมืองหลวงของเขาคือเยรูซาเล็ม แต่ว่าสถานทูตต่างประเทศ ประจำอิสราเอล ยังคงตั้งอยู่ที่กรุงเทลอาวีฟ เมืองหลวงเก่า) แล้วก็ได้กำหนด เวลาการอบรมหลักสูตร “การเป็นประธานอาเซียน” ให้ข้าราชการจาก กระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานอาเซียนของเมียนมาร์ รวม ๒๖ กระทรวง

---

๕. เมียนมาร์ย้ายเมืองหลวงมาอยู่กรุงเนปิดอว์ เมื่อรัชสมัย พ.ศ. ๒๕๔๘ คำว่า เนปิดอว์ มีความหมายว่า “ราชธานี” ว่ากันว่า ที่ย้ายเมืองหลวงนี้เป็นเพราะมีหมอดูทำนายว่า หากไม่ย้ายเมืองหลวง จะทำให้ผู้นำหมอดำนำเจลงได้ แต่ ดร.สูนเตอร์ ชูตินธนาณฑ์ ผู้อำนวยการสถาบัน เอเชียคีกษาและศูนย์ไทยคีกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญด้านพม่าของไทย ตั้งข้อสังเกตว่า กับการย้ายเมืองหลวงของพม่าครั้งนี้ว่า เป็นไปเพื่อต้องการสร้างเสถียรภาพและ ความมั่นคงให้ประเทศไทยเป็นลำดับ เมื่อจากกรุงย่างกุ้ง (ที่อังกฤษจ่าวามานิคม สถาปนาเป็นเมืองหลวง) ถือเป็นที่ตั้งของทั้งฝ่ายกองทัพและฝ่ายต่อต้าน ดังนั้น หากเกิดการเคลื่อนไหวหรือประทกัน ฝ่ายทหาร จะไม่มีจุดตั้งรับหรือล่าถอยในการสู้รบได้ ดังนั้น การย้ายเมืองครั้งนี้ จึงเป็นการสร้างความแข็งแกร่ง ให้แก่รัฐบาลทหารเมียนมาร์ เมื่อจากเนปิดอว์ตั้งอยู่ในกลางของประเทศไทย และเป็นเส้นทางคมนาคม หลักที่เชื่อมกรุงย่างกุ้งและมัณฑะเลย์ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางคมนาคมใหญ่สุดของประเทศไทย นอกจากนี้ สถาบันฯ ประเทศไทยของเนปิดอว์ที่ล้อมรอบไปด้วยภูเขา ช่วยลดปัญหาการถูกจับสัญญาณจากฝ่ายตรงข้าม และทำให้ยากต่อการถูกโจมตีจากชนกลุ่มน้อยและคัตตรุของรัฐบาล

ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๕ มกราคม ๒๕๕๖ โดยท่านเอกอัครราชทูต พิษณุ สุวรรณะชฎา เอกอัครราชทูตไทยประจำเมียนมาร์ (ต่อไปจะใช้คำว่า ท่านทูต) กรุณาเอื้อเพื่อสถานที่ (สถานทูตฯ) ให้เป็นที่จัดอบรม และ จัดอบรมให้บุคลากรของ กพ. เมียนมาร์ ระหว่างวันที่ ๑๕-๒๕ มกราคม ๒๕๕๖ ที่ศูนย์ฝึกอบรม กพ. ที่เมืองเป้ายี (Central Institute of Civil Service – Phaunggyi)

ถ่ายรูปหมู่ภายในหลังเลี้นการอบรม ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง

เอกอัครราชทูตอิศรา ปามนตรี บรรยาย ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง

ผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทเวwangศ์ฯ ได้มอบหมายให้ผู้เขียนและน้องชิว (คุณมีนา กลการวิทย์ นักการทูตปฏิบัติการ) เดินทางไปเมียนมาร์ในฐานะผู้ประสานงานอยู่ที่กรุงย่างกุ้ง และที่เมืองเป้าย ผู้เขียนในฐานะที่อาสาสกสว่าขอใช้สิทธิเลือกก่อนไปเป้าย (เพราะกลัวจะถูกประณามว่าเออเปรียบเด็ก) และให้น้องชิวอยู่ที่กรุงย่างกุ้ง

ผู้เข้าอบรมจะมีกิจกรรมทำแบบฝึกหัด โดยมีผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทเวwangศ์ฯ ริเริ่มนิเทศ ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ณ ศูนย์ฝึกอบรม กพ. ณ เมืองเป้าย

- Knowledge about the different rules and regulations within ASEAN member countries
- Emphasis on the development of skilled labour according to international standards
- Networking among educational institutions within ASEAN
- Establishing ASEAN Studies Centres in universities
- Activities to promote ASEAN connectivity
- Using an integrated approach to raise ASEAN awareness in the civil service through the organization of activities and use of the media

รองอธิบดีกรมอเชียน บุญวี สันติพิทักษ์ รับฟังการนำเสนอผลงานของผู้เข้าอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรม กพ. เมืองเป้าย

บรรยากาศในห้องอาหารคุณยี่ฝึกอบรม กพ. เมืองเปราย อาหารเต็มโต๊ะอย่างนี้เอง เวลาที่เพื่อนๆ ถามว่า เปรายเป็นอย่างไรบ้าง คำตอบก็คือ “อดอยากปากเป็นมัน”

ดร. วิมลกานต์ โภสุมາค รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม บรรยายหัวข้อ “การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ณ คุณยี่ฝึกอบรม กพ. เมืองเปราย

เราสองคนเดินทางถึงกรุงย่างกุ้ง ในช่วงบ่ายของวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖ หลังจากเช็คอินที่โรงแรม Kandawgyi Palace แล้ว น้องนง (คุณวิชญา สินธุเสน) เจ้าหน้าที่สถานทูตฯ ก็พาเรา (พร้อมด้วยเอกสารการอบรม และของจำเป็น อีก ๑) ไปสถานทูตฯ เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของห้องอบรมและ

อธิบดีกรมสารนิเทศ มนัสวี ครีสต้าพล มอบของที่ระลึกให้แก่ผู้เข้าอบรมที่ตั้งคำานดีถูกใจ
ณ ศูนย์ฝึกอบรม กพ. เมืองเปาปี

ห้องรับประทานอาหารกลางวัน (เพื่อไม่ให้ผู้เข้าอบรมเสียเวลาเดินทางไปหาอาหารรับประทานข้างนอก) ระหว่างนั้น ท่านทูตพิษณุฯ ซึ่งกำลังเดินเล่นอยู่ (สถานทูตและทำเนียบเอกอัครราชทูตอยู่ติดกัน) ก็มาทักทายและสอบถามว่า ต้องการอะไรเพิ่มเติมไหม จะได้จัดหาให้ ท่านทูตและภริยาอย่างพากมสานทูต จำได้ว่า ได้เรียนท่านทูตไปว่า ขอบเมียนมาร์ เพราะต้นไม้มีเยอะมาก ท่านทูตบอกว่า นี่ขนาดโคนพายุนาร์กิสกล่ม ต้นไม้มีเสียหายไปร้อยละ ๘๐ แล้วนะ เรายุ่งที่สถานทูตจนเย็น แต่ครั้งล้มตก น้องนกพาราไปไหว้เจดีย์เวดา กอง (แยกที่ดีไปถึงบ้านใคร ก็ควรจะไปไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้านนั้นก่อน)

อาหารแห้งสำเร็จรูปที่วางขายในห้างสรรพสินค้าใหญ่ในเมืองย่างกุ้ง

မိန် ကုလာ ပာ...မြန်မား (ဂာကရောက) : ၈၄၈

แต่ก่อนที่เราจะไปไหว้เจดีย์ชเวดากอง มารู้จักเจดีย์องค์นี้ก่อนดีไหมคะ

เจดีย์ชเวดากอง หมายถึงเจดีย์ทองแห่งเมืองdacagon หรือเมืองตะเกิง (ชา = ทอง, dacagon หรือตะเกิง เป็นชื่อภาษาของเมืองย่างกุ้ง) เป็นพระธาตุเจดีย์ประจำปีเกิดมะเมีย (ม้า)^๙ ตามความเชื่อของพุทธศาสนาชนชาวพม่าและ

๖. ความเชื่อเรื่องพระธาตุประจำปีเกิด เป็นคติความเชื่อตั้งเดิมของชาวล้านนา มีบันทึกอยู่ในตำราพื้นเมืองโบราณ สรุปใจความได้ว่า ก่อนที่วิญญาณจะมาปฏิสนธิในครรภ์ของผู้เป็นมารดาหนึ่น วิญญาณจะลงมา ชราตุ ซึ่งหมายถึงการที่ดวงวิญญาณจะลงมาพักอยู่ที่เจดีย์แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีตัวเป็น (สัตว์ประจำนักษัตร) พามาพักไว้ เมื่อได้เวลา ดวงวิญญาณก็จะเคลื่อนจากพระเจดีย์ไปสักตอญู่บนกระหม่อมของผู้เป็นบิดา เป็นเวลา ๗ วัน ก่อนที่จะเคลื่อนเข้าสู่ครรภ์ของมารดา และเมื่อเลี้ยงชีวิตลงแล้ว ดวงวิญญาณก็จะกลับไปพักอยู่ที่เจดีย์นั้น ๆ ตามเดิม ตามคติความเชื่อดังกล่าว บุคคลซึ่งเกิดในปีนักษัตรใดก็ตาม สมควรที่จะหาโอกาสไปกราบไหว้พระธาตุประจำปีเกิดของตนให้ได้อย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิต เพื่อบริบูรณ์บุญบารมี อาศัยสิ่งศักดิ์สูงและทำให้มีอายุยืนนาน รวมถึงเชื่อว่าหากลิ้นชีพไปดวงวิญญาณจะได้กลับไปยังพระธาตุองค์นั้น ไม่ต้องเรื่อนไปในทุกครัติภพอีก ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ได้แพร่หลายไปสู่หลาย ๆ พื้นที่ของประเทศไทย ก่อให้เกิดคติความเชื่อเช่นเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันบ้าง ในส่วนของพระธาตุประจำปีนักษัตรต่าง ๆ

“พระพุทธรูปหลาย” ที่ลลักจากหินอ่อนสีขาว
ก้อนเดียว วัดเจ้าดอจี กรุงย่างกุ้ง ทาลีทอง

วัดเจ้าดอจี กรุงย่างกุ้ง ทาลีทอง
ดูอลังการมาก

ช้างเผือก 3 ช้างที่โรงช้างเผือกในกรุงย่างกุ้ง

มิง กะลา บา...เมียนมาร์ (ภาคแรก) :: ๑๔๙

พระพุทธไสยาสน์เจ้าทัตย์ “พระ (นون) ตาหวาน” ในกรุงย่างกุ้ง

“พระ (นون) ตาหวาน” พระบากหซ้อนเหลือมกันพร้อมลายมงคล ๑๐๘ ประการ

ชามมอยุ (ทั้งมอยุพม่าและมอยุไทย) เจดีย์เวดากองเป็น ๑ ใน ๕ ของ พุทธสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของเมียนมาร์ที่พุทธศาสนาพิชนท้องไปปลูกการะ พุทธสถานอีก ๔ แห่ง ได้แก่ เจดีย์เจก์ทโย (Kyaikhitiro) พระธาตุประจำปีเกิด จอ” หรือที่คนไทยรู้จักกันในชื่อพระธาตุอินทร์แขวน ที่เมืองไจโกต๊ ในรัฐมอยุ ใกล้ชายแดนไทย-เมียนมาร์ (ตรงจุดอdle เกอท่าสองยาง จังหวัดตาก) เจดีย์เวสิกอง (Shwezigon) ที่เมืองพุกาม (Pagan) พระเจดีย์เวมอดอร์ (Shwemawdaw) ที่เมืองพะโโค (Bago) หรือชื่อเดิมที่เรารู้จัก กันดี คือ หงสาวดี

๗. ตามคติความเชื่อของล้านนา คนเกิดปีจอ ให้ไหว้พระเกศแก้วจุฬามณีบันสรารคชั้นดาวดึงส์ ตามพุทธประวัติ ตอนเจ้าชายสิทธิตั้งทรงตัดสินพิราษร์ทัยออกบรพชา เมื่อทรงม้ากันธรมากถึงฝั่งแม่น้ำ อโนมายามรุ่งแสง ได้รับลั่งกับนายฉันนะ สำมาตย์คนสนิทมุ่เป็นเศษชาติและสารวี ซึ่งตามเลศดูมาด้วยว่า “เรางักษ์บรรพชาถือเพศบรรพชิต ณ ที่นี้” และทรงเปลืองเครื่องประดับสำหรับขัตติยราชทั้งหมด ให้นายฉันนะนำกลับไป และทรงจับพระโมลี (มวยผม) ด้วยพระหัตถ์ซ้าย พระหัตถ์ขวาทรงขอรค์ ตัดพระโมลีให้ขาดออก และทรงโยนขึ้นไปในอากาศ ทันใดนั้น พระอันทรงกีเอ้าผลบทองมารองรับไว้ และนำไปบรรจุในพระจุพามณีโดยที่ไม่มีเส้นทางไปสู่สรรค์ คนเกิดปีจอที่เลยไม่รู้ว่าจะไปไหว้พระธาตุประจำปีเกิดของตนได้อย่างไร คนโบราณท่านเลยกษาทางออกให้ไว้ ให้ดึงจิตอธิษฐานอยู่ในใจ หรืออาจไปไหว้พระธาตุอินทร์แขวน ซึ่งเชื่อกันว่า พระอินทร์ได้รังขวนไว้บนหน้าผาให้สักน้ำกราบให้สักแห้ง

๘. มีเชื่อเรียกที่คนไทยรู้จักว่า “พระเจดีย์มุเตา” ซึ่งแปลว่า จมูกร้อน กล่าวกันว่าพระเจดีย์องค์นี้สูงมาก (สูงถึง ๓๗๔ ฟุต เป็นพระเจดีย์ที่สูงที่สุดในเมียนมาร์) ต้องแหงหนานหัวใจน้มือยื่น จึงจะมองเห็นยอดพระธาตุ เป็นเหตุให้แสลงడัดที่แรงกล้าเผาจมูกจนแสบร้อน เป็นพระเจดีย์โบราณสร้างมาตั้งแต่ สัญญาณเรื่องอำนาจ โดยอ้างว่าเป็นพระเจดีย์ที่บรรจุพระเกศาธาตุ ๒ เส้นที่พระพุทธองค์ประทาน ให้แก่พื้น้องชามมอยุ ๒ คน นอกจากนี้ ยังเชื่อกันว่าภัยในพระเจดีย์บรรจุพระเจ้าไว้แก้ไขไว้ตั้งแต่ ล้มพระเจ้าราชอาโอชา พระเจดีย์องค์นี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือ พระเจ้าตะเบ็งชาเวตี กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของคงอู เมื่อมีพระชนม์เพียง ๑๔ พรรษา กล้าที่จะนำทัพบุกเข้าไปเมืองมอยุ เพื่อ ทรงประกอบพิธีเจาะพระกรรนม (หุ) ตามราชประเพณีที่พระเจดีย์มุเตา โดยมีทหารมอยุล้อมรอบ แต่ด้วยความกล้าของพระองค์ ได้นำกำลังทหารฝ่าวงล้อมกลับต้องอูได้อย่างปลอดภัย และเมื่อ ขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์ ก็ได้ย้ายราชธานีจากดงอูมาที่หงสาวดี รัชกาลต่อมาคือพระเจ้าบุเรงนอง ได้ทรงถอดมณีที่ประดับบยองดุงกุญชของพระองค์ถาวรเป็นพุทธบูชา อีกทั้งกล่าวกันว่าก่อนที่พระองค์ จะออกทำศึกคราดี จะทรงมานัสการพระเจดีย์นี้ก่อนทุกครั้ง ซึ่งจุดที่เชื่อว่าพระองค์ทำการสักการะ ก็ยังปรากฏอยู่ และกล่าวกันว่า เมื่อครั้งที่ล้มเดิมพระเครื่องประทับอยู่ที่หงสาวดี ก็ได้ถอดจีไปปลูกการะ พระเจดีย์องค์นี้อยู่เสมอ

ไฟโพธิ์ “เทพทันใจ” แห่งวัดโบตัะทาวน์ ในกรุงย่างกุ้ง

และพระมหาเมฆมุนีหรือพระมหาเมียวมุนี (Mahamuni Buddha) พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของเมียนมาร์ เปรียบได้กับพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร หรือพระแก้วมรกตของไทย

เจดีย์ชเวดากองตั้งอยู่บนเนินเขาสิงหนุตตะ (Singu Titara) เชื่อว่าเป็นเจดีย์ที่บรรจุพระเกศาพระพุทธเจ้า ๘ เส้น ตามพุทธประวัติ ภายหลังตรัสรูปพระพุทธองค์ได้เส็จประทับใต้ต้นเกต๊ พ่อค้า ๒ คน คือตปุสสะและวัลลิกะเข้ามาถวายสัตตุผงสัตตุก้อน (ข้าวตู) และได้แสดงตนเป็นปฐมอุบาสกถึง湿润สอง (พระพุทธและพระธรรม) พ่อค้าทั้งสองได้อธิษฐานสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นอนุสรณ์บุชาพระพุทธคุณ พระพุทธองค์จึงเสยพระเศียร ได้พระเกศา ๘ เส้น ประทานให้แก่พ่อค้าทั้งสอง

---

๙. ตามพุทธประวัติ ภายหลังที่พระพุทธองค์ตรัสรูปแล้ว ได้เสวยวิมุตติสุข (สุขเกิดแต่ความหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะและป่วงทุกข์) ๗ ลัปดาห์ โดยในลัปดาห์ที่ ๗ ประทับใต้ต้นไม้เกต หรือราชายตนะ

กล้วยหวาน ๆ ราคาไม่แพงจ้า พ่อค้าขายกล้วย
หน้าร้านก๋วยเตี๋ยวไทยใหญ่ในกรุงฯ ย่างกุ้ง

ชนมครก ชนมเบื้อง ที่ “เมืองจีน”
(China Town) ในกรุงฯ ย่างกุ้ง
ขายกลางคืนนะ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงวินิจฉัย ในพระนิพนธ์ “เที่ยวเมืองพม่า” ว่า ชาวมอญได้นำมาผูกเรื่องเป็นตำนาน อ้างว่าพ่อค้าทั้งสองเป็นชาวมอญพื้นเมือง ได้อัญเชิญพระเศษพระพุทธเจ้ามายัง เมืองมอญ และสร้างพระเจดีย์บนยอดเนินตะเกิง บรรจุพระเศษธาตุไว้ตั้งแต่ ครรัชพุทธกาล คือประมาณ ๒,๖๐๐ ปีมาแล้ว

ตำนานยังได้ระบุด้วยว่า ในขณะที่กำลังขุดดินเพื่อก่อสร้างพระเจดีย์ ก็พบบริโภคเจดีย์^{๑๐} ของอดีตพระพุทธเจ้า ๓ พระองค์ในพุทธกัลปปัจจุบัน ได้แก่ ไม่เท้าของพระกุสันธ กระบวนการองน้ำของพระโภගามน์ และ

๑๐. เจดีย์เกี้ยวกับพระพุทธเจ้ามี ๔ ประเกทได้แก่ ราชตุเจดีย์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ บริโภคเจดีย์ คือลิ่งหรือสถานที่พระพุทธองค์เคยทรงใช้สอยธรรมเจดีย์บรรจุพระธรรม คือพุทธพจน์ และอุทเทลิกเจดีย์ คือพระพุทธรูป

ร้านขายผักใน “เมืองจีน” ถัวพูฝักยาวกว่า
ถัวบ้านเรามาก

สรงน้ำพระพุทธรูปประจำวันเกิด
ณ เจดีย์เวดากรอง

ผ้าอาบน้ำของพระกัสสปะ จึงได้บรรจุบริโภคเจติย์ทั้งหมดในพระเจติย์
พร้อมกับพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า (พระโคตมพุทธเจ้า) จึงนับว่า
พระเจติย์เวดากรองเป็นพระสูปเจติยองค์เดียวในโลกที่มีสัญลักษณ์ของ
พระพุทธเจ้า ๔ พระองค์บรรจุไว้ด้วยกัน

นับตั้งแต่ก่อสร้างพระเจติย์ (นักโบราณคดีเชื่อว่าสร้างมาประมาณ
๑,๒๐๐ ปีที่แล้ว) กษัตริย์พม่าและมอญเกื้อบุกพระองค์ในสมัยต่อ ๆ มา
ต่างถือเป็นพระราชการกิจในการก่อเสริมองค์พระเจติย์ให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง
๓๒๖ พุทธในปัจจุบัน

เพราะว่าเราเป็นชาวต่างชาติ ก็เลยต้องเสียค่าธรรมเนียมไปให้
พระเจติย์เวดากรอง คนละ ๕ долลาร์สหรัฐ (ประมาณ ๑๕๐ บาท) และขึ้นลิฟต์
ไปให้ไหว้เจติย์ (ก่อนขึ้นลิฟต์ ต้องถอดถุงเท้ารองเท้าฝากรไว้) โดยเจ้าหน้าที่จะติด
สติ๊กเกอร์สีประจำวันที่หน้าอกของเรา เพื่อแสดงว่าจ่ายค่าธรรมเนียมถูกต้อง

แล้ว ในขณะที่คุณเมียนマー.org เข้าฟรี โดยจะเดินเข้าบันไดซึ่งมืออยู่ทั้ง ๔ ทิศ ท่านผู้อ่านอาจจะฉงนว่า ทำไมเราสามคนไม่ทำตัวเป็นคนเมียนマー เพราะอย่างไรเสีย เจ้าหน้าที่คงดูไม่ออกว่าเราเป็นชาวต่างชาติ ไม่ได้ค่ะ เพราะเราเป็นคนดีนั่นเอง บางกับเสื้อผ้าการแต่งกายของเรานี้ คือนองนกนุ่งกระโปรง ผู้เขียนกับน้องชีวกะนุ่งกางเกง ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าเราเป็นชาวต่างชาติ เพราะผู้หญิงเมียนマーจะนุ่งผ้าซินที่เรียกว่า “ลองยี” อ้อ! เกือบลืมไป สำหรับคุณสุภาพสตรีที่นุ่งกระโปรงสั้นหรือกางเกงขาสั้น พอขึ้นลิฟท์ไปแล้ว ก่อนจะเดินเข้าสู่บริเวณลานพระเจดีย์ เขามีล้องยีบริการค่ะ

เมื่อออจากกลิฟต์ มีทางเดินเข้าสู่เจดีย์เวดา กองด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนจะถึงองค์เจดีย์ ทางด้านขวามือ จะเห็นต้นโพธิ์ซึ่งนองนกบอกว่าเป็นหน่อของต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่พุทธคยาในอินเดีย

บริเวณลานเจดีย์สะอาดสะอ้านมาก ชาวเมียนマー (ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงแสดงว่าผู้หญิงใส่ธรรมมาก) นั่งสวดมนต์กันเป็นกลุ่ม ๆ สักพักก็เห็นกลุ่มผู้หญิงเดินเรียงแถวประมาณ ๔-๕ แถว คาดว่าผู้คนผูกงองไว้ แล้วก็มีหน่วยโภยผุ่นผงซึ่งเป็นผู้ชายตามมาเก็บ ทุกคนทำงานกันอย่างตั้งใจและสนุกสนาน อย่างนี้เอง ลานองค์พระเจดีย์จึงสะอาด ผู้คนสามารถกราบไหว้อย่างสนใจไม่รู้ว่าจะมีโอกาสเห็นภาพอย่างนี้ในบ้านเรารب้างไหม?

นองนกพาราไปกราบพระเจดีย์ แล้วก็ตามผู้เขียนกับน้องชีว่าเกิดวันไหน พอดีคำตอบก็ล้วงโพยขึ้นมาดู และพาราไปไหว้พระพุทธรูปประจำวันเกิดที่ประดิษฐานรอบองค์พระเจดีย์ทั้ง ๔ ทิศ พอเห็นพระพุทธรูป ก็เข้าใจทันทีว่า ทำไมต้องดูโพย เพราะว่าพระพุทธรูปประจำวันเกิดของที่นี่จะต่างจากบ้านเรา เช่น พระประจำวันเกิดของคนเกิดวันศุกร์คือพระพุทธรูปปางรำพึง แต่พระประจำวันเกิดที่พระเจดีย์เวดา กองนี้ เป็นพระพุทธรูปนั่ง ดูไม่ออกว่าเป็นปางใด หรือปางมารวิชัย เพราะมีพวงมาลัยวางอยู่เต็มไปหมด ขึ้นไม่ดูโพย อาจให้พระผิดวันก็ได้ สำหรับผู้อ่านท่านใดหากมีโอกาสไปไหว้พระเจดีย์องค์นี้ และประสงค์

จะให้พระพุทธรูปประจำวันเกิด ขอแนะนำให้สังเกตสัตว์ประจำวันเกิดข้างใต้ พระพุทธรูปค่า รับรองว่าไม่ผิดแน่

ที่เมียนมาร์ ให้พระแล้วก็ต้องสรงน้ำพระด้วย เห็นคนพื้นเมืองสรงน้ำพระพุทธรูปหลายขั้น ก็ยังนึกค่อนขอดว่า ช่างไม่เกรงใจคนที่ร่อจะสรงน้ำต่อเลยนะ ที่ไหนได้ พอกลับบ้านหนานสืออ่านถึงได้รู้ว่า ตามคติของชาวเมียนมาร์ เขายังสรงน้ำพระประจำวันเกิดของตน โดยตักด้วยขันเล็ก ๆ ที่ทางวัดเตรียมไว้ให้จำนวนเท่าตัวเลขอยู่ + ๑ เรื่องนี้คงเป็นอุทาหรณ์สำหรับทุกท่าน จะไปไหนไม่ว่าจะเป็นในประเทศไทยของเราหรือต่างประเทศ ก็ขอให้ศึกษาวัฒนธรรม/ธรรมเนียมของเขาล่วงหน้า เพื่อที่ว่าจะได้ไม่เสรื่อแบบผู้เขียน

ที่บ้านเรา เราจะสรงน้ำพระพุทธรูปเฉพาะช่วงเทศกาลสงกรานต์เท่านั้น ส่วนพระประจำวันเกิดเรามักจะเติมน้ำมันหรือไม่ก็ใส่บาตรเหรียญ (๒๕, ๔๐ สถาค์ หรือ ๑ บาท) เท่าจำนวนกำลังพระเคราะห์ของเทวดาประจำวันเกิด อย่างเช่น เกิดวันจันทร์ ก็จะใส่บาตร ๑๕ เหรียญ วันศุกร์ก็ ๒๑ เหรียญ เป็นต้น

ที่เวดา古องนี้ นอกจากจะมีเจดีย์องค์เล็กองค์น้อยแล้ว ยังมีพระพุทธรูป อีกมากมาย ที่สำคัญที่สุดคือ พระพุทธเจ้าและอดีตพระพุทธเจ้า อีก ๓ พระองค์^{๑๑} ประดิษฐาน ณ วิหารประจำทิศรอบฐานพระเจดีย์ ได้แก่ พระกงสันธะทางทิศตะวันออก พระโภนาค�น์ทางทิศใต้ พระกัสสปะทางทิศตะวันตก และพระพุทธโคดม ทางทิศเหนือ และที่ลานประทักษิณมีซัม ประจำวันเกิด (ประกอบด้วยพระพุทธรูป เสา เทวดา และสัตว์) ประจำทิศทั้ง ๘ โดยตั้งอยู่ ๒ ข้างของวิหารประจำทิศแกนทั้ง ๔ (รวม ๘ ซัม) และที่ทิศเฉียงอีก ๔ ซัมดังนี้

๑๑. พระพุทธเจ้าแห่งภัทรกับปัจจุบัน มี ๕ องค์ อีกองค์หนึ่งคือพระเมตเตยยะ หรือที่เรียกวันที่ไปว่า พระครือารีย์ หรือพระครือริยเมตไตรย ซึ่งจะมาครั้งเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต

“ມີ ກລາ ບາ ຂົນ” “ນ້ອງຈົ້ວ”
ມີນາ ກລາກຮັວທີ່ ແປລົງໂຄມເປັນສາວມີຢືນມາຮັກ ກັບ
ສາວມີຢືນມາຮັກຕ້ອງຈິງ ດັ ເຈົດີ່ ທະເວດກອງ

ອຽນຮັງ ນ ທເດາກອງ

ทิศ	วัน	สัตว์สัญลักษณ์
ตะวันออก	จันทร์	เสือ
ตะวันออกเฉียงใต้	อังคาร	สิงโต
ใต้	พุธ (กลางวัน)	ช้างมีงา
ตะวันตกเฉียงใต้	เสาร์	พญานาค
ตะวันตก	พุธ (สบดี)	หนู
ตะวันตกเฉียงเหนือ	พุธ (กลางคืน)	ช้างไม่มีงา
เหนือ	ศุกร์	หนูตะเภา
ตะวันออกเฉียงเหนือ	อาทิตย์	ครุฑ

บริเวณลานทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพระเจดีย์ ซึ่งมีการปูพื้นด้วยกระเบื้องสีแตกต่างจากลานอื่น ๆ และมีผู้คนคึกคักเป็นพิเศษ เรียกว่า “ลานอธิษฐาน” หรือ “ลานสัมฤทธิผล” เป็นลานที่ชาวเมียนมาร์นิยมมาบูชาทิ้งกระดาษไว้ให้กับพระเจ้าบุเรงนองจะเสด็จมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แล้ว ล้านแห่งนี้ ก่อนที่จะออกศึกทุกครั้ง บางคนจึงเรียกลานนี้ว่า “ลานบุเรงนอง”

พระเจดีย์ขวิดากองนอกจากจะเป็นพุทธสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของเมียนมาร์แล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นของขบวนการนักศึกษาและขบวนการชาตินิยมของเมียนมาร์ด้วย คือในปี ๒๔๖๓ ผู้นำนักศึกษาวิทยาลัยย่างกุ้ง ได้ประชุมวางแผนนัดหยุดเรียน ณ บริเวณใต้ต้นโพธิ์มุ่งทิศตะวันออกเฉียงใต้ของลานประทักษิณ ประท้วงการอกราชบััญญัติมหาวิทยาลัย (University Act) ของอังกฤษ ยกฐานะของวิทยาลัยย่างกุ้งเป็นมหาวิทยาลัย โดยกำหนดให้สภามหาวิทยาลัย มีสมาชิกชาวพม่าเพียง ๕ คน จากจำนวน ๖๔ คน การประท้วงครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากพระสงฆ์และประชาชน จนในที่สุด อังกฤษก็ต้องยอมแก้ไขพระราชบัญญัติตั้งกล่าว และแต่งตั้งตัวแทนนักศึกษาเข้าไปเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย

นักประวัติศาสตร์เมียนมาร์ยกย่องเหตุการณ์นี้ว่าเป็นการแสดงออกถึงลัทธิชาตินิยมและการต่อต้านการปกครองของอังกฤษอย่างเปิดเผยเป็นครั้งแรก ณ จุดนี้ในปัจจุบัน ได้มีการสร้างเสาที่ระลึก (Commemorative Column) จากรากไม้ของนักศึกษาที่ก่อการประท้วงเป็นภาษาพม่า อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย และว่ากันว่า ในปี ๒๔๗๙ ของ ชาنم วีรบุรุษกุ้ชาติของเมียนมาร์ ซึ่งขณะนั้นยังเป็นนักศึกษาอยู่ ก็ได้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้งประท้วงขึ้นไปอธิการบดีชาวดั้งดิบ และเมื่อปี ๒๕๓๑ ของ ชาنم ชูจี บุตรสาวขององค์ ชาنم ก็ได้นำมวลชนมาเรียกร้องประชาธิปไตย ณ ที่นี่

โปรดติดตามภาคสองต่อฉบับหน้า

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของไทย : บนเส้นทางสู่การบูรณาการ ระดับภูมิภาค (Thailand's International Development Cooperation: Pathway to Regional Integration)

.....

นายบรรจง ออมรชีวิน^๑, ดร.ทัยชนก ศิริวัฒนกุล^๒

๑. นายบรรจง ออมรชีวิน ผู้อำนวยการส่วนวางแผนและติดตามผลการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

๒. ดร.ทัยชนก ศิริวัฒนกุล นักวิเทศสหการชำนาญการ ส่วนวางแผนและติดตามผลการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

การบูรณาการระดับภูมิภาค

ประชาคมยุโรป (European Community) เป็นเสมือนต้นแบบของความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จของการบูรณาการในระดับภูมิภาค (regional integration) และเป็นตัวอย่างให้กับองค์กรความร่วมมือในภูมิภาคอย่างเช่นอาเซียนและองค์กรระดับภูมิภาคในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก เนื่องจากการบูรณาการของประเทศสมาชิกเป็นองค์กรขนาดใหญ่ของประชาคมยุโรปทำให้ส่งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้อย่างกรณีประเทศที่เคยเป็นศัตรูกันข้ามศตวรรษอย่างประเทศเยอรมนีและฝรั่งเศสกลับเป็นมิตรกัน และทำให้ทวีปยุโรปมีสันติภาพ ความมั่นคง และความเข้มแข็งในการต่อรองทางเศรษฐกิจ

นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหลายคน เช่น David Mitrany, Ernest Haas, Joseph Nye และ Karl W. Deutsch ได้ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการบูรณาการของประเทศในภูมิภาคของยุโรปเพื่อสร้างเป็นทฤษฎีบูรณาการในภูมิภาค (Regional Integration Theory) ผ่านทฤษฎีสหพันธ์นิยม (Federalism Theory) ทฤษฎีการกิจกรรมใหม่ (Neo-Functionalism Theory) และทฤษฎีความสื่อสาร (Communication Theory) เพื่อประโยชน์ของความร่วมมือของกลุ่มภูมิภาคอื่น ๆ รวมทั้งกลุ่มประเทศอาเซียนด้วย

กรณีการรวมกลุ่มประเทศไทยอาเซียนของได้ใช้แนวคิดของทั้ง ๓ ทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการสร้างความร่วมมือและบูรณาการ ดังจะเห็นได้จาก “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) เพื่อจัดตั้งกลุ่มสมาคมอาเซียน เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ (ค.ศ. ๑๙๖๗) โดยสมาคมผู้ก่อตั้ง ๕ ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย พิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ระบุวัตถุประสงค์สำคัญ ๗ ประการของการจัดตั้งอาเซียน โดยเน้นถึง ความต้องการร่วมมือกันรักษาสันติภาพในภูมิภาค และส่งเสริมความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ต่อมาได้มี บรรลุในครุฑานาม เวียดนาม สปป. ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา เข้าร่วมเป็นสมาชิกตามลำดับ รวมประเทศสมาชิกปัจจุบันจำนวน ๑๐ ประเทศ

จากการเปลี่ยนแปลงระดับโลกในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา การเกิดกระแสโลกวิวัฒน์ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การคมนาคมและการสื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ

ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนี้สามารถส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเพื่อนบ้านและภายนอกภูมิภาค เช่น วิกฤตเศรษฐกิจเอเชีย การระบาดของโรคต่าง ๆ เช่น HIV/AIDS, SARS โรคไข้หวัดนก เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยสมาชิกอาเซียนต้องรวมตัวกันหรือบูรณาการเข้าเป็นประชาคมที่พึ่งพาอาศัยกันอย่างซับซ้อนมากยิ่งขึ้น กลุ่มประเทศไทยอาเซียนจึงมีข้อตกลงก่อตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายใต้ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ ซึ่งในปัจจุบันได้จัดทำกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) แล้ว แผนการร่วมมือดังกล่าวของอาเซียนสอดคล้องกับทฤษฎีบูรณาการในภูมิภาคข้างต้นและสอดคล้องกับประสบการณ์ของการบูรณาการในภูมิภาคของกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา: ภายใต้กรอบทวิภาคี กรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาคต่าง ๆ

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Development Cooperation) เป็นเครื่องมือสำคัญของการดำเนินนโยบายความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเริ่มต้นอย่างเป็นทางการภายหลังสหภาพโซเวียตที่สองช่วงทศวรรษ ๑๙๕๐ จากแผนการมาρ์แซลที่สหราชอาณาจักร ช่วยพื้นฟูยุโรปหลังสงครามโลก

ครั้งที่สองซึ่งต่อมา มีการพัฒนาการให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการแก่ประเทศกำลังพัฒนาอย่างจริงจังภายใต้กรอบการดำเนินงานของ OECD (Organization for Economic Development Cooperation)

สำหรับประเทศไทย ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ การส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งการมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในประชาคมโลกในการส่งเสริมการพัฒนา เพื่อช่วยลดปัญหาความยากจน การพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ในปัจจุบันประเทศไทยที่สุดก็คือความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทยจะนำไปสู่การบูรณาการระดับภูมิภาคในฐานะเครื่องมือของนโยบายต่างประเทศได้อย่างไร

แม้ว่าความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยจะเป็นกลไกอันสำคัญดังที่กล่าวข้างต้น แต่ภารกิจดังกล่าวมีมากเกินกว่ากำลังทรัพยากรของประเทศไทย จะเอื้ออำนวยให้กระทำได้ทุกเรื่อง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญต่อวาระการพัฒนาที่จะมีขึ้นในระยะกลาง ระหว่าง ๕ ปีข้างหน้า เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมทั้งต่อประเทศไทยที่มีความร่วมมือ และต่อประเทศไทย

การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณการให้ความช่วยเหลือของไทยต่อประเทศกลุ่มเป้าหมาย จึงให้ความสำคัญกับองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการดังนี้

ประการแรก การให้ความสำคัญกับกลุ่มประเทศภายนอกต่อกรอบนโยบายของรัฐบาลไทยยังเป็นการส่งเสริมและขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศไทยอาเซียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ความร่วมมือกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ และส่งเสริมความร่วมมือทุนส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศ กลุ่มประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ

ประการที่สอง การดำเนินงานความร่วมมือภายใต้พันธกรณีที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับประเทศในกรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งเป็นข้อมติหรือการได้รับการร้องขอให้ไทยให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและการถ่ายทอดองค์ความรู้

ประการที่สาม การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับประเทศคู่ร่วมมือของไทย นอกจากนี้จากการช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศผู้รับ และการแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดีแล้ว การให้ความร่วมมือยังมุ่งเน้นในการเชื่อมโยงให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อการเชื่อมโยงกับการขยายผลไปสู่การร่วมมือทางเศรษฐกิจและทางด้านอื่น ๆ ด้วย

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย: บนเส้นทางสู่การบูรณาการระดับภูมิภาค : ๑๖๕
(Thailand's International Development Cooperation: Pathway to Regional Integration)

ประการที่สี่ การให้ความร่วมมือของไทย คำนึงถึงความเหมาะสมกับประเทศคู่ร่วมมือของไทยบนขีดความสามารถ ความรู้ และความพร้อมของประเทศไทยที่มี ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือต้องนำไปสู่ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นได้

ด้วยหลักการดังกล่าว ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศจึงประกอบด้วยความร่วมมือทั้งในกรอบทวิภาคีตามประเทศเป้าหมายที่ไทยให้ความสำคัญ กรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาค และกรอบพหุภาคี ซึ่งในบทความนี้ จะกล่าวถึงความร่วมมือกับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกในกรอบทวิภาคีและกรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาคเป็นหลัก

ภายใต้กรอบทวิภาคี มีความร่วมมือกับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก หลากหลาย ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากเอเชียเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญกับประเทศไทยทั้งในเรื่องของ ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ความร่วมมือมีทั้งใน กรอบทวิภาคี และภายใต้กรอบความร่วมมือภูมิภาคและอนุภูมิภาค ซึ่งหลาย กรอบความร่วมมือเป็นความร่วมมือระดับชาติไทย อาทิ ACMECS, BIMSTEC และ IMT - GT ในขณะเดียวกันก็มีกรอบความร่วมมือที่ริเริ่มโดยแหล่งความร่วมมือ อื่น และกรอบความร่วมมือที่มีอยู่แล้ว อาทิ ASEAN ดังนั้น ความร่วมมือเพื่อ การพัฒนาในเอเชียจึงประกอบด้วยวาระการพัฒนา และประเด็นที่ท้าทาย เป็นอันมากที่จะต้องมีการขับเคลื่อน โดยเฉพาะการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย การรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ค.ศ. ๒๐๑๕

ความร่วมมือภายใต้กรอบทวิภาคีที่สำคัญประกอบด้วยความร่วมมือกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักร กัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม หรือที่เรามักเรียกว่า ๆ กันว่า CLMV ความร่วมมือกับประเทศเอเชียตะวันออก- เนียงได้อีก ๆ ได้แก่ ประเทศไทยอยู่นอกเหนือจากประเทศไทยเพื่อนบ้านของไทยใน ภูมิภาคได้แก่ พิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และบรูไนฯ ซึ่งล้วนมี ความสำคัญต่อประเทศไทยอย่างยิ่งทั้งในด้านความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง ทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งมีวาระการพัฒนาร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือ จำนวนมากโดยเฉพาะประชาคมอาเซียนที่จะต้องมีการบูรณาการเข้าด้วยกันใน เรื่องต่าง ๆ ความร่วมมือกับกลุ่มประเทศเอเชียใต้และหมู่เกาะประเทศคู่ร่วมมือ ที่สำคัญได้แก่ อัฟกานิสถาน ปากีสถาน บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย มัลดีฟส์ เนปาล และศรีลังกา โดยส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาวะยากจนและต้องการ ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือกับประเทศ กลุ่มเอเชียกลางซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีความยากจนอยู่มาก เนื่องจากภัยสงคราม

และความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศและเป็นภูมิภาคที่จะมีความสำคัญต่อประเทศไทยและต่ออาเซียนในการเชื่อมโยงไปสู่ตัวตนในระยะต่อไป

นอกจากความร่วมมือภายใต้กรอบทวิภาคีแล้ว ความร่วมมือภายใต้กรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาค นับว่าทวิความสำคัญมากขึ้นในการที่จะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและการบูรณาการภูมิภาคเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความแข็งแกร่ง ร่วมกัน การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยต่อกลุ่มภูมิภาคดังกล่าวนี้ จึงเป็นพันธกิจที่สำคัญในการขับเคลื่อนการบูรณาการดังกล่าวให้สมฤทธิ์ผล โดยในที่นี้ จะกล่าวถึงเพียงบางกรอบความร่วมมือหลักที่สำคัญ โดยในแต่ละกรอบ ความร่วมมือมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

กรอบ AEC (ASEAN Economic Community)

การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ คือ การที่จะต้องทำให้ประเทศสมาชิกบางประเทศที่ยังต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถให้ทัดเทียมหรือได้รับการยกระดับอย่างเหมาะสมสมต่อการรวมกลุ่มประชาคมที่ต้องสร้างความเข้มแข็งร่วมกัน ประเทศไทยในฐานะที่มีการพัฒนามากกว่าบางประเทศ ได้แก่ สปป. ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม จึงควรมีบทบาทนำในการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศดังกล่าว และร่วมมือกับกลุ่มประเทศอื่นของอาเซียนที่มีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกัน

ในลักษณะของการร่วมมือแบบหุ้นส่วน รวมทั้งการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือ
กลุ่มประเทศที่พัฒนาด้อยกว่า

การสนับสนุนของประเทศไทย มีในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความพยายามให้
สอดคล้องกับความต้องการของประเทศสมาชิกอาเซียนดังกล่าว เพื่อสนับสนุน
การเป็นประชาคมอาเซียนทั้งในมิติการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ และ
สังคมวัฒนธรรม รวมทั้งการดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยความซื่ออมยิง
ระหว่างกันในอาเซียน

กรอบ ACMECS (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy)

เป็นกรอบความร่วมมือที่เริ่มจากธุรกิจไทยที่ต้องการผลักดันให้
การพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคมีการเติบโตและมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ก้าว
ตามกันของประเทศไทยใน ACMECS คือ กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา เวียดนาม
และไทย ที่ยังมีความแตกต่างในด้านเศรษฐกิจกับประเทศไทยที่ต้องอาศัย
การพัฒนา ทั้งในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเสริมสร้างสมรรถนะและ
องค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ อีกมากสำหรับสาขาวิชาความร่วมมือประกอบด้วย
Trade and Investment Facilitation, Agricultural and Industrial
Cooperation, Transport Linkages, Tourism และ Human Resource

Development ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาสู่เน้นการพัฒนารัฐพยากรณ์ชั้นนำ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านความรู้และวิชาการในการที่จะทำให้ การพัฒนาในแต่ละสาขาความร่วมมือดำเนินไปได้อย่างราบรื่น โดยให้ ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การจัดการศึกษาและพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ด้านวิชาการและอาชีพ และการส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างกัน ในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ไทยได้ให้ความช่วยเหลือภายใต้กรอบ ACMECS มูลค่า ๑๐.๓๙ ล้านบาท

กรอบ GMS (Greater Mekong Sub-region)

เป็นกรอบความร่วมมือที่ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ริเริ่มขึ้น เพื่อต้องการผลักดันการพัฒนาในอนุภูมิภาคนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๘๒ เป็นต้นมา คือ กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม และ จีนตอนใต้ (ยุนนาน) และไทย โดยกำหนดเป็นกรอบยุทธศาสตร์ไว้ ๔ ด้าน คือ Infrastructure Linkage, Facilitate Across Border, Trade and Investment, HRD และ Environmental Protection and Sustainable Use of Share Resources ความร่วมมือของไทยต่อ GMS ในฐานะของความเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา กับ ADB ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ช่วยในการประสานการดำเนินงานด้านการพัฒนา มนุษย์ เพื่อการเสริมสร้างขีดสมรรถนะของบุคลากรในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อการนำไปสู่การพัฒนาในสาขาอื่น ๆ ต่อไปในปี ค.ศ. ๒๐๑๐ และ ๒๐๑๑ ไทยได้ให้ความช่วยเหลือภายใต้กรอบ GMS มูลค่า ๒๒.๑๕ และ ๑.๑๐ ล้านบาทตามลำดับ

กรอบ ASEAN – IAI (ASEAN-Initiative for ASEAN Integration)

วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ คือ ต้องการให้ประเทศไทย สามารถเข้าร่วมในกลุ่มประเทศอาเซียนใหม่ คือ สปป. ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม มีระดับการพัฒนา ทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และลดช่องว่างด้าน การพัฒนาในบรรดาประเทศไทยอาเซียน ๑๐ ประเทศ โดยประเทศไทย ได้รับการสนับสนุน

อาเซียนเดิม ๖ ประเทศให้การช่วยเหลือ โดยการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาให้ความสำคัญในด้าน Infrastructure Development, HRD, Information and Communication Technology และ Regional Economic Integration ประเทศไทยได้รับการมอบหมายเป็นประธานกลุ่ม (Co-shepherd) ด้านการคุณภาพชั้นสูง ในการประสานการให้ความช่วยเหลือ สำหรับความร่วมมือทางด้านวิชาการนั้นได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ไทยได้ให้ความช่วยเหลือภายนอกในกรอบ ASEAN - IAI มูลค่า ๐.๖๖ ล้านบาท

กรอบ IMT – GT (Indonesia, Malaysia, Thailand – Growth Triangle)

เป็นความร่วมมือระหว่างอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย โดยเน้นสาขาความร่วมมือด้าน Investment, Technology Transfer, Production, Natural Resources, Infrastructure และ Transportation Linkages จุดมุ่งหมายสำคัญ คือ ต้องการพัฒนาในเขตจังหวัดพื้นที่ทางตอนใต้ โดยเน้นบทบาทของภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งนี้ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนามุ่งเน้นการพัฒนาสหสาขา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กรอบ BIMSTEC

กรอบความร่วมมือของ ๗ ประเทศ คือ บังกลาเทศ อินเดีย เมียนมาร์ เนปาล ภูฏาน ศรีลังกา และไทย สาขาระบบที่มุ่งเน้น คือ Trade and Investment, Transport and Communication, Tourism, Energy, HRD, Agriculture and Fisheries, Science and Technology, Culture, Counter-Terrorism and Transnational Crimes, Environment and Disaster Management, Public Health และ People to People Contact

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย: บนเส้นทางสู่การบูรณาการระดับภูมิภาค : ๑๗๑ (Thailand's International Development Cooperation: Pathway to Regional Integration)

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาสู่เน้นการเข้าช่วยแก้ไขข้อขัดข้องในเชิงเทคนิคที่จะเป็นการช่วยเสริมต่อการส่งเสริมการค้าและการลงทุน คือ

- ให้ความร่วมมือแก่ประเทศสมาชิกในแนวทางที่จะส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์ความร่วมมือตามกรอบ กล่าวคือ เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ภูมิภาคร่วมกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิก ขยายปริมาณการค้าและการลงทุน และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาค
- ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิก โดยผลักดันให้ประเทศสมาชิกที่มีศักยภาพในเชิงเปรียบเทียบได้มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกอื่นด้วย
- การเสาะหาการสนับสนุนจากแหล่งผู้ให้อิ恩ในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้กรอบดังกล่าว

ในปี ค.ศ. ๒๐๑๐ และ ๒๐๑๑ ไทยได้ให้ความช่วยเหลือภายใต้กรอบ BIMSTEC มูลค่า ๗.๖๘ และ ๔.๓๕ ล้านบาทตามลำดับ

บทสรุปความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่าง ประเทศของไทย: บนเส้นทางสู่การบูรณาการ ระดับภูมิภาค

จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มประชุมอาเซียนในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ นับเป็น
วาระสำคัญที่ต้องมีการขับเคลื่อนร่วมกันระหว่างประเทศไทยและประเทศสมาชิก เพื่อให้
การรวมกลุ่มมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะมีบทบาท
ในการส่งเสริมการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวด้วยการสนับสนุน
และเสริมสร้างความพร้อมให้กับประเทศไทยที่ยังขาดความพร้อม โดยเฉพาะ
ประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศเป้าหมายในภูมิภาคเอเชีย/กลุ่มประเทศ
อาเซียนที่อาจจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงและเสริมสร้างขีดความสามารถใน
ด้านต่าง ๆ เพื่อให้อื้อต่อการรวมตัวและลดข้อติดขัดที่จะเปิดเสรีทางด้าน^๑
การค้าและการลงทุนให้มากที่สุด และเป็นการตอบสนองต่อการรวมตัวไปสู่
การจัดตั้งประชาคมอาเซียนในที่สุด

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวง
การต่างประเทศในฐานะกลไกหลักในการขับเคลื่อนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
ระหว่างประเทศไทยจึงได้ตอบสนองนโยบาย/ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไทยใน
การรวมตัวไปสู่การจัดตั้งประชาคมอาเซียนด้วยการดำเนินงานความร่วมมือ^๒
ภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ข้างต้น ไม่ว่าจะเป็น ACMECS, GMS,
ASEAN – IAI, IMT – GT, BIMSTEC และกรอบอื่น ๆ โดยที่มุ่งหวังจะลด
ช่องว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ/สังคมและขยายโอกาสในการพัฒนา
ประเทศไทยในภูมิภาคเพื่อนำไปสู่การบูรณาการระดับภูมิภาคต่อไป ◎

การคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญา และ ความหวัง ของ rakthai ไทย เมื่อข้าวหอมมะลิ ทุ่งกุหลาบ ร้องให้ “โภกอินเตอร์”

จุฬาภรณ์ อกจัน*

“ทรัพย์สินทางปัญญา” คืออะไรกันแน่???

เมื่อนึกถึงคำว่า “ทรัพย์สินทางปัญญา” หลาย ๆ คนมักจะคิดถึงสิ่งที่ต้องคิดค้นขึ้นมาใหม่ มีคุณสมบัติหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเมื่อพูดถึง “การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา” หลายคนมักจะนึกถึงกลไกหรือวิธีการในการป้องกันไม่ให้มีผู้อื่นมาลอกเลียนแบบหรือแสวงหาประโยชน์ (จากสิ่งที่คิดค้นขึ้นมา) ในทางที่มีขอบหรือโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของ ความคิด บางคนอาจคุ้นหูมาบ้างกับคำว่า “สิทธิบัตร” “ลิขสิทธิ์” หรือ “เครื่องหมายการค้า” แต่อายังไม่เข้าใจเกี่ยวกับความหมายหรือความแตกต่างของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านี้

จบปริญญาเอกด้านเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ จากมหาวิทยาลัย Leibniz University Hannover ประเทศเยอรมัน เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เนื้อหานี้คือ
เศรษฐศาสตร์การพัฒนา โดยศึกษาเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และบทบาทของการคุ้มครอง สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือจีไอ ต่อความเป็นอยู่ของครัวเรือนเกษตรกรทุ่งกุหลาบ ร้องให้ และต่อการพัฒนาท้องถิ่นชนบท

ก่อนอื่น เรามาทำความเข้าใจกับคำว่า “ทรัพย์สินทางปัญญา” กันสักนิด ทรัพย์สินทางปัญญา มีหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น ความลับทางการค้า (trade secrets) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (geographical indication: GI) แบบผังภูมิของวงจรรวม (layout-design) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (traditional knowledge: TK) ทรัพยากรพันธุกรรม (genetic resources: GR) ทรัพยากรพันธุกรรมที่มีความเกี่ยวพันกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (genetic resources associated with TK) การแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (traditional cultural expressions: TCEs) และสิทธิในพันธุ์พืชใหม่ ๆ (rights in plant varieties) เป็นต้น

ปัจจุบันนานาประเทศได้ตระหนักรู้ว่า ทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านี้จำเป็น ต้องได้รับการปกป้องคุ้มครอง โดยมีความพยายามที่จะสร้างมาตรฐานและ กฎเกณฑ์ระหว่างประเทศที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลขึ้น ความยาก จึงอยู่ที่ว่า แต่ละประเทศมีระดับของการพัฒนาและกลไกทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่ของตัวบทกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมักขึ้นอยู่กับว่า ประเทศนั้น ๆ อยู่ในระบบกฎหมายแบบไหน และให้ ความสำคัญกับทรัพย์สินทางปัญญานิดใดในประเทศของตน

ประเทศไทยกับการคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญา

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเกาต่าง ๆ จำนวนมาก โดยอยู่ในการกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข) พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ (สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) พ.ร.บ. เชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๔ (กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข) พ.ร.บ. สิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ และ พ.ร.บ. คุ้มครองสิ่งปั้งซึ่งทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์)

เป็นที่น่าสังเกตว่า การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทยยังค่อนข้างกระจัดกระจาด ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะรายละเอียดทางเทคนิคของทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภทจำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญ เป็นผู้กำกับดูแล อย่างไรก็ได้ หน่วยงานหลักของไทยที่ดูแลด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในภาพรวม คือ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

โดยมีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเกือบทุกประเภท ยกเว้น (๑) ทรัพยากรพันธุกรรม รวมถึงทรัพยากรพันธุกรรมที่มีความเกี่ยวพันกับภูมิปัญญา ท้องถิ่น (๒) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ (๓) การแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ซึ่ง ณ ปัจจุบัน ประเทศไทยไม่มี พ.ร.บ. คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งสามเป็นการเฉพาะ แม้แต่ในเวทีระหว่างประเทศ เช่น การประชุม Intergovernmental Committee on Intellectual Property, Genetic Resources, Traditional Knowledge and Folklore (IGC) ขององค์กร ทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) ก็ได้มีความพยายามเจรจากันมานานเกือบ ๑๓ ปีแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถ หาข้อสรุปที่เห็นชอบร่วมกันได้ โดยยังมีการถกเถียงกันว่า ทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งสามประเภทนี้ควรจะได้รับการคุ้มครองหรือไม่ และการคุ้มครองควรเป็นไป ในลักษณะเฉพาะ (sui generis system of protection) หรือคุ้มครองใน รูปแบบสิทธิบัตร

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในระดับโลก

ปัจจุบันมีสององค์กรหลักที่ดูแลประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญาของ โลกโดยตรง คือ (๑) องค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ซึ่งไทยเข้าเป็น สมาชิกเมื่อปี ๒๕๓๒ และ (๒) องค์กรการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ซึ่งเป็นเวทีสำหรับเจรจาและกำหนดขอบเขตและมาตรฐานการคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS) ได้แก่ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ การออกแบบรวม สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และความลับทางการค้า โดยมีการจัดทำข้อตกลงเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการในเรื่องที่ยังไม่มี กฎเกณฑ์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) กำกับมา ก่อน (หรือหากมีก็น้อยมาก)

ทำไมทรัพย์สินทางปัญญาจึงต้องได้รับ การคุ้มครอง

แน่นอนว่า ทรัพย์สินทางปัญญาจะต้องถึงที่ได้มาจากการคิดสร้างสรรค์หรือภูมิปัญญา จึงย่อมมี “คุณค่า” ในตัวของมันเองอยู่แล้ว แต่ทรัพย์สินทางปัญญายังมี “มูลค่า” ในเชิงเศรษฐกิจ เพราะก่อให้เกิดรายได้ต่อผู้เป็นเจ้าของจากการนำภูมิปัญญานั้น ๆ ไปพัฒนาและต่อยอด ดังนั้น การครอบครองหรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาจึงมักจะนำมาซึ่งการใช้ประโยชน์ทางตรงและในเชิงพาณิชย์ ซึ่งการนำทรัพย์สินทางปัญญา มาใช้ประโยชน์ ก็ต้องผ่านกระบวนการจำนวนมาก และเกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ของห่วงโซ่อุปทานนั้นคือ การผลิตสินค้า การแปรรูปสินค้า บรรจุภัณฑ์ การขนส่ง การตลาด และการจำหน่าย ดังนั้น กว่าจะถึงมือผู้ใช้/ผู้บริโภคสินค้าหรือ ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากภูมิปัญญาของคน ๆ หนึ่งหรือกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง อาจไม่มีใครรู้หรือสนใจแล้วว่าใครกัน哪ที่เป็นเจ้าของความคิดสร้างสรรค์ในสินค้าหรือ ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และที่แย่ไปกว่านั้นอีกคือ อาจมีบุคคลหรือกลุ่มคนหัวใส (แต่หัวใจไม่ค่อยซื่อนัก) ที่เกิดความคิดที่จะหาประโยชน์ส่วนตัวจาก ความเป็นเลิศหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวของสินค้า/ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ด้วยการลอกเลียนแบบหรือแอบอ้างว่าเป็นสินค้า/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยเจ้าของ ผู้สร้างสินค้า/ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ หรือมาจากการหลักทรัพย์ของสินค้านั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ของที่ลอกเลียนแบบมักมีคุณภาพและคุณสมบัติที่แตกต่างออกไป (พูดง่าย ๆ คือ ไม่ได้เท่าของแท้) ซึ่งนอกจากจะส่งผลให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดแล้ว ยังทำให้ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของสินค้า/ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ต้องเสื่อมเสีย ชื่อเสียงด้วย (เพราะผู้บริโภคเข้าใจผิดว่าเป็นสินค้าจากผู้ผลิตเดียวกันแต่ คุณภาพลดลง) ดังนั้น ทรัพย์สินทางปัญญาและผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา จึงควรได้รับการปกป้องคุ้มครองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ผู้เป็นเจ้าของควรได้รับและเน้นให้เห็นความสำคัญ ของการเคารพในภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของผู้อื่น

ทรัพย์สินทางปัญญา...ความเกี่ยวข้องกับ “รากหญ้า” ของไทย

ในหลายพื้นที่ของไทย ภาคเกษตรกรรมยังคงเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีพของชาวเมืองและชาวชนบท และถือว่าเป็นกลั่นกร่อนสำคัญของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย แรงงานภาคเกษตรกรรมซึ่งมีจำนวนมากกว่า ๑๓.๕ ล้านคน หรือประมาณร้อยละ ๓๕ ของแรงงานทั้งหมดของประเทศไทย บุคคลเหล่านี้ โดยเฉพาะชาวนาของไทย มักได้รับการกล่าวถึงในฐานะ “รากหญ้า” ของสังคมไทย ฉะนั้น คำถามที่น่าสนใจ (นอกเหนือไปจากคำถามที่ว่า ทรัพย์สินทางปัญญาช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยได้มากน้อยเพียงใด) ก็คือ แล้วคนกลุ่มใหญ่ของประเทศไทยเหล่านี้ จะได้ประโยชน์อะไรบ้าง จากการคุ้มครองหรือการเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินทางปัญหาประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น และทรัพย์สินทางปัญหาประเภทใดที่จะสร้างความหวังในระยะยาวให้กับชาวรากหญ้าได้อย่างเป็นรูปธรรมที่สุด

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และความหวังของรากหญ้าไทย
เมื่อข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาธร่องให้ “โภอินเตอร์” : ๑๗๙

“สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ตามที่นิยามไว้ใน พ.ร.บ. คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖ หมายถึง ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ (geographical origin) และที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว ฉะนั้น สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีองค์ประกอบที่สำคัญสองประการคือ ธรรมชาติกับมนุษย์ในแหล่งภูมิศาสตร์นั้น โดยธรรมชาติมีหน้าที่สร้างวัตถุตຍາบและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้แก่การผลิตสินค้า ส่วนมนุษย์มีการใช้ทักษะ ความชำนาญ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาในการผลิตสินค้านั้น ๆ ทั้งสององค์ประกอบจึงได้ก่อให้เกิดสินค้าที่มีคุณภาพหรือคุณลักษณะพิเศษที่เฉพาะ ด้วยเหตุนี้ สิทธิในการครอบครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงถือว่าเป็นสิทธิชุมชน (community right) หรือสิทธิของกลุ่มคนที่อยู่ในท้องถิ่นที่ผลิตสินค้านั้น ซึ่งสิทธินี้ไม่สามารถซื้อขาย หรือถ่ายโอนไปให้บุคคลที่สามได้

การจะใช้ประโยชน์จากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เริ่มต้นด้วยการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับสินค้านั้น ๆ ซึ่งมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ จะต้องเป็นชื่อที่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคและมีการใช้กันมาแล้ว ไม่ใช่สิ่งที่สามารถคิดขึ้นใหม่เพื่อนำมาขอขึ้นทะเบียนได้ และไม่ใช่คราฟต์ที่จะขอขึ้นทะเบียน แต่ต้องเป็นบุคคลหรือหน่วยงานสามกุลมูลหลัก ดังนี้ (๑) ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิตบุคคลซึ่งมีเขต_rับผิดชอบครอบคลุมบริเวณแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้า (๒) บุคคลธรรมดา กลุ่มบุคคล หรือนิตบุคคลซึ่งประกอบกิจการค้าเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และมีถิ่นที่อยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้า และ (๓) กลุ่มผู้บริโภค หรือองค์กรผู้บริโภคสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น ๆ

หลังจากที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น ๆ ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้กฎหมาย คือ ผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นและ

ผู้ประกอบการค้าที่เกี่ยวกับสินค้านั้น (มิใช่เฉพาะผู้ขอขึ้นทะเบียนที่มีสิทธิใช้ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์) จึงแตกต่างจาก “เครื่องหมายการค้า” ซึ่งไม่มีการทำหนด เรื่องแหล่งภูมิศาสตร์ และสิทธิในเครื่องหมายการค้าเป็นสิทธิส่วนตนหรือ กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคล ที่สามารถซื้อขาย หรือถ่ายโอนต่อไปยังบุคคลที่สามได้ เช่นเดียวกัน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็แตกต่างจาก “สิทธิบัตร” ที่ให้การคุ้มครอง เนพานวัตกรรม (innovation) และสิ่งประดิษฐ์ (invention) ใหม่ที่มีขั้นตอน การประดิษฐ์ที่สูงขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมได้ โดยสิทธิบัตร จะมีการทำหนดอายุการคุ้มครองเพียง ๒๐ ปี

ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาธองให้กับความหวัง ของรากราชไทย

ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาธองให้ เป็นตัวอย่างของทรัพย์สินทางปัญญา ประเภท “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” โดยเป็นข้าวหอมมะลิชนิดหนึ่งที่ปลูก ในพื้นที่ทุ่งกุลาธองให้เท่านั้น และรวมถึงข้าวเปลือก ข้าวกล้อง และข้าวขาว

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และความหวังของรากราชไทย
เมื่อข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาธองให้ “โกอินเตอร์” :

ที่แปรรูปมาจากข้าวเปลือกพันธุ์ข้าวหอมที่ໄວต่อช่วงแสงเพียงสองพันธุ์ คือ พันธุ์ข้าวດอกมะลิ ๑๐๕ และพันธุ์ กข ๑๕ โดยจะมีการปลูกเฉพาะในฤดูนาปี เท่านั้น และมีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ ควบคุมความหอมโดยสารหอมระเหย ที่ชื่อ ๒-acetyl-๑-pyroline เกษตรกรที่ผลิตข้าวหอมมะลิทุกคลาร์องให้ ต้องมีการขึ้นทะเบียนสมาชิกและได้รับการรับรองสมาชิกจากการตรวจ พานิชย์ก่อนเริ่มทำการเพาะปลูกทุกปี และต้องมีการจดบันทึกข้อมูลการใช้ ปัจจัยการผลิต มีระบบการตรวจสอบย้อนหลังได้ (traceability) ตั้งแต่ขั้นตอน การปลูกไปจนถึงการขันยाई ส่วนผู้แปรรูปหรือโรงสีจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียน เป็นผู้แปรรูปข้าวหอมมะลิทุกคลาร์องให้ด้วยเช่นกัน

อ่านถึงตรงนี้แล้ว อาจมีคำถามว่า หากเอาข้าวสองพันธุ์นี้ไปปลูกในพื้นที่ อื่นของประเทศไทย เช่น จ. ชัยนาท เป็นต้น หรือปลูกในฤดูหนาวที่จะ เป็นฤดูนาปี คุณภาพของข้าวที่ได้จะแตกต่างกันหรือไม่ คำตอบก็คือ แตกต่างกัน โดยความแตกต่างถูกกำหนดโดยคุณลักษณะพิเศษเฉพาะของทุกคลาร์องให้ ซึ่งเป็นพื้นที่ราชบุรีใหญ่ครอบคลุมพื้นที่มากกว่า ๒ ล้านไร่ใน ๑๒ อำเภอ ของ ๔ จังหวัดทางภาคอีสานของไทย ได้แก่ อ. เกษตรวิสัย อ. สุวรรณภูมิ อ.ปทุมรัตน์ อ. โพนทราย และ อ. หนองชี ของ จ. ร้อยเอ็ด อ. ราชสีสี และ อ. ศีลาลาด ของ จ. ศรีสะเกษ อ. ท่าตูม และ อ. ชุมพลบุรี จ. สุรินทร์ อ. ค้อวัง และ อ. มหาชนะชัย จ. ยโสธร และ อ. พยัคฆภูมิพิสัย จ. มหาสารคาม ซึ่งพื้นที่ ดังกล่าวนั้นมีความแห้งแล้ง ดินมีลักษณะร่วนปนทรายที่ประกอบด้วย ธาตุอาหารน้อยและมีความเค็ม ผนวกกับสภาพอากาศที่มีปริมาณฝนน้อย ส่งผลให้ข้าวเกิดความเครียดและหลังสารหมอม ข้าวหอมมะลิทุกคลาร์องให้เจ้ม มี ความหอมมากกว่าข้าวหอมมะลิอื่น เมื่อหุงแล้วจะมีกลิ่นหอมเหมือนใบเตย หรือคล้ายกลิ่นมะลิและมีความนุ่ม ทั้งนี้ ได้เคยมีการทดลองนำข้าวพันธุ์ ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และ กข ๑๕ ไปปลูกในพื้นที่อื่นของประเทศไทยแล้ว และพบว่า คุณภาพของผลผลิตข้าวที่ได้ไม่เหมือนข้าวหอมมะลิทุกคลาร์องให้

REGISTER

GESCHÜTZTER
URSPRUNGSBEZEICHNUNGEN
UND GESCHÜTZTER
GEOGRAPHISCHER ANGABEN

REGISTER

OF PROTECTED DESIGNATIONS
OF ORIGIN AND PROTECTED
GEOGRAPHICAL
INDICATIONS

REGISTRE

BES APPELLATIONS D'ORIGINE
PROTEGEES
ET DES INDICATIONS
GEOGRAPHIQUES PROTEGEES

ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร่องไห (Khao Hom Mali Thung Kula Rong-Hai)

2. Registriert als:
Registered as: g.g.A./PGI/IGP
Enregistrée en tant que :
3. Klassifizierung:
Classification: 1.6
Classification :
4. Ursprungsland:
Country of origin: TH
Pays d'origine :
5. Verweis:
Reference: Verordnung (PG) Nr. 120/2013 der Kommission (ABl. L 41 vom 12.2.2013, S. 3)
Commission Regulation (EC) No 120/2013 (OJ L 41, 12.2.2013, p. 3)
Référence : Règlement (CE) n° 120/2013 de la Commission (JO L 41 du 12.2.2013, p. 3)

M.A. BENITEZ SALAS
Directeur - AGRI.H

Seite/page/page

1172

6. Im Falle einer Änderung, siehe Seite
In case of amendment, refer to page
En cas de modification, voir page

EUROPAISCHE KOMMISSION
EUROPEAN COMMISSION
COMMISSION EUROPÉENNE

กล่าวคือ ไม่หอม และเมื่อนำมาหุง ข้าวจะมีความแข็งและไม่นุ่ม คุณภาพความนุ่มและความหอมของข้าวหอมมะลิทุกถุงกุลารองให้จึงเป็นเอกลักษณ์ที่ทำให้ข้าวชนิดนี้แตกต่างจากข้าวหอมมะลินิดอื่นอย่างเห็นได้ชัด

เมื่อต้นเดือน มีนาคม ๒๕๖๖ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีของไทยได้เดินทางไปรับประกาศนียบัตรซึ่งรับรองการจดทะเบียนข้าวหอมมะลิทุกถุงกุลารองให้เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยสำนักทะเบียนจีโอลองสหภาพยุโรป (EU's GI Registry) จากนายโยเซมานูเอล บาร์โรโซ ประธานคณะกรรมการยุโรป (EU Commission) หลาย ๆ ท่านคงจะได้อ่านข่าวหรือพอจะได้ยินชื่อเสียงเรียงนามในเรื่องคุณภาพของข้าวหอมมะลิทุกถุงกุลารองให้กันมาบ้างแล้ว แต่หลายท่านอาจสงสัยว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” คืออะไร และแตกต่างจาก “เครื่องหมายการค้า” หรือ “สิทธิบัตร” อย่างไร และการได้รับการยอมรับในระดับสากลของข้าวหอมมะลิทุกถุงกุลารองให้นั้น ประเทศไทย โดยเฉพาะ ราชภัฏฯ หรือชานาไทยผู้ปลูกข้าวหอมมะลิทุกถุงกุลารองให้จะได้ประโยชน์อะไร

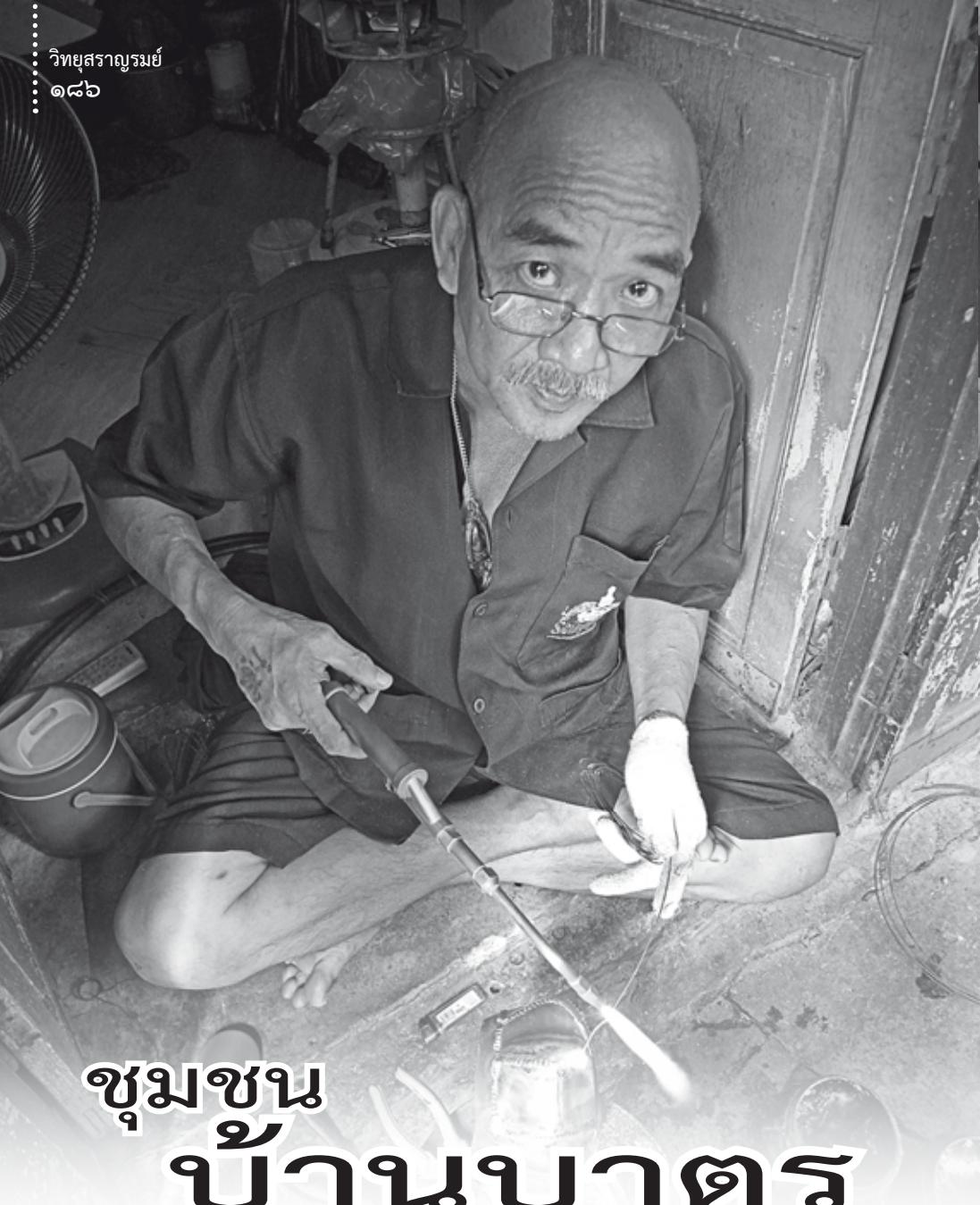
ทั้งหมดนี้ อาจสรุปได้ว่า การได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของข้าวหอมมะลิทุกถุงกุลารองให้จากสหภาพยุโรป ทำให้ข้าวชนิดนี้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล จึงนับเป็นความหวังของชาวนาไทยในพื้นที่ทุกถุงกุลารองให้ที่น่าจะได้รับประโยชน์ในระยะยาวจากการได้รับรองในครั้งนี้ เนื่องจากตลาดของสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ GI ในสหภาพยุโรป ถือว่าเป็นตลาดระดับบนเกียรติยศชื่อเสียง (reputation) ของสินค้า GI จึงถือเป็นศักดิ์ศรีของประเทศไทย และเป็นเครื่องประกันในเรื่องคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ โดยผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายแพงกว่าเพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพหรือมีคุณสมบัติเฉพาะตัวอย่างแท้จริง ดังนั้น เมื่อมีคุณภาพสูงพร้อมคุณสมบัติที่ไม่เหมือนใคร สินค้า GI จึงมีราคาค่อนข้างสูง ทั้งนี้ เมื่อข้าวหอมมะลิทุกถุงกุลารองให้ได้รับความนิยมและการประกันคุณภาพจากสหภาพยุโรปเข่นนี้ ผู้ผลิตต้นน้ำที่เป็นกลุ่มราชภัฏฯ หรือชานาไทยทุกถุงกุลารองให้ก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

จากการขายข้าวให้กับโ蓉สีหรือผู้แปรรูปที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผู้ส่งออกข้าวห้อมมะลิทุ่งกุลาร้องให้ก็จะได้กำไรมากขึ้นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ เกษตรกรทุ่งกุลาร้องให้ก็จะมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น โดยใช้คุณภาพข้าว และปริมาณข้าวที่มีจำกัดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการต่อรองกับผู้ซื้อข้าว (เนื่องจากผลิตได้แค่ในฤดูนาปี และผลิตได้เฉพาะพื้นที่ที่จำกัดอยู่ในเขต ทุ่งกุลาร้องให้เท่านั้น ซึ่งให้ผลผลิตต่อไร่ที่ต่ำ) เมื่อมีรายได้จากการขายข้าว เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ก็ดีขึ้นในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์ที่راك乎້าของไทยจะได้รับก็ขึ้นอยู่กับว่า เกษตรกรและผู้แปรรูปจะสามารถรักษาคุณภาพข้าวของตนไว้ได้มากน้อย เพียงใด นโยบายข้าวของรัฐบาลก็เป็นปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อ การผลิตข้าวได้ไม่มากก็น้อย เช่น การจำนำข้าวที่สูงเกินไปสำหรับข้าวคุณภาพ ต่ำและมีผลผลิตต่อไร่ที่สูงกว่าข้าวห้อมมะลิทุ่งกุลาร้องให้อาจส่งผลให้เกษตรกร หันไปปลูกข้าวชนิดอื่นที่มีคุณภาพต่ำกว่าแต่ให้ปริมาณผลผลิตที่มากกว่าและ สามารถขายได้ในราคางาน้ำที่สูง เป็นต้น ฉะนั้น การรักษาผลประโยชน์ใน ระยะยาวจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยที่ได้รับการคุ้มครองและยอมรับใน ระดับสากล จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย จึงจะทำให้โอกาสทอง ของراك乎້าไทยที่ได้รับในครั้นนี้ นำไปสู่การสร้างประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมและ ยั่งยืนอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรของไทยมีขวัญและกำลังใจสามารถ พึ่งพาตนเองได้ และหลุดพ้นความยากจนได้ในที่สุด ◎

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และความหวังของراك乎້าไทย

ชุมชน บ้านบานตร

วีรอดม์ ขอนทรวงศ์
เจ้าหน้าที่เว็บไซต์ กองวิทยุกระจายเสียง

ชุมชนบ้านบาน รับทำมาตราพระที่ทำด้วยมือทุกขนาด

ก่อรูมอนนรักษ์มาตรฐานไทยและภูมิปัญญาไทย

โทร. 06-1045635
โทร. 06-09123456

- ชุม ชนบ้านบานสร้าง ทำมาตรา ด้วยมือ
- ชน สีบ مرดกชาติ ทั่วหล้า
- บ้าน เมืองชูเชิดปราษฎ์ สรรสร้าง มรดกไทย
- บาน สงข์กุศลแรงกล้า สีบยอดพระศาสนา

มาตราเป็นภาชนะใส่อาหารสำหรับภิกษุสงฆ์
ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อพระภิกษุแต่ละรูป
 เพราะเป็นหนึ่งในอวตารบริขาร ๔ ของพระองค์
 ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมอุปสมบทไม่ได้ เมื่อบวชแล้ว
 ก็ต้องใช้มาตราในการอุปสมบท การอุปสมบทของ
 พระภิกษุเป็นกิจวัตรที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่
 ของพระภิกษุสามเณรมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยพระพุทธองค์ทรงสรรเสริญ
 การบินบทาตว่าเป็นกิจจันประเสริฐ หรือในสามัญเรียกว่าการโปรดสัตว์ เพราะ
 การอุปสมบทนั้นนับว่าเป็นการเผยแพร่พระศาสนาทางหนึ่งด้วย พระองค์
 แต่ละรูปต้องมีมาตราใช้เพียงใบเดียว ถ้าเกินถือว่ามีความผิดพระวินัยของพระ
 ดังนั้น มาตราจึงมีความสำคัญอย่างสูงต่อพระองค์แต่ละรูป และจะต้องรักษา
 เป็นอย่างดี ต้องเช็ดและล้างทุก ๆ วัน

แต่ในมุมของพุทธศาสนาชนนี้ มองดูผิวนเหมือนไม่เกี่ยวข้องกับปุณฑรกรรมตามที่ได้นัก แต่แท้จริงแล้ว บัตร เป็นเหมือนตัวเชื่อมระหว่างพระพุทธศาสนา กับพุทธศาสนาชน เพราะพระภิกษุสงฆ์อุ่มบัตรเพื่อบิณฑบาตแล้วชาวบ้านก็ส่งบารมีติใจน้อมนำไปสู่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์ก็นำอาหารที่บิณฑบาตมาจัดไว้เพื่อดำรงชีวิตอยู่ให้เพียงพอสำหรับวันหนึ่ง ๆ ไม่มีการเก็บสำรองหรือกักตุนอันนำไปสู่ทางแห่งความโลภ

ดังนั้น บัตรจึงมีความสำคัญทั้งสำหรับพระสงฆ์และปุณฑรกรรมด้วยความนี้ ผู้จะขอลาภถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลัง การผลิตบัตรพระ “คนทำบัตร” ทำด้วยมือเป็นงานหัตถกรรมที่เป็นการรวมทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งควรอนุรักษ์ไว้คู่สังคมไทย แต่ทุกวันนี้ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ก่อเกิดบัตรที่ผลิตจากโรงงานหรือเรียกว่า “บัตรปั๊ม” ซึ่งมีน้ำหนักเบา ราคาถูก เข้ามาตีตลาดทำให้บัตรทำมือซึ่งหนักและราคาแพงเริ่มสูญเสียได้ และสถานการณ์ปัจจุบันบัตรทำมือเริ่มเลื่อนหายไป บางคนเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น เหลือเพียงชุมชนแห่งเดียวที่ยังคงอนุรักษ์การทำบัตรทำมือแห่งเดียวในประเทศไทยเท่านั้น ชุมชนนี้คือ “ชุมชนบ้านบัตร”

คุณพิรัญ เสือศรีเสริม ประธานชุมชนบ้านบานตร กลุ่มอนุรักษ์บ้านบานตรไทย ซึ่งสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศเป็นครูผู้สอนดีเด่นเรื่องการทำบานตร ประจำปี ๒๕๕๔ นอกจากนี้คุณพิรัญฯ ยังมีโอกาสทำบานตรทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพฯ ตัณราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งทรงเดิมจเปิดอาคารรำไพพรรณี ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกาเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกด้วย

ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านบานตร

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี มีพระราชประสงค์จะให้กรุงเทพฯ เป็นราชธานี

แห่งใหม่ เป็นศูนย์กลางอาณาจักร ด้วยเป็นเมืองอู่ข้าวอุ่น้ำที่มีสิ่งสมบูรณ์ไม่แพ้ กรุงศรีอยุธยา ชาวบ้านที่อพยพมาจากการลุก反 เนื่องจากภัยสงคราม ต่างก็ต้องปรับตัวให้ตนอยู่รอดมากที่สุด ดังนั้น ชุมชนเดิมที่รวมกลุ่มเป็นหมู่บ้านแบบเฉพาะถิ่น อาทิ กลุ่มชาวนา กลุ่มพ่อค้า กลุ่มชาวจีน ชาวญวน หรือแม้แต่ กลุ่มอาชีพดังเดิมก็ถูกรื้อฟื้นให้มีขึ้น และที่ถนนบำรุงเมืองหลังวัดสรະเกศ ใกล้กับเมรุปุ่น เป็นที่เรียกกันว่า “บ้านบาร”

บ้านบารตั้งขึ้นในสมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นชัด ประมาณกันว่า ชุมชนมีอายุยาวนานกว่าสองร้อยปี แหล่งที่มาของชาวบ้านบาร มีประวัติศาสตร์ บอกเล่าที่แตกต่างกัน ตามบรรพบุรุษที่มาตั้งถิ่นฐานในระยะแรกนี้ คุณพิรัญ เสือศรีเสริม ได้เล่าไว้ว่า

“ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านบาร ชุมชนบ้านบารคนสมัยก่อน เป็นคนสายเลือดอยุธยาซึ่งอพยพมายังกรุงเทพฯ โดยเดินทางทางเรือ และมาลงที่คลองผ่านพาน แล้วมาตั้งรกรากอยู่ลับ巷 ใกล้เมรุปุ่นวัดสรະเกศ โดยบรรพบุรุษผู้นำตั้งรกรากคือ ปู่อินกับย่าต่อน เข้ามาตั้งรกรากอยู่บ้านเลขที่ ๘ โดยสมัยก่อนอพยพมา ๕-๖ บ้าน ที่ทำบารลังเกตได้จากการที่บ้านไหน มีเตาสูบแสดงว่าเป็นบ้านที่ทำบาร แล้วก็เกณฑ์คนไปล้วง ๑ มาทำบาร จนกลายมาเป็นชุมชนบ้านบารจนปัจจุบันนี้”

ขั้นตอนการทำบาร

ขั้นตอนที่ ๑ ทำขอบบาร เป็นขั้นตอนแรกของการทำบาร ระบุเนื้องจากขอบบารจะเป็นตัวกำหนดว่าบารใบนั้นจะมีขนาดและรูปทรงอย่างไร การขึ้นรูปขอบบารเริ่มจากการนำเหล็กมาตัดตามแต่ขนาดของบาร เช่น บารขนาด ๗ นิ้ว จะต้องตัดแผ่นเหล็กให้มีความยาว ๘ นิ้ว เพื่อเหลือเนื้อที่ไว้ประกอบปลายทั้งสองข้าง เมื่อได้เหล็กที่มีขนาดตามต้องการแล้ว ก็นำมาตีขวดเป็นวงกลม ซึ่งเหล็กที่นำมาใช้นั้นจะใช้ฝาถังน้ำมันหรือใช้เหล็กแผ่นก็ได้

ขั้นตอนที่ ๒ การประกอบกง ช่างจะตัดแผ่นเหล็กเป็นรูปภาคบาท ซึ่งเรียกว่า ‘กง’ จากนั้นจึงดัดงอขึ้นรูปแล้วนำมาติดกับขอบบานตร เมื่อขึ้นรูปเสร็จจะเหลือซ่องว่างรูปสามเหลี่ยมใบโพ ๔ ช่อง ช่างจะวัดและตัดแผ่นเหล็ก รูปร่างเหมือนใบหน้าวัว ๔ ชิ้น ที่เรียกว่า ‘หน้าวัว’ หรือ ‘กลีบบัว’ จักฟันโดยรอบเพื่อใช้เป็นตะเข็บเชื่อมกับส่วนต่าง ๆ ตีให้หงอเล็กน้อยตามรูปทรงของบานตร ซึ่งเมื่อประกอบกันแล้ว จะได้บานตรที่มีตะเข็บ ๘ ชิ้นพอดี

ขั้นตอนที่ ๓ การแล่น คือ การเชื่อมประสานรอยตะเข็บ ให้เหล็กเป็นเนื้อเดียวกัน โดยใช้ผงทองแดงกับน้ำประสานทองทาให้ทั่วบานตรก่อน เพื่อให้น้ำประสานทองเชื่อมโลหะไม่ให้มีรูรั่ว สมัยโบราณใช้เตาแล่นแบบที่ใช้มือสูบลมเร่งไฟ แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้เครื่องเป่าลมไฟฟ้าแทน

ขั้นตอนที่ ๔ การลาย หรือการออกแบบรูปทรง เป็นการนำบานตรที่แล่นแล้วมาเคาะให้ได้รูปทรงที่ต้องการ โดยจะใช้ ‘ค้อนลาย’ ซึ่งเป็นค้อนรูปปีกังขอหัวค้อนมีลักษณะแหลม เคาะด้านในของบานตร สำหรับที่รองเคาน์เตอร์นั้นเป็นทั้งไม้สีเหลี่ยมขนาดพอเหมาะสมกับบานตร

ขั้นตอนที่ ๕ การตี ซ่างจะใช้ค้อนเหล็กตีผิวด้านนอกของบานตรให้รอบเพื่อให้ส่วนที่ญูนออกมายกกระถาง เรียบเสมอ กัน รวมทั้งตีให้รอยตะเข็บที่ยังชรุขระเรียบเสมอ กัน จากนั้นต้องนำไป ‘ตีลาย’ บนทั่งไม้ เพื่อให้ได้รูปทรงตามต้องการ แล้วนำไปเจียร์ต่อโดยใช้เครื่องเจียไฟฟ้า แล้วจึงนำไปตกแต่งให้สวยงามอีกครั้ง ซึ่งจะได้บานตรสีเงินขึ้นเงาเวววับ

ขั้นตอนที่ ๖ การสุม หรือระบบบานตร เพื่อป้องกันการเกิดสนิม โดยในสมัยก่อนจะใช้กำมะถันทา จากนั้นจึงนำบานตรมาองรุ่ม ๆ กัน และใช้หม้อครอบสุม เชือเพลิงที่ใช้จะเป็นเศษไม้สักจากร้านขายเครื่องไม้ซึ่งมีอยู่รอบภูเขาทอง เนื่องจากไม้สักเป็นไม้ที่ให้ความร้อนสูง บานตรที่ได้จากการสุมจะมีสีดำ จากนั้นจึงใช้น้ำมันมะพร้าวทาทับอีกครั้ง แต่ปัจจุบันนิยมใช้น้ำมันกันสนิมซ์โลมให้ทั่วตัวบานตรแทน

ขั้นตอนที่ ๗ การทำสี เป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งทำให้บานตรเป็นสีต่าง ๆ เช่น สีเขียว สีดำ สินิท ถือเป็นเทคนิคเฉพาะตัวของซ่างแต่ละคน รวมทั้งการแกะลักษณะไทย การตีตรา การลอกซื้อช่างผู้ทำ ซึ่งจะทำหรือไม่ก็แล้วแต่ความพอใจของซ่างตีบานตร

บ้านบานตรในปัจจุบัน

เมื่อสอบตามถึงอัตราการผลิตต่อวัน คุณหิรัญฯ อธิบายว่า “อัตราการผลิตต่อ ๑ วันผลิตได้ ๕ - ๖ ใบ ต่อวัน ต่อกลุ่มผู้ผลิตบานตร โดยแต่ละกลุ่มก็จะมีการแบ่งงานกันเป็นขั้นตอนซึ่งแต่ละขั้นตอนก็กินเวลานานทุกขั้นตอน เพราะต้องใช้ความละเอียด” เมื่อสอบตามถึงสถานการณ์บานตรทำมือในปัจจุบัน เป็นอย่างไร “เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีการก่อตั้งโรงงานผลิตบานตรพระขึ้นมาครั้งแรกจึงทำให้กิจกรรมการทำบานตรพระที่บ้านบานตรค่อย ๆ ลดน้อยลงไป ก่อนหน้านี้บ้านบานตรทำบานตรพระกันทั้งหมู่บ้าน พอเจอบานตรปี้มจาก

โรงงานตีตลาด เราก็หยุดไปประมาณ ๒๐-๓๐ ปี มาปี พ.ศ. ๒๕๔๔
มีการตั้งกลุ่มทำบาร์พระขึ้นมา โดยคุณชาญชัย รามะศิริ ผู้อำนวยการ
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ท่านได้ส่งเสริมอนุรักษ์การทำบาร์ของเรา
โดยการส่งเสริมพานักห้องเที่ยวเข้ามาดูวิธีการทำบาร์ ตอนนี้งานเริ่ม
ขยายตัวขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๕”

อยากรู้อะไรให้กับผู้อ่าน หนังสือวิทยุสร้างรูปแบบ ?

“อยากรู้จะฝ่างานทำบาร์ซึ่งเป็นงานอนุรักษ์ ซึ่งอยู่คู่พระพุทธศาสนา
อยากรู้จะให้หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับ

กระทรงวัฒนธรรมอยู่แล้ว อย่างจะให้กระทรงวัฒนธรรมเลิ่งเห็นคุณค่าของบัตรไทย เรื่องการทำสื่อทำโฆษณา หรือกองทุนมาช่วยสนับสนุนก็ตีการที่เรามาลงทำงานตรงนี้ เพราะอย่างให้บัตรไทยอยู่คู่พระพุทธศาสนา คริมารช่วนทำงานอื่น ๆ ผสมไม่ไป เพราะผสมของงานตรงนี้ เพราะผสมทึ้งไม่ได้ เพราะอย่างให้บัตรไทยอยู่คู่พระพุทธศาสนาเท่านั้นแหละ”

เมื่อปี ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา กระทรงวัฒนธรรม โดย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ประกาศให้ “บัตรบ้านบัตร” ขึ้นเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ในสาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม ประเทศไทย ใจกลางจังหวัดสันติราษฎร์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

“ผู้ยินดีที่จะสอนเพื่อสืบทอด ผมรพยายามมากที่จะให้บัตรไทยเป็นมรดกของชาติไทย รอมາตตลอดชีวิตการทำงานของผม” คุณหิรัญฯ ทิ้งท้าย

จากที่ได้มีโอกาสสัมภาษณ์คุณหิรัญฯ ประธานชุมชนบ้านบัตร ท่านผู้อ่านคงจะมองเห็นความสำเร็จของเข้า จากการที่เสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างซักเจน เขายังคงมีสิทธิที่จะไปประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้มากกว่า แต่เขาก็ได้ปฏิเสธเพื่อมาอนุรักษ์การทำบัตรเพื่อสืบทอดศิลปะการทำบัตรทำมือไม่ให้เลือนหายไปจากประเทศไทย และสมควรได้รับรางวัลในระดับประเทศมากมาย และรางวัลที่นำภูมิใจคือ บัตรบ้านบัตรเป็นมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ เป็นรางวัลชั้นสำคัญที่ทำให้บัตรบ้านบัตรเป็นที่ยอมรับและควรอนุรักษ์ไม่ให้เลือนหายไปจากประเทศไทย... ☰

ไขมันในเลือดสูง

กองบรรณาธิการ

ไขมันจัดเป็นอาหารหมู่หนึ่งซึ่งมีความจำเป็นสำหรับร่างกาย ไขมัน ๑ กรัม ให้พลังงาน ๙ แคลอรี ไขมันเป็นส่วนประกอบของกล้ามเนื้อ เส้นประสาท และ สมอง ถ้ามีมากเกินไปจะเก็บสะสมไว้ใต้ผิวหนัง เพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ไขมันในเลือดจะไม่เกิดโทษแก่ร่างกายถ้าไม่สูงเกินค่าปกติ

ภาวะไขมันในเลือดสูง

ภาวะไขมันในเลือดสูง คือ ภาวะที่ร่างกายมีระดับไขมันในเลือดสูงกว่า เกณฑ์ที่เหมาะสม เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้หลอดเลือดในสมองตีบและ สมองฟ้อ หลอดเลือดที่ไปเลี้ยงหัวใจตีบ ซึ่งนำไปสู่โรคหัวใจขาดเลือดได้

นับเป็นโรคร้ายอีกชนิดหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนเสียชีวิตเป็นอันดับต้น ๆ ภาวะไขมันในเลือดสูงเป็นความผิดปกติที่พบบ่อยในประเทศไทยปัจจุบัน ซึ่งมีแนวโน้มจะสูงขึ้น เนื่องจากการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป โดยเอาอย่างประเทศตะวันตกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เราสามารถควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดภาวะนี้ได้ไม่ยาก ซึ่งจะช่วยป้องกันการเกิดโรคหัวใจได้อย่างมาก

ชนิดของไขมันในเลือด

ไขมันในเลือดมีหลายชนิด ที่ถูกกล่าวถึงเสมอ ๆ คือ โคเลสเตอรอล (Cholesterol) และไตรกลีเซอไรด์ (Triglyceride)

โคเลสเตอรอล

เป็นสารไขมันที่ตับสร้างขึ้น เพื่อใช้ใน การสร้างฮอร์โมนเพศ เชลล์ประสาทและ น้ำดี นอกจากรู้สึกสบายยังได้รับ โคเลสเตอรอลจากอาหารประเภท เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ค่าปกติของโคเลสเตอรอล ไม่ควรเกิน ๒๐๐ มิลลิกรัม ต่อเดซิลิตร

จากการศึกษาพบว่า ถ้าลดระดับโคลเลสเตอรอลลงได้ร้อยละ ๑ จะทำให้อกაสเกิดโรคหลอดเลือดเลี้ยงหัวใจตีบลดลงได้ร้อยละ ๒

โคลเลสเตอรอลจะแบ่งย่อยออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ โคลเลสเตอรอลชนิดให้โทษ และโคลเลสเตอรอลชนิดให้คุณ

- โคลเลสเตอรอลชนิดให้โทษ

(Low Density Lipoprotein - LDL Cholesterol)

โคลเลสเตอรอลในเลือดส่วนใหญ่จะอยู่ในรูป LDL โดยมีที่มาจากการไขมันอิมต้า (น้ำมันจากสัตว์ เช่น หมู ไก่ และจากพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว และน้ำมันปาล์ม) ซึ่งเป็นไขมันไม่ดี ไขมันชนิดนี้หากมีเกินความต้องการของร่างกาย ก็จะไปสะสมตามผนังหลอดเลือด ทำให้เส้นเลือดแข็งตัว และเสียความยืดหยุ่น หรือไปอุดตันทางเดินโลหิต การไหลเวียนของเลือดไม่สะดวก จึงเสี่ยงต่อการเกิดโรคเส้นเลือดตีบตันได้มาก หัวใจทำงานหนักมากขึ้น เป็นสาเหตุของโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ซึ่งอาจทำให้เป็นอัมพาต หรือเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ หากเส้นเลือดในสมองแตกหรือเกิดหัวใจวาย นอกจากนี้ ผู้ที่มีภาวะไขมันในเลือดสูง ยังเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่ มะเร็งเต้านม ฯลฯ ระดับปกติของโคลเลสเตอรอลชนิด ให้โทษ หรือ LDL ในเลือดของแต่ละคนไม่ควรเกิน ๑๓๐ มิลลิกรัม/เดซิลิตร

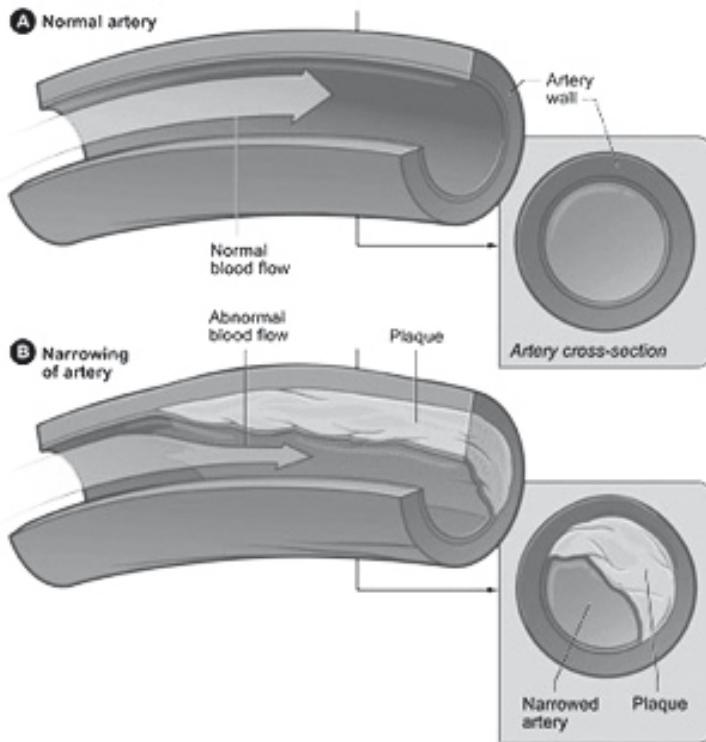

- โคเลสเตอรอลชนิดให้คุณ
(High Density Lipoprotein - HDL Cholesterol)

เป็นไขมันดีที่ร่างกายสร้างขึ้นมาจากการออกแบบกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีหน้าที่จับโคเลสเตอรอลที่อยู่ตามผนังหลอดเลือด และนำกลับมาที่ตับเพื่อเผาผลาญเป็นกรดน้ำดี ทำให้ระดับโคเลสเตอรอลในเลือดไม่สูง ดังนั้น HDL จึงทำหน้าที่ป้องกันหลอดเลือดแข็ง นอกจากนี้ ยังเชื่อว่า HDL เป็นสารต้านอนุมูลอิสระ ป้องกัน LDL ทำปฏิกิริยากับกা�ชออกซิเจน ซึ่งจะนำไปสู่การแข็งตัวของหลอดเลือด มีฤทธิ์ต้านการอักเสบของผนังหลอดเลือด และป้องกันลิ่มเลือดแข็งตัว ค่าปกติของ HDL ควรมีมากกว่า ๔๐ มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร

ไตรกลีเซอไรด์

สารอาหารประเภทไขมันที่ได้จากอาหารไขมันจากสัตว์ เช่น เนื้อ หมู ไก่ ที่รับประทานเข้าไปโดยตรง และจากการที่ตับและลำไส้เล็กสร้างขึ้นเองจากน้ำตาล แป้ง และแอลกอฮอล์ ที่เรารับประทานเข้าไป ไตรกลีเซอไรด์ช่วยให้อาหารมีรสมากขึ้น และทำให้อิ่มท้องอยู่นาน ช่วยในการดูดซึมวิตามินอี วี และเค และที่สำคัญคือไตรกลีเซอไรด์เป็นสารที่ให้พลังงานที่สำคัญแก่ร่างกาย ไตรกลีเซอไรด์ ๑ กรัม ให้พลังงาน ๙ แคลอรี่ แต่หากได้รับไตรกลีเซอไรด์จากอาหารมากเกินกว่าที่ร่างกายต้องการ ไตรกลีเซอไรด์จะถูกสะสมไว้ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้น้ำหนักเพิ่มและอ้วนขึ้น นอกจากนี้ ไตรกลีเซอไรด์สูงในเลือดทำให้หลอดเลือดแดงแข็งตัว ถ้าเกิดที่หัวใจทำให้เป็นโรคหัวใจขาดเลือด (แต่ว่าการแพทย์ยังไม่ทราบว่าไตรกลีเซอไรด์เป็นปัจจัยเสี่ยง เพราะตัวเอง หรือ เพราะว่าไตรกลีเซอไรด์สัมพันธ์กับ HDL (คือเมื่อ HDL ในร่างกายต่ำ มักจะพบว่าไตรกลีเซอไรด์สูงเสมอ) ถ้าเกิดที่สมองทำให้เป็นอัมพาต และทำให้เกิดอาการร่วมคือ ปวดท้อง ตับโต ม้ามโต และทำให้ระบบประสาททำงานผิดปกติ ปวดข้อ ค่าปกติของไตรกลีเซอไรด์ในเลือดไม่ควรเกิน ๑๕๐ มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะไขมันในเลือดสูง

๑. การรับประทานอาหารที่มีไขมันสูง โดยเฉพาะไขมันจากสัตว์ อาหารที่มีส่วนผสมของกะทิ และการรับประทานขนม ของหวานที่มีน้ำตาลทรายเป็นส่วนผสม

๒. เกิดจากโรคและภาวะบางอย่างที่ทำให้เกิดความผิดปกติของระดับไขมันในร่างกาย ได้แก่ โรคของต่อมรีท่อบางชนิด เช่น เบาหวาน ไตรอยด์ และโรคของต่อมหมากใต้บางอย่าง โรคตับโรคไตบางชนิด การรับประทานยาคุมกำเนิด และยาที่มีส่วนผสมของสเตียรอยด์ การดื่มสุราเป็นประจำ และขาดการออกกำลังกาย

๓. ความผิดปกติทางกรรมพันธุ์ เช่น บีด้า มารดา มีภาวะไขมันในเลือดสูง

อาการเมื่อภาวะไขมันในเลือดสูง

เมื่อรับประทานโภชนาการที่มีไขมันสูงมาก เช่น ไขมันทรานส์ ไขมันไม่อิ่วตัว ไขมันในไขมัน ไขมันในน้ำนม ไขมันในไขมันสัมภาระ ไขมันในไขมันทรานส์ เป็นต้น ร่างกายจะพยายามจัดการและขับไล่ไขมันเหล่านี้ออก แต่ถ้าไขมันในเลือดสูงมากเกินไป อาจทำให้เกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดหัวใจตีบ ซึ่งอาการเตือนอาจไม่เด่นชัดนัก คือ เหนื่อยง่ายขณะออกกำลัง เจ็บหน้าอก เมื่อพักอาการจะดีขึ้น อาจมีอาการเจ็บหน้าอกร้าวไปแขนซ้ายหรือหลัง หากมีอาการเช่นนี้ควรไปพบแพทย์ทันที

ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ

๑. อายุ : ชาย มากกว่า ๔๕ ปี, หญิง มากกว่า ๕๕ ปี
๒. มีประวัติคนในครอบครัวป่วยเป็นโรคหลอดเลือดแดงหัวใจตีบ ก่อนวัยอันควร (ชาย ก่อนอายุ ๔๕ ปี หญิง ก่อนอายุ ๖๖ ปี)
๓. เป็นโรคความดันโลหิตสูง
๔. สมองบุหรี่
๕. ค่าของโคเลสเตอรอลชนิดให้คุณ (HDL Cholesterol) ในเลือด น้อยกว่า ๔๐ มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร

การประเมินความเสี่ยงต่อ การเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ

๑. คนที่ป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมองตีบ หลอดเลือดแดงที่ขาตีบ หรือโรคเบาหวาน ถือว่ามีความเสี่ยงสูงในการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ ประมาณกันว่า ร้อยละ ๒๐ ของผู้ป่วยกลุ่มนี้จะเป็นโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ ภายใน ๑๐ ปีข้างหน้า
๒. คนที่มีปัจจัยเสี่ยงข้างต้นตั้งแต่ ๒ ข้อขึ้นไป ถือว่ามีความเสี่ยง ปานกลางต่อการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ กล่าวคือ ร้อยละ ๑๐ - ๒๐ ของผู้ป่วยกลุ่มนี้จะเป็นโรคหลอดเลือดหัวใจตีบภายใน ๑๐ ปีข้างหน้า
๓. คนที่มีปัจจัยเสี่ยงข้างต้นเพียงข้อเดียว ถือว่ามีความเสี่ยงต่ำต่อ การเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ

ทั้งนี้ หากค่าของโคเลสเตอรอลชนิดให้คุณ (HDL Cholestero) เอชดีแอล โคเลสเตอรอลมากกว่า ๖๐ มิลลิกรัมต่อลิตรถือว่าได้ลดปัจจัยเสี่ยงได้ ๑ ปัจจัย

จะทราบได้อย่างไรว่ามีภาวะไขมันในเลือดสูงหรือไม่

การที่เราจะทราบว่าไขมันในเลือดสูงหรือไม่นั้น จำเป็นต้องตรวจเลือดในการตรวจเลือดต้องเตรียมตัวดังนี้

๑. รับประทานอาหารตามปกติที่เคยรับประทาน ไม่ควรลดอาหารประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นเวลา ๒ สัปดาห์ก่อนจะมาตรวจเลือด

๒. หยุดรับประทานยาทุกชนิดก่อนจะมาตรวจเลือด (หากสามารถหยุดยาได้โดยไม่เป็นอันตราย) โดยเฉพาะยาลดไขมัน

๓. ไม่ควรจะมาตรวจเพื่อตรวจหาไขมันในช่วงที่มีอาการป่วยรุนแรง

๔. ควรลดอาหารประมาณ ๙ - ๑๒ ชั่วโมง ดังนั้น จึงนิยมให้ดื่มน้ำผลไม้ เช่น แตงโม แตงโมน้ำผึ้ง แตงโมน้ำมะนาว แตงโมน้ำเชื่อม เป็นต้น แทนอาหารและเครื่องดื่มทุกชนิดยกเว้นน้ำเปล่าหลังอาหารเย็นจนถึงเช้า และจะมาตรวจก่อนรับประทานอาหารเช้า

การรักษาภาวะไขมันในเลือดสูง

ประกอบด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตและการใช้ยาลดระดับไขมัน

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิต

เป็นการกำจัดปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้แก่ การสูบบุหรี่ การนั่งการยืนอยู่กับที่เป็นส่วนใหญ่ในแต่ละวัน และความเครียด ร่วมกับการเพิ่มการออกกำลังกายและการรับประทานอาหารอย่างถูกต้อง

๑. ลดการรับประทานอาหารไขมันอิ่มตัวสูง เช่น น้ำมันหมู หมูสามชั้น เนย ครีม น้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม อาหารที่ทำจากกะทิ เพราะกรดไขมัน อิ่มตัวส่วนใหญ่ ทำให้ระดับโคเลสเตอรอลในเลือดสูงขึ้น

๒. จำกัดปริมาณอาหาร ที่มีโคเลสเตอรอลสูง ไม่ควรรับประทาน โคเลสเตอรอลเกิน ๓๐๐ มิลลิกรัมต่อวัน โดยปฏิบัติตั้งนี้

- จำกัดไข่แดงไม่เกินสักป้าห้า ฟอง หลีกเลี่ยงเครื่องในสัตว์
- เลือกรับประทานเนื้อสัตว์ไม่ติดหนังและมัน
- เลือกรับประทานเต้าหู้แทนเนื้อสัตว์ในบางครั้ง
- เลือกรับประทานอาหารประเภท ต้ม นึ่ง ย่าง อบ ยำ แทนอาหาร ทอดหรืออาหารผัด ที่ใช้น้ำมันมาก ๆ
- เลือกดื่มน้ำ หรือผลิตภัณฑ์จากนมพร่องมันเนย หรือนมขาด ไขมันเท่านั้น

๓. หลีกเลี่ยงอาหารที่ปรุงด้วยน้ำมันจากสัตว์ โดยใช้น้ำมันจากพืชแทน เช่น น้ำมันรำข้าวเหลือง ซึ่งจะมีกรดไขโภติกที่เป็นตัวนำโคเลสเตอรอลไปเผาผลาญ

๔. รับประทานอาหารที่มีเส้นใยอาหารให้มากขึ้น เช่น ผัก ผลไม้ต่าง ๆ ข้าวซ้อมเมือ และเมล็ดถั่วแห้ง เป็นต้น อาหารที่มีเส้นใยสูงจะช่วยลดระดับโคเลสเตอรอล โดยจับกับน้ำดื่มที่มีโคเลสเตอรอลสูง ทำให้การดูดซึมลดลง

๕. หลีกเลี่ยงน้ำหวาน ขนมหวานทุกชนิดที่มีน้ำตาลหรือแป้งมาก รวมทั้งผลไม้ที่มีรสหวานจัด รับประทานข้าว ก๋วยเตี๋ยว ขนมปังแต่พอสมควร เพราะจะสะสมเกิดเป็นไขมันไตรกลีเซอไรด์ได้

๖. หลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เนื่องจากกระตุนให้มีการสร้างไตรกลีเซอไรด์มากขึ้น

๗. ควรหลีกเลี่ยงอาหารบางอย่างที่มีโคเลสเตอรอลต่ำ หรือไม่สูงมาก แต่มีปริมาณไขมัน จำนวนมาก ซึ่งจะเปลี่ยนเป็นโคเลสเตอรอลในร่างกาย เช่น รำ หนังเป็ด หนังไก่ เนย เป็นต้น ซึ่งมีไขมันถึง ๖๐-๗๐%

๘. "ไขมันจากปลาทະเลสามารถลดระดับไตรกลีเซอไรด์ ทำให้เกิดเดือดจับตัวน้อยลง และเส้นเลือดปีบตัวน้อยลง แต่มีผลต่อโคเลสเตอรอลและโคเลสเตอรอลชนิดให้คุณ (HDL Cholesterol) ไม่ชัดเจน"

๙. การออกกำลังกาย จะช่วยลดปริมาณไขมันในเลือดและเพิ่มระดับของระดับโคเลสเตอรอลชนิดให้คุณ (HDL Cholesterol) ควรทำอย่างต่อเนื่อง สัปดาห์ละ ๓ - ๔ ครั้ง ๆ ละ ๒๐ - ๓๐ นาที การออกกำลังกายที่ดี เช่น การเดินเร็ว จoggging เต้นรำ ขี่จักรยาน

๑๐. งดสูบบุหรี่ เพราะบุหรี่ทำให้ระดับโคเลสเตอรอลชนิดให้คุณ (HDL Cholesterol) ในเลือดต่ำลงและบุหรี่ยังเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจขาดเลือด

๒๐๘ ปริมาณโคเลสเตอรอล ต่อน้ำหนักอาหาร ๑๐๐ กรัม

อาหาร	ปริมาณโคเลสเตอรอล	อาหาร	ปริมาณโคเลสเตอรอล
กุนเชียงทอด	๗๑	กระเพาหมู	๑๔๑
กุนเชียงย่าง	๖๐	ขาหมู	๖๖
กี่นี่กี่	๑๙๗	ตับหมู	๓๖๔
ตับไก่	๓๓๖	ตับอ่อนหมู	๒๘๓
น่องไก่	๑๐๐	ไถชู	๒๓๕
หนังไก่	๙๓	น้ำมันหมู	๘๙
หัวไก่	๑๙๗	ปอดหมู	๒๒๖
เนื้อกากีโน่ติดมัน	๖๓	สันในหมู	๔๙
เบคอนทอด	๙๑	ไส้เข็นหมู	๑๔๐
กินเป็ด	๑๓๗	ไส้ท่านพะโล้	๒๘๕
ตับเป็ด	๒๓๕	หนังท่านพะโล้	๙๖
เนื้อเป็ด	๘๒	เนื้อ+หนังท่านพะโล้	๒๔๓
หนังเป็ด	๘๑	หัวใจท่านพะโล้	๑๑๐
เนื้อ+หนังเป็ด	๗๖	กินท่านพะโล้	๒๔๓
หัวใจเป็ด	๑๒๙	ตับท่านพะโล้	๑๙๔
เลือดไก่สุก/เลือดหมูสุก	๒๗	แย้มทอด	๓๓๑
เลือดเปี๊ยะสุก	๓๐	กบ	๖๖
ผ้าตีริววั้ว	๖๐	ก้างปลาคำ	๔๗
ขอบกระซังรัว	๗๒	ก้ามเป็ดบัว	๑๗๕
ตับวัว	๒๑๘	ไข่กั้งนาง	๑๙๒
ไนวัว	๒๕๕	เนื้อกุ้งนาง	๑๔๖
เนื้อวัว	๖๕	มันกุ้ง	๓๓๘
ปอดวัว	๓๓๓	กุ้งเผาสด	๑๙๖
หางวัว	๖๓	ปลากรู	๗๖
เนื้อปลากัดน้ำจืด	๗๗	ปลากรอบอก	๖๔
ปลากระพงขาว	๖๙	ปลาเทโพ	๙๕
ปลากระแดง	๕๗	ปลาสวัสดิ์	๕๕
ปลากราย	๗๗	ปลาเนื้อดอกไม้	๖๔
ปลากระทึง	๗๖	เนื้อปลาานิล	๔๒
ปลาดุก	๘๗	ปลาเนื้ออ่อน	๑๔๐
ปลาเนยย่าง	๘๑	ปลาญู	๖๐
ปลาจะละเมี้ยนขาว	๕๖	ปลาลิ้ด	๑๐
ปลาจะละเมี้ยดคำ	๕๓	ไข่ปลาสกิด	๕๐๔
ไก่ปลาช่อน	๔๓๔	ปลาหม่อ	๙๐
เนื้อปลาช่อน	๔๔	ตัวปลาหมึกก้ากลวย	๒๕๑
พุงปลาช่อน	๒๐๗	ตัวปลาหมึกกระดอง	๓๒๒
ปลาช่อนนา	๕๕	ปลิวทะเล	๒
ปลาช่อนโอน	๑๙๕	เนื้อปูทะเล	๘๗
ไก่ปลาช่อน	๓๘	มันทะเล	๓๖๑
เนื้อปลาชากะ	๓๘	ไข่ปูม้า	๒๗๕
เนื้อปลาชากะ	๖๐	เนื้อปูม้า	๙๐
หัวปลาชากะมอน	๖๔	หอยเชลลอก	๑๙๘
ปลาดาบเงิน	๔๖	หอยแครงลาก	๑๙๘
ปลาดูกอย	๖๙	หอยนางรมสด	๑๙๕
ไก่ปลาดูกัดน้ำ	๔๗๙	หอยแมลงภู่	๑๙๘
เนื้อปลาดูกัดน้ำ	๙๔	หอยล้ายลาก	๑๔๐
ไก่ปลาตะเพียน	๔๗๔	หอยเสี้ยดลาก	๒๔๘
เนื้อปลาตะเพียน	๖๓	หุลลามแท้	๖๑
ปลากรายแดง	๕๗	นมแพะนิ่มเม็ด	๙๒
ปลาอินทรีย์	๕๗	เนยชนิดเค็ม	๑๖๓
ไก่ตั้งฟอง	๔๗๐	เนยแท็ง	๙๔
ไก่ขาว	๐	เนยเหลว	๑๖๖
ไก่แดงไข่ไก่	๑๒๕๐	น้ำสต็อก	๔๑๒
ไก่แคดี้ไข่เป็ด	๑๔๔	น้ำสต็อกนมยagon	๑๐๐
ไข่เป็ดฟองฟ่อง	๕๔๓	สลัดครีม	๑๖๕ - ๒๒๕
ไข่แม่ดาวเทียม	๓๖๗		
ไข่เต่า	๒๐๒		
ไข่นกกระทา	๕๐๘		

การรักษาโดยการใช้ยา

เมื่อมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตแล้วไขมันในเลือดยังสูงอยู่ แพทย์จะเป็นผู้พิจารณาใช้ยาลดไขมันเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือดหัวใจตีบ

เอกสารอ้างอิง

กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวง-สาธารณสุข. ตารางแสดงคุณค่าทางโภชนาการของไทย กรุงเทพ: โรงพิมพ์องค์กรทหารผ่านศึก, ๒๕๔๔

พรรณีเมนะเศวต. เอกสารคำแนะนำเรื่อง ไขมันในเลือดสูง

วีรพันธุ์ โขวิทูรกิจ. Dyslipidemia การประชุมวิชาการโรคต่อมไร้ท่อในเวชปฏิบัติ ครั้งที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๔๙

สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. อาหารทั่วไปและเฉพาะผู้สูงอายุ

www.yourhealthyguide.com

หนังสือวิทยุสารัญรมย์

ISSN ๑๕๗๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๕๘ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๖

ที่ปรึกษา

มนัสวี ศรีโสดาพล
ดุสิต เมนะพันธุ์
จักรกฤษณ์ ศรีวิไล
ลินนา ตั้งธศิริ

นายสถานีวิทยุสารัญรมย์

บัณฑิต หลิมสกุล

บรรณาธิการ

เบญจจากา ทับทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ไกรวัฒ ภารบุตร
กองกลาง ทินกร ณ อยุธยา
ชนะ เมี้ยนเจริญ

คณะกรรมการ

วนิดา พหลพลพยุหเสน่หา, นางสาวณัฐ เมฆประยูรทอง, บัญชา อิงกศรี,
บุญยรัตน์ แสงทอง, อธิการณ์ พงศ์ไชยยิ่ง, หริัญญา สุวรรณเทศ, รัฐภัทร์ เจริญทวีรัตน์,
วาระพ์ ขันธวงศ์, ณัชชา อนันต์วิเชียร, อาจาร ชาติอ้อซัย, เบนจวรรณ คุ้มใจน้ำ

ภาพปก

หริัญญา สุวรรณเทศ

ออกแบบปกและรูปเล่ม

นิวัตร สาเกทอง

ประธานงานกองบรรณาธิการ มนีร์ igr กรรมการ

พิมพ์ที่ บริษัท ออมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชิ่ง จำกัด (มหาชน)

หนังสือ “วิทยุสารัญรมย์” รายสามเดือน

เจ้าของ สถานีวิทยุสารัญรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง

กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๕ โทรสาร ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๓

E-mail : radio_saranrom@mfa.go.th

รับข้อมูลข่าวสารกระทรวงการต่างประเทศได้ทาง

Website : www.mfa.go.th

Facebook : <http://www.facebook.com/thaimfa>

YouTube : <http://www.youtube.com/user/mfathailand>

วิทยุ : AM 1575 kHz

หนังสือวิทยุสารัญรมย์ออนไลน์ : <http://www.mfa.go.th/saranrom/th/e-book/321>

ฟังวิทยุออนไลน์ : saranrom.mfa.go.th

ផែនរាយការខេត្តសាងសង្គមទូទាត់ AM ទេសទៅ kHz

វំលេអ្ន/គេតា	០៩.៣០ - ០៩.០០ ន.	០៩.០០ - ០៨.៣០ ន.	០៨.៣០ - ០៧.៣០ ន.	០៧.៣០ - ០៦.៣០ ន.	០៦.៣០ - ០៥.៣០ ន.	០៥.៣០ - ០៤.៣០ ន.	០៤.៣០ - ០៣.៣០ ន.
ជ័យទេរ៉ែ	ស្រាវជ្រឹមយោប៊ា	រូបភាពនៅវាទេរ៉ែ	រៀបចំសំណងជាលើម from Bangkok	នគរបាលនៃក្រសួងពេទ្យ	ទាញទីនៅទីក្រុងប្រទេសកម្ពុជា	សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ
អងគារ	វិវឌ្ឍន៍ប្រចាំថ្ងៃការងារប្រចាំសប្តាហ៍	រូបភាពនៅវាទេរ៉ែ	នគរបាលនៃក្រសួងពេទ្យ	នគរបាលនៃក្រសួងពេទ្យ	នគរបាលនៃក្រសួងពេទ្យ	នគរបាលនៃក្រសួងពេទ្យ	នគរបាលនៃក្រសួងពេទ្យ
អគ្គ	Foreign Affairs Weekly	រូបភាពនៅវាទេរ៉ែ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ
ពិធីអប់រំ	ស្មោះការពេទ្យប្រចាំសប្តាហ៍	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ
គុណភាព	គុណភាពនៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ	ការប្រើប្រាស់សារព័ត៌មាននៃក្រសួងពេទ្យ
គុករៈ	គុករៈសាធារណកម្ម (ការពេទ្យប្រចាំសប្តាហ៍)	រូបភាពនៅវាទេរ៉ែ	ប័ណ្ណការពេទ្យប្រចាំសប្តាហ៍ (ការពេទ្យប្រចាំសប្តាហ៍)				